http://baophapluat.vn

Pháp luật VIỆT NAM CHỦ NHẬT

CƠ QUAN CỦA BỘ TƯ PHÁP

VÌ NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XHCN VIỆT NAM !

SỐ 142
(8.586)
22/5/2022
XUẤT BẢN TỪ NĂM 1985

Áp lực "con ngoan, trò giỏi"

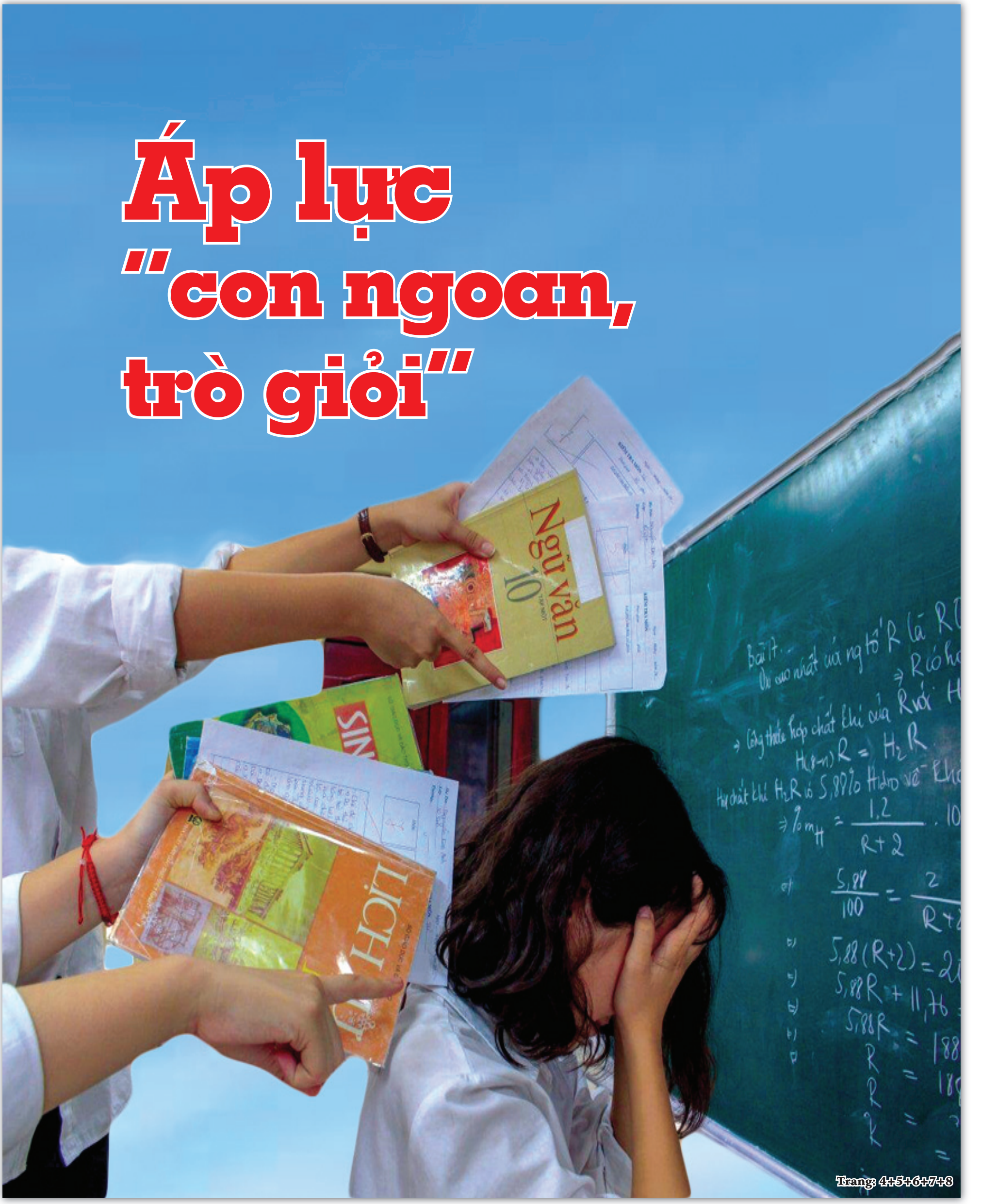

Trang: 4+5+6+7+8

PHÁT HÀNH CHỦ NHẬT HÀNG TUẦN TRÊN TOÀN QUỐC - GIÁ: 6.800Đ

Gắn kết cộng đồng bằng những việc làm tử tế

Tháng Nhân đạo được Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam triển khai từ năm 2018, qua 4 năm triển khai đã huy động được hơn 1.500 tỷ đồng, vượt 144% so với bình quân giá trị hoạt động các tháng trong năm, trợ giúp trên 3,3 triệu lượt người nghèo và người có hoàn cảnh khó khăn. Tháng Nhân đạo năm 2022 bắt đầu từ ngày 1-31/5, với chủ đề "Gắn kết cộng đồng - Lan tỏa hành động nhân ái".

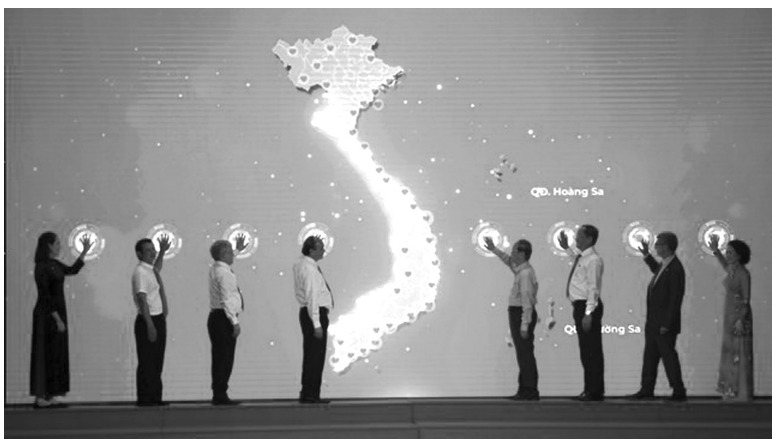

● *Phát động Tháng Nhân đạo quốc gia năm 2022.*

● *Trong Tháng Nhân đạo năm 2022 Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam phấn đấu vận động nguồn lực đạt 400 tỷ đồng để trợ giúp 1 triệu lượt người có hoàn cảnh khó khăn.*

4 năm huy động được hơn 1.500 tỷ đồng

Cách đây 163 năm, ngày 24/6/1859 ở thành phố Solferino, miền Bắc nước Italy, cuộc giao chiến khốc liệt giữa lực lượng quân đội liên minh Pháp - Italy chống lại quân chiếm đóng Áo đã để lại trên chiến trường 40.000 người thương vong. Quân y của các bên tham chiến không đủ lực lượng để giải quyết tình trạng quá nhiều người bị thương. Vô tình chứng kiến cảnh tượng kinh hoàng trên, một thương gia Thụy Sĩ tên là Henry Dunant đã kêu gọi dân chúng địa phương giúp đỡ người bị thương bất kể họ là người của bên nào. Khi trở về Thụy Sĩ, Henry Dunant đã viết lại những điều này trong cuốn sách "Ký ức về Solferino".

Cuốn sách được hoàn thành năm 1862. Trong đó, ông đưa ra 2 ý tưởng: thành lập tại mỗi quốc gia một hội cứu trợ bao gồm những người tình nguyện, người danh tiếng, khách có tên tuổi để chăm sóc người bị thương khi có chiến tranh; vận động một thỏa thuận quốc tế bảo vệ binh lính bị thương trên chiến trường và những người chăm sóc họ.

Năm 1863, ý tưởng của Henry Dunant đã trở thành hiện thực với sự ra đời của Ủy ban Chữ thập Đỏ quốc tế (ICRC) và việc thành lập các Hội quốc gia đầu tiên. Cũng năm đó, dấu hiệu phân biệt - chữ thập đỏ trên nền trắng - để nhận biết và bảo vệ những người giúp đỡ binh sỹ bị thương trên chiến trường đã được thông qua.

Một năm sau, năm 1864, Công ước đầu tiên mang tên Công ước Geneva được các quốc gia thành viên thông qua. Đến năm 1919, Hiệp hội Chữ thập Đỏ và Trăng lưỡi liềm Đỏ quốc tế được thành lập. Đến nay đã có 192 Hội Chữ thập Đỏ/Trăng lưỡi liềm Đỏ quốc gia trên thế giới là thành viên của phong trào, thực thi các hoạt động nhân đạo khắp các châu lục, thực sự trở thành xu thế phát triển tiến bộ trên toàn cầu.

Ở Việt Nam, Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam được Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập ngày 23/11/1946 và Người là Chủ tịch danh dự đầu tiên của Hội. Hội chính thức được công nhận là thành viên của Phong trào Chữ thập Đỏ - Trăng lưỡi liềm Đỏ quốc tế vào ngày 4/11/1957, tại cuộc họp Đại hội đồng Hiệp hội Chữ thập Đỏ - Trăng lưỡi liềm Đỏ Quốc tế họp tại Delhi (Ấn Độ).

Trong 76 năm hoạt động và trưởng thành, Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam là thành viên có những đóng góp tích cực đối với phong trào Chữ thập Đỏ và Trăng lưỡi liềm Đỏ quốc tế. Hội phối hợp triển khai có hiệu quả các chương trình thuộc nhiều lĩnh vực chăm sóc sức khỏe, cứu trợ xã hội, phòng ngừa và ứng phó thảm họa.

Xuất phát từ nhu cầu cần được trợ giúp của những người có hoàn cảnh khó khăn, những người dễ bị tổn thương trong xã hội; từ thực trạng cần thiết phải tăng cường giáo dục lòng nhân ái, nâng cao ý thức trách nhiệm của tổ chức, cá nhân trong công tác nhân đạo; đáp ứng yêu cầu tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý nhà nước đối với hoạt động nhân đạo và nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động nhân đạo, năm 2017, Đảng đoàn Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam đã xây dựng Đề án tổ chức Tháng Nhân đạo hằng năm trình Ban Bí thư Trung ương Đảng.

Tháng Nhân đạo được Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam triển khai từ năm 2018, qua 4 năm triển khai đã huy động được hơn 1.500 tỷ đồng, vượt 144% so với bình quân giá trị hoạt động các tháng trong năm, trợ giúp trên 3,3 triệu lượt người nghèo và người có hoàn cảnh khó khăn. Tháng Nhân đạo đã góp phần làm chuyển biến mạnh mẽ nhận thức của cấp ủy, chính quyền, các tổ chức, cá nhân đối với công tác nhân đạo, tạo phong trào tương thân, tương ái rộng lớn trong cộng đồng, tạo điểm nhấn, kết quả nổi bật so với hoạt động nhân đạo thường xuyên.

An toàn cho ngư dân, dinh dưỡng cho trẻ em

Chủ tịch Trung ương Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam Bùi Thị Hòa cho biết, Tháng Nhân đạo năm 2022 bắt đầu từ ngày 1-31/5, cao điểm từ ngày 8/5 (Ngày Chữ thập Đỏ và Trăng lưỡi liềm Đỏ quốc tế) đến ngày 19/5 (Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh - Người sáng lập, Chủ tịch danh dự đầu tiên của Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam).

Trong Tháng Nhân đạo năm 2022, Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam phấn đấu vận động nguồn lực đạt 400 tỷ đồng để trợ giúp 1 triệu lượt người có hoàn cảnh khó khăn. Trong số đó có 100.000 địa chỉ nhân đạo (cá nhân và tập thể); mỗi tỉnh, thành Hội tổ chức được ít nhất một công trình, phần việc nhân đạo, chương trình gắn địa chỉ nhân đạo có sự tham gia ủng hộ trực tiếp của lãnh đạo cấp ủy, chính quyền, các sở, ban, ngành địa phương; quan tâm các hoạt động cảnh báo từ sớm, từ xa.

Chia sẻ về điểm đặc biệt của Tháng Nhân đạo năm nay, bà Bùi Thị Hòa cho biết, Tháng Nhân đạo năm nay khác các năm trước ở chỗ Hội đặt ra những chiến lược dài hơi hơn. Đó là việc khởi động hai chương trình được xác định là trọng điểm, xuyên suốt trong nhiệm kỳ XI là "An toàn cho ngư dân" và "Dinh dưỡng cho em".

Cụ thể, chương trình "An toàn cho ngư dân" hướng đến mục tiêu trang bị bộ áo phao cứu sinh đa năng cho 50.000 ngư dân có hoàn cảnh khó khăn; 90.606 tàu thuyền đánh cá được trang bị túi sơ cấp cứu và cờ Tổ quốc; 1.244 hộ ngư dân đang sống ở ghe thuyền không đủ điều kiện về cấu tạo ngôi nhà được hỗ trợ xây nhà an toàn (50 triệu đồng/căn); 50.000 hộ ngư dân được hỗ trợ phát triển sinh kế bền vững; 300.000 ngư dân được tiếp cận kiến thức về pháp luật và sơ cấp cứu.

Chương trình "Dinh dưỡng cho em" hướng đến các mục tiêu: 1 triệu trẻ em suy dinh dưỡng thể thấp còi tại khu vực miền núi phía Bắc, Tây Nguyên, Tây Nam Bộ, khu vực nông thôn, vùng bãi ngang, hải đảo... được khám dinh dưỡng và cải thiện khẩu phần ăn; 250 điểm trường bán trú, nội trú tại 250 xã đặc biệt khó khăn vùng miền núi, biên giới được hỗ trợ xây dựng và vận hành mô hình "Bếp sạch - Cơm ngon"; 500.000 hộ nghèo, hộ có hoàn cảnh khó khăn tại khu vực miền núi, biên giới, hải đảo, Tây Nguyên được tiếp cận kiến thức, kỹ năng về an toàn thực phẩm và dinh dưỡng đầy đủ cho trẻ em; xây dựng và vận hành 100 chuỗi ngân hàng thực phẩm an toàn cung cấp thực phẩm và thông tin dinh dưỡng cho trẻ tại các điểm trung tâm cụm xã, nơi có đông trẻ em là con em hộ nghèo, hộ có hoàn cảnh khó khăn sinh sống.

Ban Tổ chức sẽ phát động Chiến dịch gây quỹ cho hai chương trình trên thông qua ứng dụng "Thiện nguyện" tài khoản 2022.

Cũng theo Chủ tịch Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam Bùi Thị Hòa việc hỗ trợ cho hai đối tượng này có liên quan đến một mục tiêu hết sức lâu dài đó là thực hiện các cam kết của Việt Nam trong Hội nghị thượng đỉnh về biến đổi khí hậu của Liên Hợp quốc (COP 26). Hội mong muốn các hoạt động nhân đạo hướng về những mục tiêu chiến lược của đất nước trong bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu để chúng ta thực sự là thành viên tích cực. Tinh thần này sẽ lan tỏa đến tất cả mọi thành viên trong xã hội.

HỒNG MINH

Hàng năm, Hiệp hội Chữ thập Đỏ và Trăng lưỡi liềm Đỏ quốc tế sẽ đưa ra một chủ đề kỷ niệm Ngày Chữ thập Đỏ và Trăng lưỡi liềm Đỏ quốc tế khác nhau. Chủ đề năm nay được Hiệp hội lựa chọn là "Lan tỏa hành động nhân ái". Với chủ đề này, Phong trào Chữ thập Đỏ và Trăng lưỡi liềm Đỏ quốc tế kêu gọi các Hội quốc gia chia sẻ những công việc, hoạt động đầy ý nghĩa của những cán bộ, hội viên, tình nguyện viên, để những hành động đó được lan tỏa, nhân lên những giá trị tốt đẹp, qua đó vận động mọi tầng lớp nhân dân tham gia hoạt động nhân đạo như là một phong trào có phạm vi quốc gia và quốc tế. Tại Việt Nam, với chủ đề "Gắn kết cộng đồng - Lan tỏa hành động nhân ái", Tháng Nhân đạo năm 2022 nhằm kêu gọi cộng đồng gắn kết với nhau bằng những việc làm tử tế, từ đó lan tỏa mạnh mẽ, rộng khắp, nhân lên thành nhiều hành động đẹp, góp phần xây dựng một cộng đồng đoàn kết, giàu lòng nhân ái.

Pháp luật VIỆT NAM
● Tổng Biên tập: **TS. ĐÀO VĂN HỘI**
● Phó Tổng Biên tập: **TRẦN ĐỨC VINH, TRẦN NGỌC HÀ, HÀ ÁNH BÌNH**
● Tổ chức thực hiện: **BÙI THỊ XUÂN HOA**

● **TÒA SOẠN:** Số 42 ngõ 29 Nguyễn Chí Thanh, phường Ngọc Khánh, quận Ba Đình, Hà Nội.
* ĐT: (024) 37245180
* Fax: (024) 37245178
* Email: baoplvn2014@gmail.com.
● **GPXB** số 86/GP-BTTTT ngày 06/03/2014 do Bộ TTTT cấp.
● **Giấy phép sửa đổi, bổ sung** số 290/GP-BTTTT ngày 22/9/2014 do Bộ TTTT cấp
● **Thiết kế mỹ thuật tại Tòa soạn.**
● In tại Cty TNHH MTV In báo Hà Nội Mới; Cty In Ba Đình.

● **Cơ quan đại diện: TP HCM:** 200C Võ Văn Tần, P5, Q3, TP HCM.
* ĐT: (028)38181281* Email: plvnvp2@gmail.com.
Khu vực ĐBSCL: 109 Trần Văn Hoài, Ninh Kiều, Cần Thơ
* ĐT: (0292) 3819009 *Email: canthophapluatvn@gmail.com.
Duyên hải phía Bắc: 10 Hồ Sen, Lê Chân, Hải Phòng.
*ĐT: 0973465555. Email: vanphongplvn@gmail.com;
Miền Trung và Tây Nguyên: 92 Hoàng Văn Thụ, Pleiku, Gia Lai.
ĐT: (0269) 365 8888 - 0963 111 333
* Email: baophapluat.mientrungtaynguyen@gmail.com
● **Văn phòng đại diện:**
Lào Cai: Số nhà 06, lô B2, đường D3, phố Cao Lỗ - TP. Lào Cai, tỉnh Lào Cai. ĐT: 0903211537
Phú Thọ: đường Nguyễn Tất Thành, Việt Trì; ĐT: 0981391333.
*Email: vutienplvn@gmail.com;
Quảng Ninh: 87 Nguyễn Văn Cừ, Hồng Hà, Hạ Long * ĐT: 0913093581
*Email: Vucongthanhpl@gmail.com
Nam Định: 455 Trường Chinh, TP Nam Định* ĐT: 0978295869;
Nghệ An: 93 Nguyễn Thị Minh Khai, TP Vinh, Nghệ An * ĐT: 0916635077
* Email: ngotoanbc@gmail.com
Thừa Thiên - Huế: 22 Nguyễn Lương Bằng, TP Huế *ĐT: (0234) 3888666 - 0903029099;
* Email: quangtam07@gmail.com
Đà Nẵng: 93 Dương Trí Trạch, Sơn Trà* ĐT: 0984282929. * Email: Ledanhtao224@gmail.com;
Khánh Hòa: 125 Hoàng Hoa Thám, TP Nha Trang* ĐT: 0905555722.
*Email: leanhduc.plvn@gmail.com
Lâm Đồng: A22 Trần Lê, TP Đà Lạt * ĐT: 0914876019. * Email: longbc07@gmail.com
Đồng Nai: 134 Phan Trung, Biên Hòa *ĐT: (0251) 6273279 – 0918442754.
*Email: huynhngochieu7979@gmail.com.vn
Tiền Giang: 242 Nguyễn Công Bình, Trung An, Mỹ Tho, Tiền Giang.* ĐT: 0888616767.
*Email: duchien.plvn@gmail.com
Kiên Giang: P24 -10 đường 3/2, Rạch Giá, Kiên Giang.* ĐT: 0843135555.
*Email: minhtu.plvn@gmail.com.

Liên hệ thông tin - quảng cáo: Nguyễn Sinh Hùng - ĐT: 0349610152
MÃ ĐẶT BÁO: B51 **Giá: 6.800Đ**
(SÁU NGHÌN TÁM TRĂM ĐỒNG)

Gặp họa sĩ "cha đẻ" của linh vật Sao La

Nhân vật nổi tiếng nhất trong giới mỹ thuật Việt Nam những tuần qua chính là họa sĩ Ngô Xuân Khôi - "cha đẻ" của linh vật Sao La dùng cho SEA Games 31.

● *Họa sĩ Xuân Khôi.*

Dù quê gốc của ông ở huyện Hương Nguyên, tỉnh Nghệ An nhưng họa sĩ Xuân Khôi lại được sinh ra tại huyện miền núi Con Cuông (năm 1961) ở sát biên giới với nước bạn Lào khi cha mẹ của ông đều là cán bộ của ngành lâm nghiệp.

Phần tuổi thơ còn lại của ông còn gắn với huyện Nghĩa Đàn (đều thuộc tỉnh Nghệ An). Sau khi trưởng thành, ông đã về thành phố Vinh sinh sống cho đến khi nhập ngũ theo lệnh tổng động viên năm 1979.

Năm 1982 (sau gần 4 năm là chiến sĩ pháo 105 ly) tại biên giới phía Bắc, ông đã phục viên và đi học Đại học Mỹ thuật công nghiệp Hà Nội về chuyên ngành vẽ tranh tường. Cuộc sống và công việc ở Nhà xuất bản Phụ nữ Việt Nam của họ sĩ Ngô Xuân Khôi cứ lặng lẽ cho đến ngày kết quả Cuộc thi thiết kế linh vật Sea Games 31 được công bố…

Ý tưởng về linh vật Sao La cho SEA Games 31

Do ảnh hưởng từ cha mẹ nên ngay từ khi còn nhỏ, họa sĩ Xuân Khôi đã đặc biệt quan tâm đến những chủ đề về lâm nghiệp, cây cối và muông thú. Thậm chí, ông đã thuộc tên rất nhiều loài cây gỗ quý và sau đó từng có thời gian sống bằng nghề thợ mộc tại quê nhà Nghệ An.

Khi biết được thông tin về cuộc thi sáng tác mẫu linh vật và biểu trưng (logo) cho SEA Games 31, với tư cách là một công dân Việt và một người họa sĩ chuyên nghiệp, ông đã tự nhận thấy mình có trách nhiệm cần phải tham gia một cách nghiêm túc, dù cho mục đích không phải là để được giải.

Ông đã tâm sự: Một cuộc thi ý nghĩa như thế này thì chắc Ban Tổ chức và giới truyền thông sẽ rất kỳ vọng vào đội ngũ các họa sĩ trẻ đầy năng động và các nhà thiết kế đồ họa thế hệ mới thành thạo về công nghệ. Vì mình đã gần 60 tuổi rồi nên không hề hy vọng vào việc sẽ giành được giải thưởng.

Khi đó, ông đã trăn trở rất nhiều khi tìm hiểu các hình ảnh về các con vật đã quen thuộc với đời sống của người Việt như Sếu đầu đỏ, Voọc quần đùi trắng,… Từ ý tưởng muốn tạo hình thật đặc sắc và ấn tượng mạnh - ông đã chợt nhớ đến câu chuyện phát hiện ra loài Sao La ở vùng núi huyện Vũ Quang (tỉnh Hà Tĩnh) hồi năm 1992 từng gây chấn động đối với giới sinh học thế giới.

Vào cuối thế kỷ XX mà chúng ta còn phát hiện ra được một loài động vật lớn như thế (theo các chuyên gia sinh học thì Sao La vốn đã có từ thời tiền sử) vẫn còn tồn tại trong tự nhiên là cực kỳ hiếm có. Ngược dòng thời gian, từ Thế vận hội năm 1980 không chọn linh vật Gấu Misa thì thế giới cũng không quan tâm đến loài gấu nhiều như thế. Và nếu Thế vận hội năm 2008 không chọn Gấu trúc thì hình ảnh này cũng không lan tỏa được mạnh mẽ như ngày nay.

Ông đã rất đau đáu suy nghĩ rằng: "Tại sao Việt Nam có một loài vật đặc biệt quý hiếm có một không hai do thiên nhiên ban tặng cho chúng ta mà không nhân cơ hội này để tuyên truyền, quảng bá cho cả thế giới biết về đa dạng sinh học của đất nước mình"…

Từ đó, ông đã miệt mài tìm kiếm các thông tin trên internet và sách báo về loài Sao La. Càng tìm kiếm thì ông lại càng thấy thú vị và đặc biệt tâm đắc với ý tưởng về sử dụng con Sao La để sáng tạo hình ảnh linh vật cho SEA Games 31 sẽ được tổ chức ở Việt Nam.

Khó khăn khi "tiếp cận" với Sao La

Khó khăn lớn nhất là tìm kiếm hình ảnh thực tế về loài Sao La. Vào thời điểm triển khai cuộc thi thiết kế linh vật SEA Games, thông tin về loài Sao La đã gần như bị lãng quên trên truyền thông báo chí và trong cộng đồng.

Rất nhiều người trong giới trẻ Việt Nam và cả những người lớn tuổi, thậm chí một số thành viên trong Hội đồng Giám khảo cuộc thi linh vật SEA Game 31 cũng không biết Sao La là con gì. Vì thế, trong nội dung thuyết minh phương án dự thi của mình, họa sĩ Xuân Khôi đã phải giải thích rất rõ: "Đây không phải là con dê, cũng không phải là con hươu nai hoặc sơn dương gì cả, mà đây là con Sao La".

Bởi rất ít tư liệu về loài động vật đặc biệt này được phổ biến trong đại chúng nên tác giả Xuân Khôi đã vô cùng khó khăn về "chất liệu" thực tế để sáng tạo tác phẩm phù hợp với tiêu chí khắt khe mà Ban Tổ chức cuộc thi đã đề ra.

Đơn cử như thiết kế phải nêu bật đặc điểm của loài vật ấy, nhân cách hóa được linh vật, thuận lợi cho việc in ấn và làm thú nhồi bông. Vì ngay cả các nhà sinh học và các chuyên gia về bảo tồn động vật hoang dã cũng gần như không có cơ hội tìm gặp được Sao La trong tự nhiên (nên họa sĩ Xuân Khôi cũng vậy) mà chủ yếu qua tư liệu hình ảnh do người dân địa phương tình cờ ghi lại được.

Đặc biệt là tiêu chí vô hình nhưng lại là thử thách rất lớn với người sáng tạo, đó là phải thể hiện được bản sắc văn hóa Việt Nam. Họa sĩ Xuân Khôi đã phải phác thảo hàng trăm bản vẽ từ ý tưởng này để xây dựng hình ảnh Sao La với cặp sừng dài, các đốm trắng ở hai bên má và khó khăn nhất là tạo tư thế, dáng hình với rất nhiều tư thế khác nhau để đạt được tiêu chí vừa khỏe mạnh vừa tự tin nhưng cũng rất hiền lành và vẫn hóm hỉnh.

Đối với tiêu chí về bản sắc Việt cũng gặp trở ngại lớn do có nhiều ý kiến cho rằng, nó không gần gũi lâu đời. Họa sĩ Xuân Khôi đã phải lồng ghép thêm các yếu tố cách điệu như là khoác lên mình Sao La các trang phục truyền thống Việt (giống như của người nông dân, võ sĩ cổ truyền) với tông màu nóng nhưng tươi sáng để tạo sự hưng phấn khi nhìn vào linh vật.

Theo thông tin công bố trên fanpage của Ban Tổ chức cuộc thi thiết kế linh vật của SEA Games 31, ngoài bài dự thi của họa sĩ Xuân Khôi thì cũng có một tác giả khác cũng sử dụng ý tưởng về Sao La nhưng được thể hiện bằng chất liệu bút chì màu theo kiểu tả thực cùng với chi tiết cờ quàng trước cổ (và bay ra phía sau), rất khó để đáp ứng các tiêu chí phổ biến của Ban Giám khảo đã đề ra.

Còn họa sĩ Xuân Khôi lại chọn kiểu thể hiện nhân vật theo lối truyền thống để tạo dựng vẻ đẹp bình dị, mang tính dân gian truyền thống, không pha tạp với các lối vẽ khác đã du nhập từ nước ngoài vào Việt Nam.

Thành công đến từ quá trình công tác

Họa sĩ Xuân Khôi vốn là họa sĩ thiết kế bìa sách và minh họa cho Nhà xuất bản Phụ nữ Việt Nam trong suốt 26 năm (từ 1996 đến 2022). Như chính ông đã tâm sự: "Tôi đã có cơ duyên may mắn làm việc trong ngành xuất bản đã bồi đắp cho tôi về vốn văn hóa. Để sáng tạo thành công hình ảnh linh vật Sao La này, tôi vô cùng cảm ơn Nhà xuất bản đã cho tôi có được những năm tháng trải nghiệm và tích lũy vốn sống cũng như các trầm tích về văn hóa của các vùng miền khác nhau ở Việt Nam"…

Tính đến nay, hình ảnh linh vật Sao La đã thành công rực rỡ và được công chúng, người hâm mộ đón nhận rất tích cực. Quyết định lựa chọn thiết kế của họa sĩ Xuân Khôi đã khẳng định sự sáng suốt và đúng đắn của Ban Giám khảo cuộc thi (trước không ít luồng ý kiến trái chiều) cũng như Ban Tổ chức SEA Games 31 để mang lại sự thành công! Tất cả mang dấu ấn riêng biệt của Việt Nam.

Vừa qua, Thủ tướng Phạm Minh Chính cũng đã chọn thú nhồi bông của linh vật Sao La làm quà tặng cho Phó Tổng thống Hoa Kỳ Kamala Harris nhân dịp Hội nghị Cấp cao đặc biệt ASEAN - Hoa Kỳ vào tháng 5/2022.

Để họa sĩ Xuân Khôi có thể vượt qua những tháng ngày vất vả thiết kế ra hình tượng Sao La này, không thể không nhắc đến sự hỗ trợ âm thầm của vợ ông - bà Đinh Thị Yến. Ngoài công việc bận rộn tại Trường quốc tế Olympia, bà vẫn chăm lo đầy đủ cho con nhỏ và người chồng miệt mài bên giá vẽ thâu đêm suốt sáng.

Nếu bạn đến thăm căn hộ nhỏ xíu ở tận tầng 5 của khu tập thể cũ trên đường Nguyên Hồng (Đống Đa, Hà Nội) của gia đình họa sĩ, bạn sẽ được gặp không chỉ "cha đẻ" của Sao La" mà cả "mẹ" của Sao La rất hiền lành và đôn hậu…

Bài: TUẤN NGỌC
Ảnh: ĐOÀN BẮC

Các dự án đầy nhân văn ngay sau SEA Games 31

Mặc dù đã có thành công rực rỡ này, nhưng họa sĩ Xuân Khôi vẫn đau đáu nguyện vọng có thể tiếp tục phát triển và lan tỏa hình ảnh Sao La (cả sau khi SEA Games 31 đã kết thúc) trong nhiều lĩnh vực khác nhau của đời sống như du lịch, văn hóa, giáo dục, kinh tế - dịch vụ và đặc biệt là công tác bảo tồn đa dạng sinh học, phát triển môi trường tự nhiên một cách bền vững.

Bên cạnh công việc chính tại Nhà xuất bản Phụ nữ Việt Nam, họa sĩ Xuân Khôi cũng đã từng thường xuyên tham gia thỉnh giảng tại Trường Đại học Mỹ thuật công nghiệp Hà Nội từ năm 2001 đến 2019 về môn hình họa và vẽ tranh tường.

Vì thế, họa sĩ cũng đang ấp ủ ý tưởng phát triển hình ảnh linh vật Sao La thành không chỉ chú Sao La mà còn có các cô, em bé Sao La và cả các nhiều nhân vật khác dành cho Sao La. Đó không chỉ là các vận động viên của 40 môn thi đấu ở SEA Games 31 (ví dụ như từ chú bộ đội tới nghệ sĩ, thương gia, công nhân,…).

Ngay sau khi nghỉ hưu, họa sĩ Xuân Khôi đã bắt tay ngay vào các dự án đào tạo hội họa và truyền thụ về mỹ thuật của Câu lạc bộ nghệ thuật Art Star do Báo Thiếu niên tiền phong và Nhi đồng bảo trợ.

Đối tượng mà ông hướng đến chính là các bạn nhỏ học sinh tiểu học, THCS vốn đang rất hâm mộ nhân vật Sao La của SEA Games 31 và tất nhiên cả tác giả "cha đẻ" của Sao La - họa sĩ Xuân Khôi.

Như chính ông đã chia sẻ: "Mong rằng các bạn trẻ nếu chưa biết gì về Sao La thì đấy là thiếu sót cần khắc phục ngay. Đây là lỗi của chính các bạn chứ không phải lỗi của Sao La! Kiến thức và phông nền văn hóa là cần phải thu nạp hàng ngày, hàng giờ trong cuộc sống - nhất là đối với các bạn trẻ để làm cho cuộc sống thú vị và sâu sắc hơn"…

Bên cạnh đó, ông cũng rất mong muốn qua hình ảnh Sao La của Việt Nam, người Việt sẽ có ý thức trân quý hơn những quà tặng vô giá mà thiên nhiên đã ban tặng cho cuộc sống của chúng ta, của chính đất nước Việt Nam và hãy cùng chung tay bảo vệ các loài động vật quý hiếm đang đứng trước nguy cơ tuyệt chủng như Sao La.

ÁP LỰC "CON NGOAN, TRÒ GIỎI"

Phụ huynh không ở... "NGOÀI CUỘC"

Nhiều ý kiến cho rằng, chuyện học hành, thi cử có lẽ chưa bao giờ lại có nhiều áp lực như ngày nay. Văn hóa Á Đông, khoa cử ảnh hưởng không nhỏ đến các gia đình ở Việt Nam. Đôi khi giỏi và dốt được nhìn qua điểm số, học lực của con - nhiều cha mẹ luôn mặc định con cái nhất định phải giỏi giang hơn người…

● *"Con hãy sống thật hạnh phúc, nỗ lực để trở thành người mà con muốn trở thành"...*

"Sự nghiệp" khoe thành tích con hơn người!

Hoàng Huy, một du học sinh từng học tại Anh chia sẻ một thực tế rất thật về học sinh giỏi toàn diện, áp lực học hành nhiều năm qua. Đó là một vòng tròn: Ăn thì phải no, học thì phải giỏi, yêu là phải cưới, cưới là phải sinh con, sinh con thì con cũng phải học giỏi, học giỏi là phải trường chuyên, trường chuyên nhưng còn phải lớp xịn, lớp xịn là phải đỗ đại học, đại học là phải top đầu, top đầu là phải… không thất nghiệp… Bạn thấy đấy, rất nhiều nghịch lý luẩn quẩn hiện có trong xã hội của chúng ta đều ít nhiều liên quan đến một từ: GIỎI.

Thực tế, để học giỏi bạn cần phải "học đều", tức là phải học giỏi tất cả các môn, đầu tư thời gian dàn trải để giỏi tất cả các môn. Đồng nghĩa là rất khó cho bạn để có chặng nghỉ nghĩ về những gì mình yêu thích nhất và có tiềm năng phát triển nhất. Rất nhiều học sinh giỏi cái gì cũng giỏi, nhưng chẳng thật sự giỏi cái gì. Rất nhiều học sinh khi được hỏi "Em thích làm gì nhất?", trả lời "Em không biết."…

"Để học giỏi ở Việt Nam, cuộc sống của bạn rất dễ bị mẻ, bị lệch và rất có thể bị vỡ nữa. Bạn còn quá trẻ và non nớt, vì thế nên bạn cần đi học để trưởng thành lên theo năm tháng. Nhưng bố mẹ và thầy cô luôn cần bạn phải là số 1, không được là số 2! Nhất định phải là số 1, và họ thi nhau chất lên lưng bạn những áp lực nặng nề mà chính bạn cũng không thể biết được đâu là giới hạn. Đến khi bạn kém giao tiếp, ứng xử lúng túng, không biểu đạt ngay cả những gì mình muốn nói, không tự tin giữa đám đông chỉ vì ngoài giờ học bạn không còn người bạn thân nào hơn Facebook, Zalo và máy tính và điện thoại, không có thời gian để quan sát cuộc sống tươi đẹp xung quanh… Thì rất có thể, đấy là cách những tờ giấy khen Học sinh giỏi âm thầm đánh cắp tuổi thơ của bạn".

Bày tỏ quan điểm thẳng thắn, Hoàng Huy nhấn mạnh: "Bố mẹ Việt đang nhầm lẫn giữa: học Tốt và học Giỏi, nhiều phụ huynh cứ có niềm tin mù quáng là con cứ học giỏi là chắc chắn là có vé đi ga "Tương Lai Hạnh Phúc"! Họ cứ cố nhồi con học cho đến khi họ nhận ra sự thật bẽ bàng: học giỏi mà không hạnh phúc thì còn bất hạnh hơn học dốt mà biết cái gì là tốt!

Vấn đề không nằm ở Bộ Giáo dục, mà nằm ngay trong chính tâm thức mỗi ông bố bà mẹ: có dám để cho con mình học dốt - học theo đúng năng lực của mình hay không, hay sợ dư luận chê cười? Nếu con bạn là cây Tùng xin đừng trồng trong chậu, chăng đủ thứ đồ trang trí lên và gọi nó là cây Thông Noel".

Còn nhớ vài năm trước, một phụ huynh đã đánh và bắt con quỳ dưới sân trường giữa trưa nắng tháng 6, cái gào của một bà mẹ: "Để yên cho tôi dạy con, 7 năm học sinh giỏi mà giờ đến trường tư người ta cũng không thèm nhận. Hôm nay, tao phải đánh cho mày chết thì thôi"… Có lẽ, sự việc ấy không chỉ gây ám ảnh cho những người chứng kiến sự việc xảy ra hôm đó, mà còn để lại cho xã hội nhiều suy nghĩ về cách dạy con và cả những kì vọng của cha mẹ với con cái.

Những gào thét, những cái đánh con có làm cho người mẹ bớt đi sự tức giận, hay nó chỉ là sự bộc phát của những kìm nén, bế tắc và thất vọng bởi những kì vọng của chính bà mẹ đối với con mình mà thôi?!

Phúc Lai tác giả các cuốn sách đang khá hot hiện nay "Bố bỉm sữa dạy con thành công dân toàn cầu" bày tỏ: "Nhìn lại bản thân mình trước khi bắt tay viết cuốn sách đó, xuất phát điểm của tôi cũng chính là những sai lầm của bản thân. Bản thân con trai tôi cũng bị tôi mắng mỏ nhiếc móc rất nhiều suốt trong những năm tiểu học và cả trung học phổ thông, đến mức có lần cháu tâm sự với mẹ là cũng muốn tự tử.

Vì thế mà khi nhận ra những bài học xương máu và viết lại thành từng dòng chữ trong sách, tôi luôn canh cánh và tâm niệm rằng "làm cha mẹ phải là một quá trình học tập và thực chất, là quá trình dạy bản thân mình". Câu này hoàn toàn không hề sáo rỗng, vì đến cuối sách tôi có một loạt những tổng kết về sự nhầm lẫn của quá trình giáo dục.

Chúng ta cũng không nên quên là rất nhiều cha mẹ đang đặt lên con những sức ép thường xuyên hiện nay, lại là những "ngôi sao dạy con" nhận được nhiều ngưỡng mộ. Đáng chú ý là những ngôi sao đó đang áp dụng rất nhiều những thứ ngoại lai được coi là "tiến bộ" hay "cấp tiến" gì đó. Người quen của tôi cũng có những bác như vậy: coi việc con mình kiếm được những thành tích để khoe lên mạng xã hội là sự nghiệp cả cuộc đời, thậm chí muốn đạt của những thứ mà hầu như không ai đạt được như điểm IELTS rất cao ngay cả với học sinh trung học hay sinh viên khi con ở lứa tuổi cấp 2.

Học giỏi, có hạnh phúc không?

Tác giả Phúc Lai cũng cho rằng, tấm huy chương nào cũng có mặt trái của nó. Những thành tích đó không đảm bảo sau này con của chúng ta sẽ trở thành người hạnh phúc. Mà mục đích của giáo dục phải tạo ra được những con người biết sống hạnh phúc, biết tạo lập cho bản thân và gia đình mình cuộc sống hạnh phúc.

Giữa những ngổn ngang của những đứa trẻ bị quá tải "cầm kỳ thi hoạ", câu hỏi bao năm qua vẫn là giáo dục Việt Nam đang phát triển theo mục tiêu gì? Giúp 1 đứa trẻ có nhiều kiến thức hay muốn nó phát triển một cách tốt đẹp về nhân cách, tri thức, hiểu biết? Đành rằng, áp lực là cần thiết để đi tới thành công. Nhưng áp lực phải xuất phát từ chính đam mê của chính bọn trẻ để vượt qua chính mình, qua những kỳ thi quan trọng, chứ không phải chỉ vì mục tiêu của cha mẹ. Nhà văn Hoàng Anh Tú bày tỏ: "Tôi chỉ nghĩ rằng giáo dục một đứa trẻ không thể không bằng sự thiết tha mong điều tốt đẹp đến với đứa trẻ. Là thầy cô phải gắn bản thân mình vào mỗi đứa trẻ thay vì làm chức trách một giáo viên truyền thụ kiến thức. Khi tôi chia sẻ với cô Dương Quỳnh Phạm về dự án 1000 giáo viên kim cương, tôi có nói: Giáo viên kim cương không chỉ là giá trị tính bởi số cara kiến thức của các cô. Mà phải bằng độ sáng và độ quý mà các thầy cô tạo ra trong cảm nhận của lũ trẻ. Để 10 năm, 20 năm thậm chí như tôi, đến 30 năm vẫn nhớ về thầy cô ấy dù chả nhớ thầy cô ấy đã dạy mình kiến thức gì, dù mình quên hết kiến thức thầy cô ấy dạy. Nhưng mình vẫn nhớ thầy cô, vẫn biết ơn thầy cô, vẫn muốn ôm lấy thầy cô của mình khi gặp lại. Kim cương là vậy.

Thưa các thầy cô vẫn đang đứng trên bục giảng hôm nay, xin hãy khiến học trò nhớ về mình bởi trái tim của thầy cô chứ không phải sự uyên bác của mình. Hướng nghiệp nào bằng Hướng Thiện. Mà muốn hướng trẻ đến cái thiện, nếu thầy cô chưa đủ thiện thì hướng làm sao? Đừng làm thầy cô ác chỉ vì muốn chúng học giỏi, muốn chúng kỷ luật, muốn chúng thành người".

Nhà văn Di Linh đã từng công bố học bạ bảng điểm "học dốt" thời phổ thông của mình để minh chứng: "Điểm số trung bình không dẫn đến một cuộc đời bỏ đi". Thực tế, năng lực của một người hay nói cách khác là vấn đề "giỏi và dốt" không hoàn toàn phụ thuộc vào điểm số của một số môn học, khóa học. Không ít người có điểm số không cao, thậm chí là học lực bình thường nhưng lại rất giỏi và thành công trong nhiều lĩnh vực nghề nghiệp khác nhau trong xã hội…

Và như thế, có nhiều con đường để đi tới thành công, theo những đam mê và lựa chọn của mỗi người. Con cái sinh ra không phải có bổn phận làm cho cha mẹ tự hào. Điều quan trọng, mỗi con người được hạnh phúc và hướng thiện, để lan toả những điều tốt đẹp, có ý nghĩa cho chính họ và cuộc sống mỗi ngày.

TS Tâm lý Đào Lê Hòa An chia sẻ, về cá nhân, tôi luôn muốn con mình hiểu rằng không cần phải đạt danh hiệu học sinh giỏi hay xuất sắc, không cần phải áp lực về điểm số. Con chỉ cần không ngừng nỗ lực cố gắng hoàn thiện bản thân, xác định mục tiêu cuộc sống rõ ràng, tích cực tham gia các hoạt động, rèn luyện kỹ năng, mạnh dạn khám phá những nơi con muốn đến. Hãy tích góp thật nhiều trải nghiệm thú vị và làm những điều mà con cảm thấy hạnh phúc, trở thành người mà con muốn trở thành…

NGUYỄN MỸ

Mong các bậc phụ huynh đừng quá gây áp lực cho các em

Trong buổi lễ gặp mặt, tuyên dương những học sinh đoạt giải Olympic và Khoa học kỹ thuật quốc tế năm 2021, lời nhắn nhủ của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT Nguyễn Kim Sơn đã thực sự chạm đến trái tim của nhiều người: "Những kết quả này là sự chỉ báo, những dấu hiệu cho thấy các em có những năng lực vượt trội, những tiềm năng lớn có thể đi xa, đạt thành công lớn trong tương lai… Các em đừng quá tự gây áp lực cho chính bản thân mình. Quan trọng là trong sự phấn đấu mỗi ngày, ngày hôm sau các em cảm thấy đã vượt lên chính mình của ngày hôm trước. Mong các bậc phụ huynh đừng quá gây áp lực cho các em. Nếu không, những tấm huy chương dành cho các em ngày hôm nay sẽ là một gánh nặng trong chặng đường sắp tới. Hãy xem những tấm huy chương là năng lượng cho chặng đường sắp tới và là sự động viên cho tương lai. Các em có thể học tiếp trong nước, các em có thể học ở nước ngoài, các em có thể làm việc ở bất cứ nơi đâu các em thấy thích hợp nhưng quan trọng là bên cạnh sự rèn luyện, tri thức, năng lực làm việc, mong các em hãy quan tâm đến cách sống, quan tâm đến nghệ thuật, đến những điều mà các em có thể sống ở đời và cảm thấy hạnh phúc. Và chỉ sống một cuộc sống hạnh phúc thì các em mới có thể làm những việc lớn cho quê hương, cho đất nước và nhân loại. Dù ở nơi đâu, các em hãy thể hiện mình là người tốt, là công dân Việt Nam, đã từng nhận những tấm huy chương và nhận được sự kỳ vọng của rất nhiều người".

ÁP LỰC "CON NGOAN, TRÒ GIỎI"

Khi cha mẹ giật mình...

Chỉ cần gõ dòng chữ "học sinh tự tử vì áp lực" trên thanh tìm kiếm mạng xã hội sẽ có gần 800.000 kết quả được đưa ra trong chưa đầy 1 giây, khiến nhiều phụ huynh giật mình. Họ đâu biết đang vô tình đặt áp lực lên vai con trẻ bằng những kỳ vọng về điểm số, thành tích.

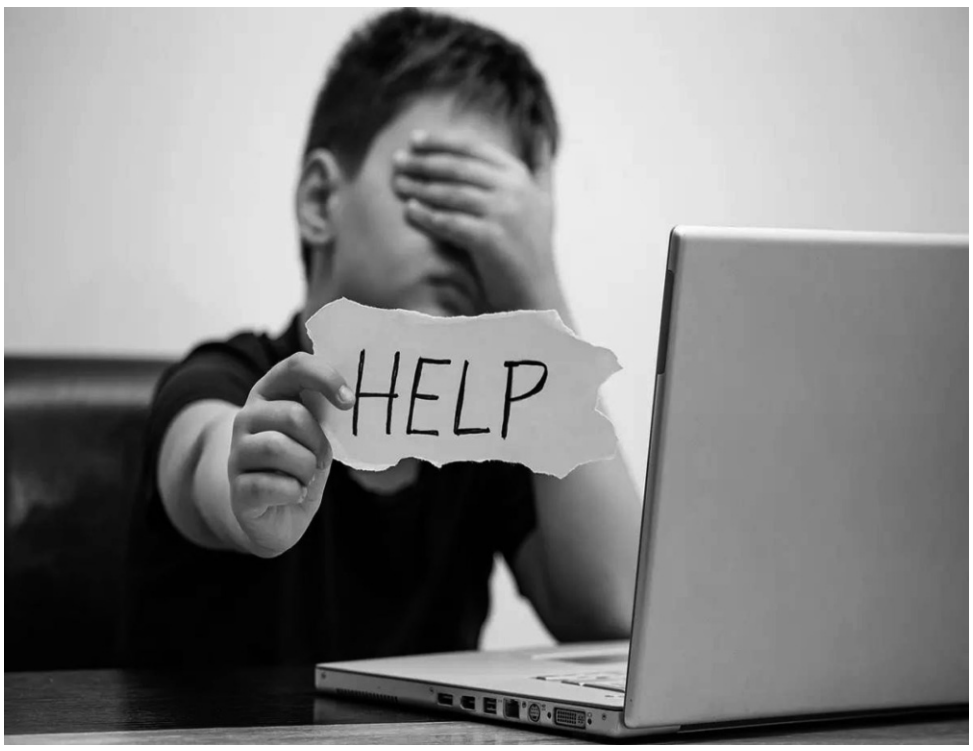

● *Cha mẹ đặt quá nhiều kỳ vọng khiến trẻ bị áp lực.*

> *"Đại học Harvard từng thực hiện một nghiên cứu kéo dài 75 năm được gọi là "Nghiên cứu yêu thương" bắt đầu từ năm 1938 và theo sát cuộc sống của 724 người tham gia. Cuối cùng, nghiên cứu kết luận rằng sự phát triển trí tuệ của trẻ ảnh hưởng rất nhiều bởi môi trường giáo dục gia đình. Theo đó, 4 kiểu gia đình sau có thể khiến trẻ học tập kém đi. Đó là: gia đình không chú ý thói quen sinh hoạt của trẻ; gia đình không rèn luyện khả năng làm việc nhà của trẻ; gia đình không giúp con nuôi dưỡng thói quen đọc sách; và gia đình không thể hiện tình yêu thương với con cái.*
>
> *Cần biết rằng không phải vô cớ mà Đại học Harvard lại bỏ công thực hiện một nghiên cứu kéo dài tận 75 năm như vậy, bởi không riêng gì văn hóa Á Đông mà nhiều bậc cha mẹ trên thế giới cũng thường xuyên áp đặt con cái và không giỏi thể hiện tình yêu với con. Cha mẹ nghĩ rằng để con cái trở nên tốt hơn họ sẽ phải nghiêm khắc và "keo kiệt" với chính lời khen của mình. Thậm chí nhiều người còn nói ra những lời xúc phạm hy vọng trẻ "biết xấu hổ mà dũng cảm vươn lên". Tuy nhiên, những gì họ làm chỉ là ngày càng nới rộng khoảng cách với con cái. Thậm chí có nhiều trẻ lầm tưởng cha mẹ chỉ quan tâm tới điểm số mà không màng tới suy nghĩ của chúng. Điều này rất dễ dẫn đến hậu quả khó lường."*

Phần lớn phụ huynh cho rằng "học thì có gì mà vất vả"

K là một học sinh lớp 9 với sức học trung bình ở các môn. Nguyện vọng của K là tiếp tục lên cấp 3 tại hệ thống trường dân lập mà em đang theo học từ mẫu giáo đến nay. Vào năm lớp 9, K đã nhiều lần bày tỏ với bố mẹ nguyện vọng đó và khi thấy bố mẹ im lặng, em tin tưởng rằng bố mẹ hiểu và ủng hộ mình. Nhưng điều K không ngờ tới là bố mẹ em muốn em đăng ký cấp 3 ở những ngôi trường tốp đầu của Hà Nội với lý do "cả đại gia đình làm giáo viên thì không thể có đứa con/cháu học dốt, học cấp 3 trường tư được. Sau 9 năm học là phải thi, học mà không thi thì học để làm gì (vì nếu K tiếp tục lên cấp 3 ở trường dân lập sẽ không phải tham gia kỳ thi vào lớp 10 - PV)".

Quyết định như thế nên bố mẹ K đã đăng ký cho con vào một loạt các trường tốp đầu khiến em rất lo lắng, áp lực. Chỉ trong một tuần mà em gầy rộc đi vì lo khi biết sức học của mình không thể nào đáp ứng kỳ vọng của cha mẹ. Còn giáo viên chủ nhiệm của em thì bất ngờ với quyết định của phụ huynh dù rằng trước đó, cô cũng đã dành nhiều thời gian trao đổi để phụ huynh hiểu về lực học của con nhằm giúp phụ huynh cân đối nguyện vọng cho phù hợp. Chứng kiến sự áp lực của học trò, giáo viên chủ nhiệm quyết định phải trao đổi với bố mẹ K lần nữa, dù rằng cô hoàn toàn có thể bị mang tiếng, thậm chí là bị phản ánh trên truyền thông là "bắt ép, định hướng cưỡng bức với phụ huynh và học sinh" như vài trường hợp trước đó đã xảy ra…

Năm nào cũng vậy, khi những kỳ thi chuyển cấp đến gần thì câu chuyện như của K lại diễn ra âm thầm trong các gia đình, các lớp học và các học sinh. Chỉ có phụ huynh, giáo viên và bản thân các em là người trong cuộc, nhưng tréo ngoe ở chỗ những người trong cuộc này đôi khi lại không đi cùng nhau trên một con đường về quan điểm. Chính vì thế nên mới có những vụ việc đau lòng xảy ra khi ngày 1/4 vừa qua nam sinh trường chuyên trèo qua ban công căn hộ ở tầng 28 rồi nhảy xuống, trước đó một ngày nữ sinh lớp 8 cũng đã treo cổ tự tử, để lại thư tuyệt mệnh rằng mình sắp đi xa vì áp lực học hành...

Theo một nghiên cứu của Quỹ Nhi đồng Liên Hợp quốc tại Việt Nam, áp lực học tập là một trong những nguyên nhân chính khiến trẻ em Việt Nam rối loạn về sức khỏe tâm thần. Hiện tượng những đứa trẻ bị trầm cảm, lo âu, rối loạn cảm xúc vì học đang có chiều hướng tăng.

Nhìn vào lịch học của nhiều học sinh từ cấp tiểu học tới THPT, nhiều người phải lắc đầu bởi bố mẹ đi làm 8 tiếng/ngày, nhưng con cái đi học nhiều hơn 8 tiếng/ngày. Mọi thứ từ ăn đến ngủ đều phải tranh thủ, bởi lịch học đang chờ những em học sinh này không chỉ có ở trường. Thế nhưng phần lớn phụ huynh lại cho rằng "học thì có gì mà vất vả, có mỗi việc ăn và học cũng làm không xong…". Do đó, cũng không khó hiểu khi hiện nay trên mạng xã hội tồn tại một hội nhóm có tên: "Cộng đồng những người bị trầm cảm, rối loạn lo âu, muốn tự tử" với số lượng người tham gia lên đến con số vài chục nghìn.

Những bài đăng trong nhóm này thường mang tính tiêu cực, chia sẻ những áp lực hiện tại đang mắc và ý định kết thúc cuộc đời, phần lớn các em bày tỏ việc mình bị áp lực vì học hành điểm số và kỳ vọng của bố mẹ như tài khoản có tên Alma Trần chia sẻ: "Bố mẹ đang đặt nặng vấn đề về điểm số, em không thể nói chuyện được với họ vì cứ nói ra là bị chửi. Họ nói rằng học hành thì có gì mệt đâu, đi làm còn vất vả hơn nhiều lần…".

Đừng giật mình khi đã quá muộn

Khi những sự việc đau lòng xảy ra, nhiều phụ huynh mới giật mình hối hận vì chưa kịp quan tâm sâu sắc hơn tới con em mình. Thế nhưng, điều đó đã thực sự quá muộn. Câu hỏi đặt ra là thay vì chữa bệnh, tại sao chúng ta không phòng bệnh? Và chúng ta cần phòng bệnh như thế nào?

Trao đổi với truyền thông trước hai sự việc đáng tiếc diễn ra vào đầu tháng 4 vừa qua, cô Nguyễn Hồng Nhung, giáo viên Trường THCS Marie Curie (Hà Nội) cho biết: "Từng nhiều năm làm chủ nhiệm lớp, có thời gian trò chuyện rất nhiều với học sinh, tôi cho rằng điều quan trọng nhất để giúp trẻ vị thành niên thoát khỏi tình trạng trầm cảm hoặc hành vi tự tử là cha mẹ lắng nghe con đúng cách. Cha mẹ nên trở thành người bạn của con, tiếp cận trẻ một cách nhẹ nhàng, bình đẳng. Tìm hiểu những vấn đề mà con gặp phải, cố gắng đứng dưới góc nhìn của con để suy xét, tìm hiểu cảm nhận của con. Thay vì áp đặt suy nghĩ của bản thân lên con, cha mẹ cần kiên nhẫn nghe con giãi bày, trao đổi ý kiến để con cảm thấy tâm tư, suy nghĩ của mình được tôn trọng thực sự. Khi ấy trẻ sẽ tin tưởng cha mẹ và dễ dàng tâm sự với cha mẹ hơn".

Còn theo chia sẻ của PGS.TS Lê Thị Bích Hồng, nguyên Phó Vụ trưởng Vụ Văn hóa - Văn nghệ, Ban Tuyên giáo Trung ương tại một hội thảo thì nguyên nhân điển hình của hầu hết các vụ tự sát học đường là phụ huynh và người thân trong gia đình coi nhẹ những tâm sự, băn khoăn, lo lắng của trẻ. "Từng có rất nhiều năm làm cố vấn tâm lý tại Tổng đài 1088 - "Nhịp cầu tư vấn" và cố vấn tâm lý cho đường dây tư vấn và hỗ trợ trẻ em miễn phí "Phím số diệu kỳ - 1800 1567" - dịch vụ tư vấn và hỗ trợ trẻ em của Cục Bảo vệ, chăm sóc trẻ, nay là Tổng đài điện thoại quốc gia bảo vệ trẻ em 111, tôi nhận thấy rằng, trẻ em trong xã hội hiện đại gặp rất nhiều vướng mắc về tâm lý. Nếu như người lớn không kịp thời nắm bắt thì sẽ gây hậu quả khôn lường. Ngay lúc này, chúng ta nên dừng phán xét, cần hành động ngay. Cha mẹ cần gần gũi con hơn, tạo mối gắn kết bền chặt hơn, không tạo áp lực cho con, không so sánh con với các bạn khác, phải lắng nghe, tôn trọng con. Đặc biệt, điều chúng ta đang thiếu nhất hiện nay chính là các lớp học tâm lý dành cho người lớn để cả phụ huynh, giáo viên kịp thời phát hiện ra vấn đề của những đứa trẻ xung quanh mình, nhờ đó kịp thời thể hiện sự quan tâm, tìm giải pháp điều trị tâm lý chuyên nghiệp, phù hợp" - PGS.TS Lê Thị Bích Hồng chia sẻ.

Đồng quan điểm, Tiến sĩ, Bác sĩ Trần Thị Hồng Thu - Phó Giám đốc Bệnh viện Tâm thần ban ngày Mai Hương cho rằng, nguyên nhân của những hành động dại dột của trẻ đó là do trẻ có bệnh trầm cảm, tâm thần từ lâu nhưng không được bố mẹ phát hiện kịp thời. Trước giờ người ta cứ coi bệnh tâm thần là một bệnh của kẻ điên nhưng thực ra bệnh tâm thần là đề cập đến một loạt các tình trạng sức khỏe tâm thần như rối loạn lo âu, trầm cảm, rối loạn ảnh hưởng đến tâm trạng, suy nghĩ và hành vi của một người… Nhiều đứa trẻ bị trầm cảm bệnh tiến triển nặng nhưng không được bố mẹ đưa đi khám vì ngại ngần, xấu hổ. Nếu đi khám sớm bệnh viện sẽ xác định được tình trạng để có phương pháp điều trị thích hợp, có thể dùng thuốc hoặc điều trị tâm lý.

"Các phụ huynh cần phải biết chăm sóc đến sức khỏe tinh thần của con, đừng có nghĩ con cái khỏe mạnh là không phải lo. Nhiều khi con ngại giao tiếp, vác "mặt nạ" để cố tỏ ra bình thường nhưng về nhà bố mẹ cần quan tâm xem con cái có gì bất thường. Bây giờ thông tin đầy rẫy trên mạng, không có lí do gì mà cha mẹ không tìm hiểu được. Những triệu chứng của căn bệnh tâm thần như mất ngủ, mệt mỏi, bồn chồn, lo lắng, kết quả học tập giảm sút không phải do con kém thông minh mà do mất tập trung không thể học và hiểu bài. Những điều này cha mẹ cần phải quan tâm sát sao đến con cái" - Tiến sĩ, Bác sĩ Trần Thị Hồng Thu khuyên.

HỒNG MINH

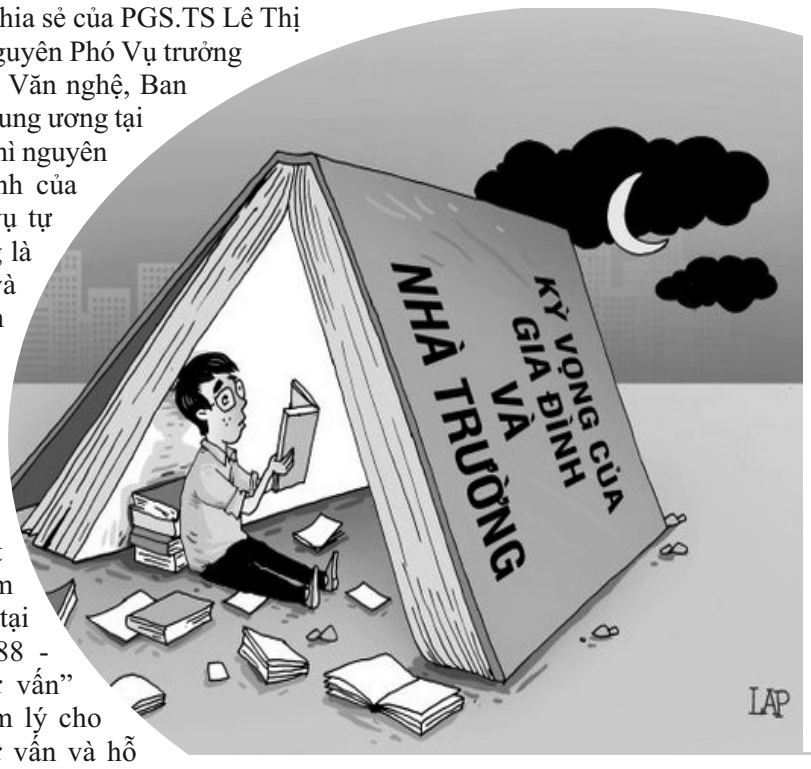

ÁP LỰC "CON NGOAN, TRÒ GIỎI"

Phía sau những gương mặt vui tươi

"Những năm tháng trưởng thành của thế hệ trước, không bao giờ giống với thế hệ sau. Thuở đó chúng ta không có một Facebook để mỗi ngày đếm like, xem các cú click đó thay cho thái độ cư xử của mình. Thuở đó chúng ta chưa có một TikTok để mỗi người đều có thể tự thể hiện bản thân theo những cách khác nhau… Vậy nên chúng ta nào biết được bên trong một đứa trẻ có những áp lực gì? Mỗi ngày chúng thức dậy, đến lớp, về nhà, liệu chúng có hạnh phúc không?"…

● *Cần nhiều hơn những yêu thương trong tim mỗi người.* (Ảnh minh họa)

Điều gì đang xảy ra?

Cao điểm, chỉ trong vòng nửa tháng ba, có tới 5 vụ nam, nữ sinh, từ học lớp 6 đến lớp 10 tự tử, trải dài trên một số tỉnh, thành của cả nước đã khiến vấn nạn tự tử ở trẻ vị thành niên vô cùng đáng báo động. Không dừng lại ở đó, sau cái chết của nam sinh lớp 10 trường chuyên Hà Nội xảy ra ngày 1/4 thì đến ngày 4/4, một nam sinh lớp 8 cũng nhảy từ tầng 18 tại một toà nhà thuộc quận Hà Đông xuống tử vong, tiếp đó thêm 2 vụ tự tử nữa, một em học sinh (HS) lớp 6 ở Cà Mau, trong giờ học, nhảy qua ban công nhưng rất may được cấp cứu thoát chết. Một em HS lớp 8, ở Đắk Lắk thì tự vẫn ngay trong chính ngôi nhà của mình. Còn trước đó, một nữ sinh ở Bắc Ninh cũng tìm đến cái chết vào ngày 31/3. Ngoài những lý do áp lực, giận mẹ... thì có cả nguyên nhân do trầm cảm.

Cuối tháng 2, một nữ sinh lớp 10, Trường THPT Nguyễn Hữu Thọ (TP HCM) cũng bất ngờ nhảy từ tầng 3 xuống sân trường. Rất may mắn, HS này chỉ bị thương, không ảnh hưởng đến tính mạng. Cũng những ngày cuối tháng 2/2022, các phương tiện truyền thông vô cùng quan tâm đến sự kiện một sinh viên (SV) tự tử, em đã đặt một tảng đá 10kg vào balo, 4h sáng leo qua hàng rào để vĩnh viễn rời khỏi cuộc sống dưới dòng sông ấy.

Anh Phạm Trung Tuyến, một phụ huynh tại Hà Nội chia sẻ: "Trước kia, tôi luôn nghĩ rằng chỉ cần bên cạnh con, cố gắng sống mẫu mực nhất có thể, rồi chúng sẽ nhìn theo và tự học. Nhưng trong những ngày tháng giãn cách xã hội, khi lũ trẻ phải học online, phải làm bạn với internet hàng ngày, tôi nhận ra chúng có quá nhiều hình mẫu để nhìn theo, ngoài bố mẹ. Một thế giới ngập tràn thông tin, một thế giới mà cơ hội biểu đạt được mở rộng đến vô cực sẽ tạo ra nguồn năng lượng khai phóng khổng lồ. Nhưng bên cạnh đó, thế giới này đã tước đi của người lớn chúng ta năng lực áp đặt các chuẩn mực giá trị đối với con cái mình. Bởi vì chính bản thân người lớn chúng ta cũng đang hoang mang với những giá trị bản thân mình đang có".

Cũng theo anh Tuyến, nhiều người cho rằng, sự quan tâm con trẻ cần liều lượng phù hợp. Nhưng liều lượng như thế nào là phù hợp? Chúng ta có thể luôn "kê đơn" quan tâm cho con mình một cách chính xác? Chúng ta sẽ dựa vào thông số nào để "kê đơn" thuốc quan tâm? Dựa vào chiều cao, cân nặng hay chỉ số IQ của từng đứa trẻ? Trong khi, mong muốn cuối cùng của chúng ta dành cho con cái mình là cho chúng một cuộc đời hạnh phúc. Nhưng hạnh phúc của chúng ta và hạnh phúc của bọn trẻ có thể chẳng giống nhau trong một thế giới đang trở nên hỗn mang giá trị.

Ông Huỳnh Thanh Phú, Hiệu trưởng Trường THPT Nguyễn Du (quận 10, TP HCM), kể lại ở năm học trước, một HS xin chuyển về trường vì gặp áp lực lớn trong học tập ở một trường khác, đến nỗi em cả ngày thất thần, nghe tiếng thầy cô là sợ. Theo ông Phú, có một thực tế, hiện nay nhiều HS mỗi ngày đến trường nhưng không vui. Đó là vì các em gặp áp lực từ nhà trường, giáo viên, áp lực học hành và cả cách hành xử của bạn bè với nhau.

Bác sĩ Nguyễn Minh Mẫn, Trưởng Đơn vị tâm lý lâm sàng Bệnh viện Đại học Y dược TP HCM nhìn từ thực tế: "Không phải ai cũng dám nói lên tâm sự của mình khi bị trầm cảm. Nếu các bạn học sinh tự cảm nhận thấy những cảm xúc chưa tốt, chưa tích cực thì hãy cố gắng nói với bạn thân, những người trong gia đình. Khi cần thiết hơn, các bạn hãy tìm đến chuyên gia tâm lý. Đặc biệt, vị bác sĩ còn lưu ý người lớn không nên áp đặt suy nghĩ và cách giáo dục một chiều mang tính chủ quan của mình lên các con mà phải thường xuyên lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của các con. Từ đó có giải pháp hỗ trợ phù hợp để tránh cho trẻ rơi vào trạng thái ức chế tâm lý, phản ứng một cách quyết liệt hoặc phải miễn cưỡng chịu đựng sự áp đặt.

Những nỗi đau khác...

Không chỉ HS, SV cũng đang đối diện với rất nhiều áp lực. Đó có thể là trục trặc trong gia đình, tình yêu, học tập, các mối quan hệ khác. PGS.TS Phạm Huyền, Trường ĐH Bách khoa Hà Nội cho rằng, áp lực từ việc học là nguyên nhân hàng đầu gây stress ở SV. Bên cạnh đó, vấn đề tài chính cũng tạo ra sức ép lớn. Phần lớn SV đều sống xa gia đình và phải tự quản lý chi tiêu. Đối với những gia đình không có điều kiện, chi phí học tập và sinh hoạt tại các thành phố lớn thật sự gây khó khăn. Đó là chưa kể đến không ít SV chi tiêu không hợp lý, không biết cách cân đối, dẫn đến phải đối mặt với khoản nợ lớn.

Trở lại câu chuyện của SV mang theo hòn đá 10kg trên sông Sài Gòn để từ giã cuộc sống. Đã từng trải qua những dấu hiệu của căn bệnh trầm cảm, nhạc sĩ Hamlet Trương đồng cảm và đau đớn. Có rất nhiều bình luận, nhiều người bàng hoàng xót xa, nhiều người ân hận vì mấy hôm nay còn rủa xả bác xe ôm vô tội và nhiều người khác trách em dại dột, nỡ để lại nỗi đau trong lòng người thân ở lại.

Hamlet Trương bày tỏ: "Họ trách em bỏ đá vào balo rời thế giới. Vậy còn hòn đá trong lòng em? Tôi cứ nhớ mãi một câu đau đớn của thời đại: Càng có nhiều phương cách để kết nối thì con người càng xa nhau hơn. Và trong những mặt người hằng ngày chúng ta gặp, có bao nhiêu người trong số đó đang cảm giác muốn chết mà vẫn giữ trên môi những nụ cười?

Tôi nhớ những ngày niên thiếu muốn chết của mình. Chỉ đơn giản là một hôm tôi thấy tóc mình rụng nhiều, tôi trở nên căng thẳng, rồi tóc tôi lại rụng nhiều hơn và tôi muốn chết. Tôi chưa từng kể cho ai nghe điều ấy, vì sau ngần ấy năm nhìn lại tôi vẫn cảm thấy rất đỗi ngây ngô. Nhưng ở trong thời điểm đó, với một đứa trẻ đang lớn, đó là vấn đề nan giải của nó và nó đã kiệt sức trong việc tìm thấy câu trả lời.

Đến một hôm, tôi gặp một anh hớt tóc. Anh cười nhẹ và bảo tôi: "Mái tóc thưa có rất nhiều cách để làm cho dày hơn, bằng cách hớt kiểu phù hợp và ngưng sử dụng hóa chất. Với lại, ai rồi cũng sẽ mỏng tóc dần đi, em đừng lo quá nhé!"… Thế là tôi không còn muốn chết, nhưng tôi biết, không có nhiều đứa trẻ có thể gặp một "anh hớt tóc" xén đi nỗi buồn của nó…

Tôi từng viết nhiều lần về trầm cảm, một chứng bệnh lạ kỳ của thời đại bận rộn. Matt Haig viết, trầm cảm là bước đi với một cái đầu bốc cháy mà không ai nhìn thấy được ngọn lửa. Sau đó, Johanna Hari bảo, đừng nghĩ chỉ bệnh truyền nhiễm hay người đồng tính mới bị kỳ thị, người bị trầm cảm cũng bị y như thế, khi người đời vẫn cho rằng đây là một chứng bệnh của những kẻ rảnh rỗi và "lãng mạn".

Có rất nhiều người đã chết vì trầm cảm, dù vẫn mang một nét mặt vui tươi mỗi ngày, dù người ta vẫn cho rằng cuộc đời của họ không có gì để buồn và những hòn đá trong lòng muôn đời không mang ra nổi.

Tôi còn nhớ một câu chuyện buồn. Ngày thành phố mình tuyên bố mở cửa cho phép người dân đi tập thể dục trở lại sau một thời gian giãn cách vì đại dịch, cũng là ngày một cô gái hai mươi tuổi ở chung cư chúng tôi ở quyết định rơi tự do từ tầng 23. Tôi nghĩ trọn cuộc đời của người phụ nữ bán tạp hóa dưới chân chung cư hôm đó, những người hân hoan bước ra khỏi nhà quanh đó và những người không may chứng kiến trọn vẹn cú rơi nhanh trong chiều lộng gió… cũng không thể nào quên được. Và cũng có thể suốt 4 tháng, em đã một mình khổ đau biết nhường nào, đã một mình gánh chịu hòn đá nặng trong tim…

Lúc còn nhỏ, tôi tưởng sự biết là quý giá nhất. Biết cái này, cái kia, khoe mình giỏi, mình tài. Nhưng lớn rồi tôi mới hay, sự hiểu mới là quý giá nhất. Hiểu bản thân mình và đặt mình trong vị trí người ta để hiểu.

Những năm tháng trưởng thành của thế hệ trước, không bao giờ giống với thế hệ sau. Thuở đó chúng ta không có một Facebook để mỗi ngày đếm likes, xem các cú click đó thay cho thái độ cư xử của mình.

Thuở đó chúng ta chưa có một TikTok để mỗi người đều có thể tự thể hiện bản thân theo những cách khác nhau… Vậy nên chúng ta nào biết được bên trong một đứa trẻ có những áp lực gì? Mỗi ngày chúng thức dậy, đến lớp, về nhà, liệu chúng có hạnh phúc không?

Khi một sự việc đau buồn xảy ra làm xã hội, người ta lại nói, viết, kể… Chỉ mong sau đó, chúng ta có thể nhìn nhiều hơn gương mặt những người thân của mình, một chút mỗi ngày cũng được, cùng trông chừng lẫn nhau mà sống tiếp"…

Và nữa, những người trẻ hơn bao giờ hết, cần biết trân trọng mỗi ngày, mỗi phút giây trong cuộc đời, bởi sống mới khó. Có rất nhiều người đã từng trầm cảm đến tuyệt vọng. Nhưng khi một cánh cửa này khép lại, sẽ có cánh cửa khác mở ra. Cuộc sống sẽ luôn là những gian nan, không ngừng thử thách và chúng ta luôn phải bước tới. Để rồi, sau tất cả, những giá trị của cuộc sống, đôi khi chỉ là những nhỏ bé, sự an yên, ấm áp từ trong tâm mỗi người…

MIÊN THẢO

"Sẽ không làm phiền ai nữa đâu"

PGS.TS. Trần Thành Nam cho biết, trước hết cần phải nhận diện được tự sát, khi chủ thể có những câu nói "có vấn đề", chẳng hạn: "Sẽ không còn làm phiền ai nữa đâu", "Chả còn gì quan trọng cả", "Thôi, mọi việc đều vô ích thôi", "Chả còn gặp ai nữa đâu mà nói"...

Bên cạnh đó, theo chuyên gia, trẻ có ý định tự sát cũng có những hành động bất thường như: bỗng dưng sắp xếp mọi vật dụng cá nhân theo thứ tự, viết nhật ký cho người này món này, người kia món kia mà mình yêu thích, tự nhiên dọn dẹp phòng ốc sạch sẽ, có hành động trả ơn bố mẹ…

"Khi một người nào đó đang gặp khó khăn, họ có thể xem xét làm hại bản thân hoặc lấy đi mạng sống của mình. Họ tự làm đau như cắt tay, có nhiều hành vi mạo hiểm: "Tôi sẽ thử mọi thứ, tôi không sợ chết" thậm chí nói về tự tử…

ÁP LỰC "CON NGOAN, TRÒ GIỎI"

Trường chuyên, lớp chọn – "Cuộc đua" mãi không ngừng

Từ lâu, trường chuyên, lớp chọn luôn là bến bờ ước mơ của nhiều bậc phụ huynh. Thế nên, mỗi mùa tuyển sinh, hàng ngàn thí sinh đổ về trong cuộc đua khốc liệt này.

● *Nhiều phụ huynh ngày nay đã không quá đặt mục tiêu cho con sống chết vào trường chuyên, lớp chọn.* (Ảnh minh họa)

Không phải là " sân chơi" cho tất cả

Sớm được học tập trong môi trường giáo dục tốt, Quốc Huy (Trường THPT Nguyễn Thượng Hiền, TPHCM) chia sẻ: "Từ cấp 2, mình đã học chung với những bạn mà ai ai cũng giỏi từ học, chơi thể thao, tới tham gia ngoại khóa. Nếu không cố gắng như mọi người thì mình sẽ khá thụt lại phía sau, không hòa nhập được với mấy bạn khác"…

Quang Khoa (Trường THPT chuyên Trần Đại Nghĩa TP.HCM) cho rằng, môi trường học tập có thể có tác động nhưng không phải là nguyên nhân chủ chốt để tạo nên một học sinh ưu tú. Bởi suy cho cùng đích đến của học tập là tích luỹ kiến thức cho bản thân và điểm số cũng chỉ là thang đo.

Chị Ngọc Tuyền (Hà Nội) từng học trường chuyên nổi tiếng ở Hà Nội, chia sẻ: "Ngày còn học cấp 3, tôi cũng từng bất mãn với tất cả mọi thứ. Với gia đình, bố mẹ và với trường lớp. Thực sự rất nhiều lần cũng muốn được giải thoát. Tôi chẳng còn vấn vương điều gì nữa. Bạn nào học cấp 3 trường chuyên sẽ hiểu áp lực này. Khi vừa học được một năm thì thấy cảnh nửa lớp đi du học. Xung quanh toàn người học giỏi, bản thân cũng sẽ nặng lòng theo. Cộng thêm việc khó nói chuyện với gia đình nữa. Đó là cảm giác không đủ can đảm để chết chứ không còn thiết sống một chút nào. Cũng may tôi đã vượt qua được khoảng thời gian đó. Nên bây giờ tôi thực sự đồng cảm với những ai đang gặp áp lực tâm lý thời đi học"...

Dưới góc độ tâm lý, Minh Thư (nghiên cứu sinh ngành Tâm lý Trường ĐH Fulbright và Miami) đánh giá: "Chấn thương tâm lý không tự mất đi, nó truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Ai cũng nghĩ là con trẻ bây giờ thật sung sướng, cái ăn cái mặc đều đầy đủ. Nhưng trong thế giới của con trẻ, đó là những buổi sáng nhịn ăn để đến trường kịp giờ, học thì học mười mấy môn học, là những đêm gần như thức trắng trước giờ kiểm tra.", Minh Thư bày tỏ trên mạng xã hội về vấn đề áp lực học tập.

Khi con trai học lớp 11, MC Bạch Dương từng đề cập tới câu chuyện cho con nghỉ học trường chuyên vì áp lực học hành và những định hướng không phù hợp với con. Khi xin cho con ra khỏi trường chuyên cấp 3, sau một học kỳ, ai cũng bất ngờ. Mọi người đều nói: "Thi vào đó khó thế, ai lại xin ra nhưng nhà mình nghĩ khác", cô nói.

Con trai MC Bạch Dương có học lực tốt từ năm cấp 2, chăm học và khi đã đặt mục tiêu, cậu tuân thủ, quyết tâm. Sở dĩ gia đình ủng hộ con thi vào trường chuyên bởi những ưu điểm như môi trường học tập tích cực, nằm trong hệ thống trường công tốt, năng động và môn chuyên cũng là môn sở trường của con. Song, chỉ sau vài tháng, MC Thuỳ Dương nhận thấy thời gian và áp lực đè nặng lên vai con ngày càng lớn. "Cháu học ngày học đêm vì bài vở quá nhiều, kiến thức nâng cao rất nhiều. Một số môn thầy cô chỉ đi lướt kiến thức cơ bản như học sinh biết hết rồi, còn lại là nâng cao. Cháu bắt đầu có lo lắng học tập thái quá, lúc nào cũng chỉ lo không đủ bài, học đến đêm muộn".

Không chỉ thay đổi giờ giấc sinh hoạt, con trai MC Bạch Dương không còn theo đuổi đam mê và sở thích cá nhân như đọc sách, chơi bóng rổ, chơi đàn hay đi bơi. Mục đích ban đầu khi con vào trường chuyên là được rèn luyện môi trường tốt nhưng trước những áp lực mà con phải đối mặt hàng ngày, gia đình quyết định chuyển trường cho con.

Hai mẹ con tự làm bảng phân tích về lợi, hại của việc đi hay ở. Bố mẹ và con đều hiểu rằng môi trường học tập ở trường chuyên năng động và tích cực, các bạn ngoan, học giỏi... và rất nhiều ưu điểm khác. Tuy nhiên, điều quan trọng là định hướng các môn học lại không phù hợp với con. "Nếu không phù hợp thì nên thay đổi càng sớm càng tốt", MC Bạch Dương nói.

Mỗi đứa trẻ có khả năng chịu được mức độ áp lực khác nhau, có những đứa trẻ chịu được hay thậm chí thích áp lực và ngược lại. Theo cô, quan trọng là cha mẹ và các con hiểu phương pháp học tập nào phù hợp với mình. Cô dẫn chứng việc con trai thứ hai có xu hướng thích vận động, vui chơi, có khả năng quan sát và ngoại ngữ tốt, vì thế cô để con được tự do, thoải mái học tập và vui chơi theo sở thích. Cô không phủ nhận áp lực đi đôi với thành công, cô cho rằng học trường chuyên không có gì xấu, miễn là đúng sở trường, năng lực và tính cách của con.

Theo MC Bạc Dương, quyết định cho con nghỉ học trường chuyên rất khó khăn nhưng cả gia đình không bao giờ hối hận. Con trai từng tâm sự với cô rằng: "Con thấy mình may mắn vì có bố mẹ, nhiều bạn cũng áp lực nhưng vẫn phải cố vì bố mẹ bảo nhất định không được bỏ trường này. Nhìn các bạn ngồi ù lì rất tội".

Cuộc đua của những siêu nhân

Còn nhớ trong mùa tuyển sinh năm 2020, để đủ điều kiện thi vào lớp 6 Trường THPT chuyên Hà Nội - Amsterdam (Ams), học sinh phải đạt kết quả kiểm tra định kỳ cuối năm là 10 điểm ở hầu hết các môn. Trước yêu cầu này, PGS-TS Nguyễn Đức Thành, chuyên gia kinh tế, một cựu học sinh Trường Ams khóa 1992-1995 đã cho rằng, cần xóa bỏ mô hình Trường Ams, đưa về thành trường công bình thường hoặc bán đấu giá cho tư nhân để biến Ams thành trường tư.

Để có được một suất vào lớp 10 trường chuyên ở Hà Nội, thí sinh không chỉ đối mặt với "tỷ lệ chọi" cao mà "chất lượng chọi" cũng rất cao. Sở GD-ĐT Hà Nội có 4 trường có lớp chuyên là THPT chuyên: Ams, Chu Văn An, Nguyễn Huệ, Sơn Tây. Trong đó, Trường THPT Chu Văn An được tuyển sinh toàn quốc, hàng năm tỷ lệ chọi luôn cao ngất ngưởng.

Ngoài lựa chọn các trường chuyên của Sở, học sinh Hà Nội còn có cơ hội học các trường THPT chuyên của các trường đại học, gồm: THPT chuyên Sư phạm (Đại học Sư phạm Hà Nội); THPT chuyên Khoa học tự nhiên (Đại học Khoa học tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội), THPT chuyên Ngoại ngữ (Đại học Ngoại ngữ, Đại học Quốc gia Hà Nội), THPT chuyên Khoa học xã hội và Nhân văn (Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội). Mức độ cạnh tranh vào các trường chuyên này đều… "khủng". Trường THPT chuyên Sư phạm lớp tiếng Anh có năm có tỷ lệ chọi: 1/29, tức 1 học sinh phải cạnh tranh với gần 30 bạn khác để giành 1 suất vào trường. Trường THPT chuyên Ngoại ngữ, Trường THPT chuyên Khoa học tự nhiên… tỷ lệ chọi các năm đều khoảng 1/10.

Ở các tỉnh thành khác, Trường THPT chuyên Lê Hồng Phong (Nam Định; Trường chuyên Phan Bội Châu (Nghệ An), trường chuyên Lê Hồng Phong, Trần Đại Nghĩa (TP HCM) cũng đều là những cuộc đua khốc liệt.

Để vượt qua được kỳ thi khốc liệt này, rất hiếm học sinh có đủ tự tin nếu chưa từng qua các lò luyện thi chuyên mà các em học từ đầu cấp. Để tham gia các lớp học luyện thi này, phụ huynh phải bỏ thời gian, công sức, tiền bạc rất nhiều. Nhiều phụ huynh cho biết, để đỗ vào trường chuyên THPT, các em phải xác định học thêm và luyện thi cả 4 năm THCS, dồn lực trong năm lớp 9, các em có thể đi luyện thi, học ở trường từ sáng tới khuya. Còn để đỗ lớp 6 chuyên thì học sinh phải chăm chỉ luyện thi ít nhất từ lớp 2 với chi phí lên tới hàng trăm triệu mỗi năm…

Nhà văn James Atlas gọi những người đạt thành tích xuất sắc là "siêu nhân". Ngoài học giỏi ra, cần phải biết chơi nhạc cụ, thành thạo ngoại ngữ, tham gia các chương trình tình nguyện ở nơi xa xôi hẻo lánh, kì nghỉ hè quân đội, một vài sở thích nữa,... Nhưng phía sau vẻ ngoài tự tin, đúng mực theo kiểu "con nhà người ta" ấy, bạn sẽ thường xuyên thấy sự u uất, sợ hãi, lo âu, chán chường cùng cảm giác trống rỗng, vô nghĩa và cô độc.

Có thể nói, học trường chuyên, sẽ là niềm vui, niềm hạnh phúc với những bạn thật sự xuất sắc và chịu được áp lực cao. Nhưng con số đó không đại diện cho tất cả. Một nghiên cứu liên ngành đã chỉ ra rằng có tới hơn 22% học sinh bị rối loạn lo âu và hơn 41% chạm tới ngưỡng trầm cảm. Tất cả chúng ta đều biết học sinh cấp hai thì áp lực học thật giỏi để học trường chuyên cấp ba. Và ở các trường chuyên cấp ba thì tất cả đều cố gắng để trở thành con ngoan trò giỏi về mọi mặt. Cuối cùng, trên tất cả, phần thưởng cao nhất được vẽ ra trong thời niên thiếu: đỗ vào trường đại học mơ ước.

Nhiều ý kiến cho rằng, khi đó, mục tiêu của cuộc sống trở thành việc tích lũy những điểm số. Học không phải là để hiểu thêm về thế giới, chơi thể thao là cuộc đua về thể chất chứ không phải để rèn luyện sức khỏe và tinh thần thể thao, chơi nhạc cụ, tham gia câu lạc bộ kịch là để trông có vẻ tao nhã hơn người chứ không phải vì yêu thích âm nhạc hay diễn xuất sân khấu… là thực tế với không ít hình ảnh "con nhà người ta" nhiều năm qua.

PHƯƠNG UYÊN

Không vì tấm huân chương, mà vì con người có nhân cách, cảm xúc, thẩm mỹ…

Theo Bộ GD-ĐT, hiện nay cả nước có 77 trường THPT chuyên.

Bộ trưởng Bộ GD-ĐT Nguyễn Kim Sơn nhìn nhận, một số trường chuyên hiện nay đạt đến đào tạo nhân tài với quan điểm, phương pháp phù hợp, nhưng một phần vẫn đang dừng ở mức là trường chất lượng cao và trường chọn mà chưa phải trường chuyên. Bên cạnh đó, không ít bậc phụ huynh còn chưa suy nghĩ thấu đáo, còn chạy theo trường chuyên vì mong muốn của bản thân, dẫn tới học sinh có lựa chọn không phù hợp. Bộ trưởng Nguyễn Kim Sơn khẳng định, đào tạo chuyên dẫu đặc biệt nhưng vẫn là đào tạo phổ thông, vẫn lấy nền tảng nhân cách, cảm xúc, thẩm mỹ, lấy phát triển con người làm đầu. Vì vậy, đào tạo chuyên cần theo hướng toàn diện, không thiên lệch, đào tạo không phải vì tấm huy chương, mà trước hết vì chính con người họ. Đó cũng là nền tảng để có nhân lực chất lượng cao.

ÁP LỰC "CON NGOAN, TRÒ GIỎI"

Khi những đứa trẻ cần sự thấu hiểu đến tột cùng!

Trầm cảm ngày càng lan rộng, đặc biệt là học sinh, sinh viên. Tất cả những điều này đều tác động rất mạnh mẽ đến tâm lý của các em học sinh, sinh viên. Nhưng thực tế trầm cảm không đáng sợ như mọi người nghĩ. Rất nhiều người vượt qua nhờ tình yêu thương, chia sẻ và sự cảm thông xung quanh mình.

● *Oanh Kim và bạn bè.*

● *Bức ảnh của Đạt do Khánh chụp.*

"Vùng đất" của sự cô độc!

Buổi chiều mùa đông năm 2021, gặp lại Nam, cậu "quý tử" của một gia đình giàu có đã từng có bảy đời tiến sĩ ghi trong gia phả. Nhưng hiện tại, cậu không nối bước theo truyền thống gia đình, mà đang ngồi cặm cụi chơi game trước dàn máy tính siêu khủng. Cậu nhìn mọi người bằng ánh mắt thờ ơ, vô cảm, tránh né những người thân trong gia đình, chỉ gặp một số người bạn thân thiết với mình. Nam nói rằng: "Tôi đang uống thuốc điều trị trầm cảm". Trên môi cậu vẫn có thể nở nụ cười, nhưng ánh mắt thì chẳng có lấy một tia nhanh nhạy như trước đây. Thời trung học, Nam vốn là học sinh giỏi, cậu chỉ cần học vài lần là đạt được số điểm cao chót vót. Cậu cũng từng dễ dàng đỗ vào các trường chuyên, lớp chọn nhờ tư duy nhanh nhạy của mình. Nhưng giờ đây, khi được hỏi cậu muốn làm gì cho phần còn lại của cuộc đời, cậu chỉ đáp: "Tớ chẳng muốn làm gì hết, sống lay lắt ngày qua ngày. Đợi đến năm ba mươi tuổi mà không có gì thay đổi, tớ sẽ chết. Đối với tớ chết là một sự giải thoát".

Nam cũng cho biết, gia đình đã mặc kệ cậu, họ chỉ mong cậu tốt nghiệp đại học cho xong. Tuy nhiên, Nam đã hai lần học đại học mà lúc nào cũng chỉ dừng đến năm thứ hai của trường, cậu vừa học, vừa nghỉ trong chán nản. Bạn bè hỏi mong muốn và sở thích của Nam. Cậu chỉ bảo: "Trước đây tớ đã muốn thi vào Học viện Âm nhạc, muốn học đàn, nhưng bố mẹ nhất nhất không cho, muốn tớ vào ngành Kinh tế hoặc Công nghệ thông tin. Còn bây giờ, tớ chẳng muốn làm bất cứ thứ gì nữa". Sau đó, Nam lại chú tâm vào màn hình máy tính, có lẽ cậu cũng chẳng muốn lao đầu vào game, cậu chơi nó chỉ để giết thời gian. Nhìn bàn tay thờ ơ bấm trên bàn phím, đôi mắt ảm đạm thật đáng buồn cho chàng trai trẻ đáng ra sẽ có tương lai rộng mở ở phía trước. Cánh cửa đóng lại và cậu lại vò võ một mình trong căn phòng rộng lớn, mãi mãi không bao giờ được mở cửa sổ.

Khánh (24 tuổi, đã tốt nghiệp Đại học FPT) cũng đã từng sống trong những ngày tháng như vậy. Cậu là một đứa con được gia đình kì vọng, bố mẹ chăm chút để có một tương lai xán lạn trong ngành Công nghệ thông tin. Nhưng tất cả đều không phải những thứ cậu muốn. Khánh chẳng bao giờ đạt đến được kì vọng như bố mẹ, thi trượt Đại học Quốc gia, không "xinh trai, đẹp gái", nói năng lưu loát như bố mẹ mong đợi. Cậu chỉ là một chàng trai hướng nội, thích ngồi riêng đọc truyện, xem phim. Nhưng đối với một thế giới không ai giống như cậu, Khánh trở nên lạc lõng. Cậu từng bị bạn xa lánh, gọi bằng những cái tên như "tự kỉ", "đụt"… Sống trong một trường học năng động và nhiều người hướng ngoại, cậu càng cảm thấy tự ti với mọi người. Lâu dần Khánh không muốn giao tiếp với ai, cậu chia sẻ: "Tôi thấy xấu hổ, nhục nhã với mọi người. Giai đoạn hai của việc trầm cảm là tôi luôn dằn vặt bản thân tại sao lại sống như vậy". Suốt những năm cấp 3 và đại học, Khánh thường lẩn tránh bạn bè, thậm chí luôn nghi ngờ tất cả mọi người, cậu cũng luôn sống trong sợ hãi, mặc cảm. Cậu đã từng nói: "Ước ao của tôi lúc đó là được chết, biến mất khỏi thế giới này, vì tôi thấy mình ăn hại cho cuộc đời".

Trầm cảm đôi lúc không phải là nguyên nhân dẫn đến những kết quả thương tâm. Có nhiều nguyên nhân khác bổ trợ, đẩy người bệnh rơi vào đường cùng và làm liều để giải thoát bản thân. Cô giáo H Ly (giáo viên thực tập tại Trường THPT Hoài Đức B) chia sẻ: "Có những em tính cách hơi đặc biệt, ít giao lưu nên dễ bị cô lập, đến mức bạn bè không chịu cho vào nhóm Zalo. Cô giáo có tìm cách nói chuyện, khuyên bảo cũng không được. Tình trạng lâu dần thì chính bạn ấy cũng trở nên trầm cảm hơn, buông bỏ khát vọng hòa nhập với thế giới".

Thời gian gần đây, có rất nhiều vụ tự tử thương tâm xảy ra ở lứa tuổi học sinh, sinh viên. Các em đều là những người trẻ, đang chịu áp lực từ việc thi cử, học hành, cuộc sống không được như mong đợi. Trong lúc các em cần sự chia sẻ, an ủi từ gia đình nhất thì lại chỉ đáp lại bằng sự thờ ơ, lạnh nhạt, thậm chí là mắng nhiếc của bố mẹ. Oanh Kim (cựu sinh viên Đại học Sư phạm khóa 67) kể lại trải nghiệm kinh hoàng của bạn khi thi trượt trường chuyên cấp 3. Lúc ấy Oanh Kim rất buồn, nhưng mẹ của bạn lại dồn những bực tức, xấu hổ với hàng xóm láng giềng lên con cái. Lâu dần, mọi chuyện tệ đến mức Kim đã dùng dao để cứa tay. Rất may là bạn ấy được phát hiện kịp thời và đưa đi cứu chữa, nhưng vết sẹo ấy thì mãi mãi in hằn lên da thịt.

Sự đồng hành để cùng vượt qua trầm cảm

Theo thống kê của WHO - Tổ chức Y tế thế giới thì mỗi năm có khoảng 3% dân số thế giới mắc chứng bệnh trầm cảm, tức là cứ 5 người thì sẽ có một người "dính" phải lời nguyền tinh thần khủng khiếp này. Tuy nhiên, theo thống kê thì có hơn 80% bệnh nhân trầm cảm tiến triển tốt hơn nhờ thuốc hoặc các liệu pháp trò chuyện.

83%
tin rằng sẽ vượt qua trầm cảm khi có sự sẻ chia, yêu thương!

Theo báo cáo nghiên cứu Changing Childhood (Tuổi thơ đang thay đổi) của UNICEF, trong nửa đầu năm 2021, khoảng 19% số người trong độ tuổi từ 15-24 ở 21 quốc gia và vùng lãnh thổ cho biết họ thường cảm thấy chán nản hoặc hầu như không có hứng thú làm bất cứ việc gì. Ngoài ra, 83% tin rằng việc giải quyết sức khỏe tâm thần bằng cách chia sẻ với những người khác và tìm kiếm sự hỗ trợ sẽ tốt hơn là một mình vượt qua. Chính vì vậy, nếu như đang ở trong trạng thái trầm cảm, đừng ngần ngại, hãy tìm cho mình những người bạn "đồng hành" chia sẻ những lo lắng, bất an.

Tại Việt Nam, sau đại dịch COVID-19, bệnh trầm cảm đang diễn ra trong trường học rất mạnh mẽ. Thời gian học trực tuyến quá lâu khiến các em mất dần kết nối với thế giới bên ngoài, áp lực cuộc sống, tình cảm, học tập… không được chia sẻ dẫn đến stress rất nhiều. Theo ThS Trần Thành Nam, Trưởng khoa Các Khoa học giáo dục, Trường Đại học giáo dục (Đại học Quốc gia Hà Nội) chia sẻ: "Chúng ta có thể không ngờ tới phương thức giáo dục, nội dung giáo dục cũng có thể là một nguyên nhân dẫn tới sự phát triển lệch lạc về tâm lý, vô tình gây ra những áp lực không cần thiết…". Vì vậy, ngày nay, trầm cảm tồn tại, vô hình như những bóng ma lớn vởn xung quanh cuộc sống mỗi con người.

Ly, sinh viên Trường Đại học Sư Phạm chia sẻ về việc vượt qua trầm cảm sau khi thi trượt vào Đại học Dược. Cô đã bỏ dở một năm và chịu áp lực rất lớn từ bạn bè, người thân. Đối với Ly: "Khi bạn có người đồng hành, chia sẻ thì những nỗi đau sẽ vơi dần đi". Bệnh trầm cảm giống như một khoảng tối trong mỗi con người, đó là nỗi sợ, lo lắng, bất an trước một thế giới mà ta cảm tưởng như đã an toàn. Cho nên trong khoảng khắc này, đối với Ly, mẹ là chỗ dựa tinh thần lớn nhất của cô. Mẹ Ly đã bỏ mặc định kiến của đông đảo mọi người trong gia đình, ủng hộ và sát cánh bên con gái. Vì thương mẹ, Ly đã quyết tâm thi lại Đại học vào năm sau và đương nhiên may mắn đã mỉm cười, khi bạn đỗ với một số điểm tương đối cao.

Khánh cũng đã chia sẻ trải nghiệm sau năm năm chiến đấu cùng căn bệnh trầm cảm. Hiện nay cậu có thể tự tin nói rằng: "Bây giờ tôi khá thoải mái chia sẻ về câu chuyện của mình". Theo Khánh, bệnh trầm cảm không phải là căn bệnh mà bạn có thể tự chữa một mình được. Dù không nhận được sự đồng cảm từ phía gia đình như Ly, nhưng cậu lại tìm ra được cộng đồng, những người bạn thuộc về mình. Khánh tìm được Đạt, người có thể hiểu và dễ dàng tâm sự với cậu về câu chuyện mà cả hai đã cùng trải qua. Lâu dần, cái nhìn "tăm tối, thiếu thiện cảm về thế giới dần biến mất". Đạt từ một sinh viên bỏ học, đã bắt đầu đăng kí những khóa học về thiết kế, Khánh cũng dần tự tin hơn. Hai người bạn giờ cùng đồng hành với nhau tham gia những chuyến đạp xe từ nội thành đến ngoại ô Hà Nội. Thậm chí, họ cùng rủ nhau tham gia những khóa thiền trên núi để giữ bản thân thanh thản và bình yên hơn. Khánh đã từ một cậu sinh viên luôn mặc cảm, tự ti, ôm rất nhiều khát vọng bây giờ cậu dần chấp nhận cuộc sống "cố gắng được cái gì thì cố, được hay không, có hay mất cũng được, miễn là bản thân mình cảm thấy an nhiên"…

Oanh Kim, cựu sinh viên Đại học Sư phạm Hà Nội cũng vậy, cô cho rằng, giờ đây, khi bạn biết chấp nhận chính bản thân mình, bạn cảm thấy cuộc sống dễ thở hơn rất nhiều. Kim không còn cố trở thành hình mẫu "con ngoan, trò giỏi" như mẹ cô mong muốn nữa. Lên đại học, Kim chơi với những người bạn tốt. Tại đây, mọi người thấu hiểu cô và coi cô bạn như người nhà. Dần dần, cuộc sống Kim vui vẻ hơn, cô nhận ra: "Ngoài những giá trị vật chất, hư vinh thì giá trị tinh thần, những người bạn ở quanh mình, yêu thương mình mới là thứ quý giá nhất trong cuộc sống này"… **NGỌC HƯƠNG**

THÁI SƯ LƯU CƠ – quan đầu triều trông coi việc luật pháp và xử án

● *Đình Đại Từ - Di tích Lịch sử cấp tỉnh tại xã Đại Đồng, Văn Lâm, Hưng Yên - nơi thờ Thái sư Lưu Cơ là Thành hoàng.*

Thái sư Lưu Cơ là một trong tứ trụ triều đình (Tể tướng Nguyễn Bặc, Thái sư Lưu Cơ, Ngoại giáp Đinh Điền và Thượng thư Trịnh Tú) đã có nhiều đóng góp tích cực trong việc thống nhất đất nước, phò tá triều đình và ổn định xã hội. Lưu Cơ là người đầu tiên biến tòa thành Đại La, trung tâm đô hộ của phong kiến phương Bắc thành kinh đô của nước Đại Việt độc lập tự chủ.

● *Tượng đồng Thái sư Lưu Cơ thờ ở đình Đại Từ, xã Đại Đồng, Văn Lâm, Hưng Yên.*

● *Các nhà nghiên cứu, sử học tại hội thảo Vai trò lịch sử của Thái sư Lưu Cơ.*

Người đã trao chìa khóa tòa thành cho Vua Lý Công Uẩn

Thái sư Lưu Cơ sinh ngày 3 tháng Giêng năm 940 ở Tri Hối, châu Đại Hoàng - nay là xã Gia Tân, huyện Gia Viễn, tỉnh Ninh Bình. Lưu Cơ cùng quê, là đồng hương, cùng thế hệ của Đinh Bộ Lĩnh, Đinh Điền, Nguyễn Bặc và Trịnh Tú từ thuở cờ lau tập trận. Khi Đinh Bộ Lĩnh phất cờ tụ nghĩa ở động Hoa Lư thuộc Gia Hưng, Gia Viễn ngày nay, Lưu Cơ khi mới ngoài 20 tuổi đã cùng Đinh Điền, Nguyễn Bặc, Trịnh Tú sát cánh cùng Đinh Bộ Lĩnh dẹp loạn 12 sứ quân thu giang sơn về một mối. Ông trực tiếp cầm quân đánh dẹp sứ quân Lý Khuê (tức Lý Lãng Công) ở Siêu Loại - Bắc Ninh.

Năm Mậu Thìn 968, sau khi dẹp loạn 12 sứ quân, Đinh Bộ Lĩnh lên ngôi Hoàng đế, tự xưng là Đại thắng Minh Hoàng, định đô ở Hoa Lư, đặt quốc hiệu là Đại Cồ Việt.

Năm 971, Đinh Tiên Hoàng phong Lưu Cơ làm Thái sư Đô hộ phủ, Nguyễn Bặc làm Định quốc công, Lê Hoàn làm Thập đạo tướng quân, Đinh Điền làm Ngoại giáp.

Hướng tới kỷ niệm 1010 năm ngày mất của Thái sư Lưu Cơ (1013-2023), ngày 15/5, Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam phối hợp với Trung tâm Bảo tồn di sản Thăng Long - Hà Nội và Hội đồng Lưu tộc Việt Nam tổ chức Hội thảo khoa học "Vai trò lịch sử của Thái sư Lưu Cơ". Hội thảo được chủ trì bởi nhiều chuyên gia, nhà khoa học: GS.TSKH Vũ Minh Giang, Chủ tịch Hội đồng Khoa học và Giáo dục, Đại học Quốc gia Hà Nội, Phó Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam; TS. Nguyễn Việt, Giám đốc Trung tâm Tiền sử Đông Nam Á; PGS. TS. Trần Đức Cường, Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam; nhà sử học Dương Trung Quốc, Phó Chủ tịch, Tổng Thư ký Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam; TS Lưu Văn Thành, Chủ tịch Hội đồng Lưu tộc Việt Nam.

"Làm rõ thân thế và sự nghiệp của Thái sư Lưu Cơ không chỉ vì vinh quang của một cá nhân hay gia tộc mà là sự tôn trọng lịch sử, sự tôn vinh công lao của các bậc tiền nhân đối với đất nước," nhà sử học Dương Trung Quốc bày tỏ.

Để làm rõ thân thế và sự nghiệp Thái sư Lưu Cơ, giáo sư Vũ Minh Giang, Phó Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam trích dẫn từ "Đại Việt sử ký toàn thư," khẳng định đây là một trong những vị khai quốc công thần nhà Đinh, có công giúp Đinh Tiên Hoàng thống nhất 12 sứ quân. Lưu Cơ là một trong tứ trụ triều đình (Tể tướng Nguyễn Bặc, Thái sư Lưu Cơ, Ngoại giáp Đinh Điền và Thượng thư Trịnh Tú) đã có nhiều đóng góp tích cực trong việc thống nhất đất nước, phò tá triều đình và ổn định xã hội.

Theo "Đại Việt sử lược" thì Thái sư Lưu Cơ kiêm nhiệm chức vụ Đô hộ phủ sĩ sư, chức quan đầu triều trông coi hình án, tư pháp, hình ngục. Ông cai quản "Vựa lúa lớn nhất, cũng là kho người, kho của ở Lĩnh Nam là Giao Châu" (đồng bằng Bắc Bộ) liên tục 40 năm (971-1010), xuyên suốt 3 triều đại phong kiến nhà Đinh, Tiền Lê và đầu nhà Lý. Vai trò này của ông sánh ngang hàng Phó vương, giúp Đinh Tiên Hoàng cai quản phần đất trọng yếu và giàu có nhất của Đại Cồ Việt. Tiến sỹ Nguyễn Việt, Giám đốc Trung tâm Tiền sử Đông Nam Á cũng khẳng định: "Như vậy, sau hơn 40 năm trông coi, tu tạo thành Đại La, chính Lưu Cơ là người đã trao chìa khóa và "sổ đỏ" tòa thành này cho Vua Lý Công Uẩn."

Một điều rất có ý nghĩa nữa của Thái sư Đô hộ phủ Lưu Cơ với Hà Nội ngày nay. Đó là, ông đã cho xây dựng, cải tạo lại thành Đại La vững mạnh để Lý Công Uẩn trên đường về thăm quê cha đất tổ ở trang Cổ Pháp, tận mắt chứng kiến toà thành Đại La khi đó đã thúc đẩy Hoàng đế quyết định tự tay viết ra bức Chiếu Dời đô nổi tiếng ngay khi về đến Hoa Lư. Chắc hẳn, quan dân Đô hộ phủ khi đó đã được truyền đạt ý chỉ của Lý Công Uẩn và gấp rút thực hiện cơ sở vật chất trong tòa thành cho cuộc dời đô chỉ diễn ra sau đó chừng hơn 100 ngày.

Trước đó, thành Đại La vốn có hướng trục chính, dinh thự và công sở hướng về phương Bắc. Khi cải tạo, Thái sư Lưu Cơ đã cho quay tất cả về hướng Nam, tức là chầu về kinh đô Hoa Lư của Đại Cồ Việt.

"Trong quá trình tu sửa, ông đã cho cổng thành quay về hướng Nam, hướng về kinh đô Hoa Lư, thay vì hướng về phương Bắc như chính quyền đô hộ đã làm. Đây là biểu hiện sâu sắc của ý thức dân tộc," giáo sư Vũ Minh Giang nhận xét.

Nghiên cứu về đời sống tinh thần chỉ rõ trong ông thấm đậm những tư tưởng đạo lý tích cực nhất của cả Phật, Đạo và Nho giáo đương thời. Thần tích đình làng Đại Từ để lại hai hình ảnh cao đẹp trong di chúc của Lưu Cơ: "Chỉ xin được cúng chay với hai món ưa thích là đậu phụ và rau cần; Xin được dùng đất cấp phong và đất công chia đều cho dân làng như tiền thân của chính sách "quân điền" thời Hậu Lê…".

Đề tài khoa học chuyên đề nhằm đánh giá vai trò lịch sử của Lưu Cơ được Hội Sử học Việt Nam, Trung tâm Tiền sử Đông Nam Á và Hội đồng Lưu tộc Việt Nam chính thức khởi động từ hơn 10 năm trước. Sau các cuộc điền dã, tra tìm, nhiều tư liệu mới liên quan đến Lưu Cơ đã được phát hiện.

Từ năm 2019 một kế hoạch đã ra đời nhằm tiến đến một Hội thảo khoa học chuyên đề về Lưu Cơ. Đến nay, tại nơi ông đã từng hiện diện trong 40 năm (971 - 1010), với gần 20 báo cáo khoa học, hội thảo đã đánh giá và vinh tôn những giá trị lịch sử mà Thái sư Lưu Cơ đã làm cho các triều đình Đinh, Tiền Lê và Lý.

Thái sư Lưu Cơ cần được được tôn vinh tại Hoàng thành Thăng Long

Do những biến thiên của lịch sử mà những tư liệu liên quan đến Thái sư đã bị thất lạc khiến cho hậu thế ít người biết đến ông. GS.TSKH Vũ Minh Giang khẳng định: "Lưu Cơ là một khai quốc công thần của triều Đinh, nhưng còn ít được biết đến, không chỉ trong nhận thức đại chúng, mà ngay cả đối với giới sử học. Một trong những lý do quan trọng là triều đại mà ông có nhiều đóng góp, trong một thời gian dài, chưa được nghiên cứu đầy đủ, vị trí của nước Đại Cồ Việt cũng chưa được nhìn nhận một cách xứng đáng. Mặt khác, tư liệu về vị Thái sư họ Lưu cũng như toàn bộ giai đoạn lịch sử này còn lại khá hiếm hoi nên việc nghiên cứu để có được nhận thức sâu sắc về vai trò của ông là điều không đơn giản".

"Công lao, đức độ của Thái sư Lưu Cơ đã được nhân dân ở những nơi có sự hiện diện của ông hoặc biết đến ông ghi nhận qua hệ thống rất nhiều đền thờ, các gia phả, thần phả… Với tầm vóc và công lao đóng góp của mình, Thái sư Lưu Cơ xứng đáng có vị trí được tôn vinh trong di tích Hoàng thành Thăng Long và ở Thủ đô Hà Nội…", GS.TSKH Vũ Minh Giang khẳng định.

TS Lưu Văn Thành, Chủ tịch Hội đồng Lưu tộc Việt Nam bày tỏ, Thái sư Lưu Cơ và nhiều danh nhân dòng họ Lưu của Ngài xứng đáng được Nhà nước có những giải pháp, dự án ghi nhận công trạng và những giá trị tinh thần, phục vụ cho sự nghiệp bảo tồn, phát huy truyền thống lịch sử, như đặt tên đường, công trình tôn vinh và mang tên tại Hà Nội và các địa phương có dấu tích, chiến công của các Ngài.

Đồng tình với TS Lưu Văn Thành, TS. Nguyễn Việt phát biểu: "Với cuộc Hội thảo đầu tiên dành riêng về ông, các nhà khoa học hàng đầu nghiên cứu về lịch sử cổ trung đại Việt Nam, ở các cơ quan nghiên cứu của Trung ương và một số địa phương bước đầu làm sáng tỏ những đóng góp của Thái sư Lưu Cơ với đất nước. "Trên cơ sở nhận thức giá trị những đóng góp lịch sử của Đô hộ Phủ Thái sư Lưu Cơ, một số báo cáo khoa học đã mạnh dạn đề xuất những hành động cụ thể để ghi nhận, suy tôn công lao của Ngài, như phục hồi, tu bổ di tích đền miếu thờ Lưu Cơ và liên quan, đặt tên đường phố, trường học, giải thưởng… mang tên ông".

Tiến sỹ Nguyễn Thị Dơn, Phó Chủ tịch Hội Di sản Văn hóa Thăng Long-Hà Nội cho rằng những tư liệu lịch sử về Thái sư Lưu Cơ sẽ đóng góp, bổ sung cho việc trưng bày thường xuyên và trưng bày chuyên đề giai đoạn lịch sử tiền Thăng Long của Bảo tàng Hà Nội, Di tích Hoàng thành Thăng Long và trong tương lai là Khu trưng bày giới thiệu về Hoàng cung Thăng Long tại Thủ đô Hà Nội. Với những đóng góp của mình trong sự nghiệp thống nhất đất nước và xây dựng quốc gia độc lập ở thế kỷ X, trong đó có 40 năm cai quản thành Đại La, chuẩn bị mọi tiền đề cho công cuộc dời đô ra Thăng Long của Vua Lý Thái Tổ, Thái sư Lưu Cơ rất xứng đáng được đặt tên cho một đường phố ở Hà Nội.

THÙY DƯƠNG

Miền sen

❑ *Truyện ngắn của Nguyễn Văn Học*

Sen. Sen bạt ngàn. Đầm nọ tiếp nối đầm kia bằng những bờ xanh nhỏ. Sen làm vùng đất trũng trở nên ngập tràn hương sắc, duyên dáng, lung linh như thể lúc nào con người cũng được no thỏa trong cả rừng hương sắc. Hương sen trong gió dập dìu ngan ngát trong nắng khiến không gian trở nên rực rỡ, nhưng cái ngột ngạt như bị xua đâu mất, chỉ còn lại sự nồng nàn, dịu mát. Hoàn hít một hơi sâu, rồi rẽ vào con ngõ xanh ngăn ngắt, rợp mát bởi những cây nhãn lâu năm. "Nhà Khởi có nhà không đấy?". Gọi đến lần thứ hai thì người đàn ông từ trong nhà đi ra, vóc đậm, dáng đi chắc. Hoàn tháo mũ bảo hiểm, sau một hồi ngờ ngợ, người đàn ông chợt reo lên: "Trời ơi, Hoàn. Cơn gió nào đưa ông bạn về đây thế?". Hoàn dựng chân chống xe, rồi đưa tay bắt tay bạn: "Hương sen dẫn tôi về đây đó. Nghe nói cơ ngơi của ông bạn mà tìm về. Ông bạn sống giữa đầm sen, rừng sen. Đúng là trên cả tuyệt vời". Hoàn mời khách vào nhà, pha trà sen. Hương sen từ đầm, ao cũng rủ nhau về đây, dâng tặng con người, làm cho cuộc trò chuyện giữa chủ và khách thêm đậm đà.

Thưởng xong tuần trà, Khởi đưa khách ra đầm sen trong cái nắng vàng mênh mang. Vị khách trầm trồ trước cách phân khu khoa học của Khởi. Tất cả đều hài hòa. Hẳn là vợ chồng chủ đã dày công chăm sóc, đổ tiền của vào để cơ ngơi trở thành điểm khối người mơ ước. Những bông sen còn chúm chím, e ấp như cô gái tuổi trăng tròn. Những bông sen đã nở, rung rinh nhẹ nhàng trong gió. Thi thoảng có cơn gió thổi mạnh hơn từ bờ sông, làm rung rinh những tán ổi trên vườn cũng đang lúc lỉu quả. Cánh hoa mãn khai vòm cong, mỏng manh, mơ màng hệt như người diễn viên múa ba-lê đang uốn mình trong một vũ điệu say mê. Chủ và khách đều thấy gần sen là được sống trong không gian thanh tịnh, an bình.

Khởi chỉ tay ra bát ngát đầm sen.

- Đây, của tôi từ đây… đến đây… Đó. Hương sen làm cuộc sống ở đây dễ thở hơn.

Hoàn nghe như uống từng lời. Trong anh như đang gợi mở ra những dự định. Khuôn mặt vuông vức rung rung. Có cái gì đó như là xúc động.

- Nhất ông bạn. Ung dung tự tại. Không khí thích thật đấy. Không khí quanh đầm hồ dễ thấp hơn những nơi khác vài độ ý nhỉ?

Khởi cười khơ khớ. Đặt chiếc vó xuống góc đầm, trong vài lần kéo Khởi đã kéo lên được mẻ cá. Anh bắt những con trắm, to nhất đãi bạn. Bình thường, trắm đen rất khó kéo bằng vó mà phải dùng câu. Nhưng Khởi có thứ mồi ném vào giữa vó khiến lũ cá trắm không thể không đến.

Rượu trưa ngon. Ngon vì bạn lâu ngày mới gặp lại. Chiếc lán tạm ven đầm sen của Khởi đơn giản nhưng được bao bọc bởi những cơn gió sen tuyệt diệu. Nó như được vỗ về bằng cái sự mộc mạc, giản dị nhưng cũng rất thanh cao. Vợ Khởi lành và hiếu khách. Chị bổ ổi mời chồng và khách tráng miệng.

- Thú thật, tôi về gặp bạn là để tham khảo cách làm ăn. Giờ kiếm sống ở phố cũng chật vật. Quê tôi đồng đất, điều kiện đất đai cũng mênh mông lắm. Giờ chủ yếu là thiếu phương pháp.

Khởi nói chắc như đinh đóng cột:

- Anh bạn có gì cứ chia sẻ. Giúp được gì, tôi sẽ gắng hết sức.

***

Sinh ở vùng sen, như bao chàng trai, cô gái trong làng, Khởi ao ước học đại học để làm việc ở phố. Nghề thêu thùa, dệt lụa bỏ lại, chỉ người già ở lại làm. Ước mơ bao giờ cũng lớn hơn những ô thửa đồng lúa, đầm sen. Những cánh cò độ đó cũng cô liêu. Nhiều người già động viên cánh trẻ phải thoát ra ngoài. Ngoài đời, chuyện học hành mở ra cơ hội, nhưng cũng giăng ra nhiều cạm bẫy. Khởi học thương mại, đi làm nhân viên ngành chứng khoán, kinh doanh bất động sản, rồi chuyển sang nhân viên ngành kinh doanh vận tải… Khởi thuộc tuýp người cả thèm chóng chán, hay đứng núi này trông núi nọ. Đang ổn định công việc ở công ty này, nghe bè bạn "hót" mấy câu mùi mẫn, rằng đơn vị kia đang cần người. Thế là Khởi nhảy việc ngay. Khi thì đi công tác Tây Nguyên, lúc khác lại ngược lên miền núi phía Bắc. Lúc nào Khởi cũng thấy đôi chân mình nhún nhảy và con người mình luôn ham vui. Vui đâu chầu đấy. Thành ra khuôn mặt lúc nào cũng tớn tác tìm kiếm sự mới lạ. Công việc thì vậy, chuyện tình yêu cũng vậy. Anh luôn muốn khám phá. Anh muốn tôi luyện khả năng chinh phục của mình, biến nó thành một niềm đam mê vô bờ bến, đôi khi phạc phờ vì những mối tình vừa chớm nở đã lại bị vùi vào cát nóng. Cô gái nào đề nghị Khởi tiến đến hôn nhân, khi tình cảm đã chín, anh thường tìm cách… hoãn binh. Hoãn binh, chần chừ, viện đủ lý do để khỏi phải cưới trở thành phản xạ có điều kiện trong Khởi. Một thứ phản xạ được hình thành trong thú hưởng lạc, trở thành nỗi hụt hẫng tuyệt vọng của các cô nàng xinh tươi. Các cô gái bị "leo cây" thì gia đình Khởi cũng chung

---

TIẾNG LÒNG

Những sớm mùa hè...

Mùa hạ - trong ký ức của tôi, đây luôn là khoảng thời gian tươi đẹp, rực rỡ nhất trong năm. Khi còn nhỏ, được nghỉ hè, tôi sẽ cùng bạn bè chạy tung tăng, nô đùa cho đến khi đầu tóc ướt nhẹp dưới cái nắng ba sáu, ba bảy độ mà không cần lo nghĩ bài tập. Ngay cả đến khi lớn hơn thì mùa hè cũng luôn gắn liền với những chuyến đi du lịch, khám phá những vùng đất mới lạ.

Hè năm nay đến muộn, mưa nhiều hơn, những cơn mưa rả rích, dai dẳng như mưa ngâu chứ không ồn à, náo nhiệt, ầm ĩ giống như những cơn giông thường xuất hiện. Tuy nhiên, không khí oi bức, nóng nực thì vẫn luôn thường trực mỗi ngày.

Mỗi buổi sáng, tôi lại thức dậy sớm, chiếc quạt trần màu xanh không thể nào xua tan đi cái nóng nực của căn phòng hướng trọn ánh nắng phía Tây của chiều hôm trước. Sau ca tập thể dục buổi sáng, tôi sẽ về nhà cùng mẹ, thấy bà chuẩn bị tấp nập đi chợ. Những hôm rảnh rỗi, tôi bám đuôi mẹ, nũng nịu đòi ngồi sau chiếc xe điện của bà và hào hứng đi đến chợ như một đứa trẻ. Ngày bé, đứa nào mà không thích theo mẹ đi chợ, dù cho có là đám trẻ thành thị hay nông thôn. Cái thời của tôi, là giữa những năm 2000, khi mà tivi chưa có kênh truyền hình cap, máy tính còn to và thô kệch như một cái thùng xốp. Lũ trẻ nhỏ nóng nực, sáng dạy không làm gì sẽ lon ton đòi mẹ đi chợ, vì về thể nào cũng có quà.

Chợ buổi sáng, hàng quán bạt ngàn, việc đầu tiên tôi làm là ngó quanh tìm hàng đậu phụ. Ngày nay khi tôi kể về hàng đậu phụ, đám trẻ con hàng xóm thể nào cũng bĩu môi, chê không có thịt. Nhưng chúng đâu biết rằng, đó là nơi ẩn chứa những thùng sữa đậu nành béo ngậy, âu tào phớ nóng hôi hổi vừa mới ra lò, những túi váng đậu chiên ròn rụm vàng ươm, thơm ngây ngất như mấy thanh tóp mỡ hảo hạng. Ghé vào hàng nước đậu, bỏ ra mười nghìn sẽ có ngay những túi đầy ụ, đi kèm vài túi tào phớ óng ánh, mềm mại. Chốc nữa về, chỉ cần bỏ đá mát lạnh, đổ sữa đậu vào với tào phớ, thêm một chút sữa đặc, tinh dầu hoa bưởi, thạch đen, long nhãn, trộn đều, cuối cùng đổ một muỗng nước cốt dừa thật to. Vậy là anh em chúng tôi có thể yên tâm rong chơi cả buổi sáng mà không lo thiếu đồ giải khát khi về nhà. Vì đã có một tô tào phớ hảo hạng ăn cả ngày cũng không hết đang chờ.

Đi qua hàng tào phớ, đừng chần chừ mà không nhìn đến hàng hoa quả. Hoa quả buổi sáng tươi ngon giòn rụm, óng ánh thơm lừng. Liếc qua cũng thấy những ụ dứa vàng rụm, đám mận hậu quả đỏ mọng nước thịt mềm, chua ngọt ứa nước miếng, cộng thêm chồng dưa hấu tròn vo như đám lợn ngon nằm chờ tắm mát. Ngồi xuống, nhìn mẹ gõ từng trái dưa để chọn quả ngon ngọt. Mùa hè chẳng thể thiếu được loại quả này. Dưa hấu mang về, rửa sạch lớp vỏ bụi bên ngoài, để vào trong ngăn mát, đợi nửa tiếng, một tiếng lôi ra bổ ăn vừa thơm, vừa mát. Nhưng đối với đám thanh niên bọn tôi, có nhiều cách ăn tự chế hơn thế rất nhiều. Tôi nhớ vào những tháng sáu mùa hè nắng cháy

số phận. Nhiều lần họ tiếp đón những cô gái do Khởi mang về nhà, rồi chỉ một đến hai lần, họ phải chứng kiến con trai đưa về cô gái khác. Sau cô gái khác là người khác nữa, dù tính nết, độ xinh đẹp mỗi cô khác nhau. Rồi cô nào cũng nhận về một vài vết thương, còn Khởi, xoa tay, cười xòa, thế là xong. Cha mẹ hỏi, Khởi chỉ bảo: "Con còn phải lập nghiệp". Năm hai tám tuổi, cha mẹ nhắc: "Lập nghiệp thì ai cũng phải làm, nhưng chuyện lấy vợ cũng quan trọng". "Dạ vâng, con biết rồi".

Khi Khởi làm nhân viên cho một công ty kinh doanh vận tải, anh cũng tìm được mối cho vay nặng lãi. Đó là việc đầu tư cho lợi nhuận cao nhưng cũng mang đến nhiều rủi ro, bởi người gieo vừa phải công sức thôi, nhưng gặt được rất đậm. Đó là thứ cạm bẫy chết người khiến không ít người thân bại danh liệt. Một vài người bạn nền nã đã khuyên can, nhưng Khởi vẫn cắn vào miếng bả thơm tho đó. Thế rồi, kẻ ôm một đống tiền của Khởi đã bỏ trốn khỏi địa phương. Các ràng buộc pháp lý mong manh, anh cũng chẳng đủ mối quan hệ để truy ra kẻ đã cầm tiền bỏ trốn. Đúng lúc ấy, người tình cũng bỏ Khởi bơ vơ trên bờ vực thẳm. Anh gầy sọp, đôn đáo vay tiền để trả cho người cùng đầu tư vay lãi với mình. Nhưng đời mà, nhiều lúc khốn khó thì nhiều người lại làm ngơ với mình. Khởi về chìa tay trước gia đình. Cha Khởi bảo: "Tao không đưa tiền cho thằng cho vay nặng lãi". Nói thế nhưng rồi, thương con, ông vẫn đưa tiền cho con trả nợ và nhắc, phải nhấc chân ra khỏi vũng bùn đó. Hãy làm công việc an toàn hơn.

Được cha mẹ cứu, nhưng Khởi vẫn ham kiếm tiền. Anh rút kinh nghiệm, cho vay ít và chắc, chứ không dồn cục như trước. Tiền lương, lời lãi chỉ đủ anh thết đãi các mối quan hệ và nuôi nấng cho một vài mối tình chóng nhớ mau quên. Hơn ba mươi tuổi, Khởi vẫn chẳng có gì trong tay. Cha mẹ khuyên: "Con thất bại rồi, về quê mà làm. Làm anh nông dân cũng được, vui gia đình, ruộng đầm". Khởi lắc đầu: "Con bằng ngần này lại quay về làm nông ư!?". Trong một lần va chạm với nhóm xã hội đen, Khởi bị đánh nhừ tử, rồi bị vứt bên lề đường. Đêm đó, Hoàn bắt gặp cảnh ngộ của Khởi nên đã giúp đỡ, đưa đi viện. Cơ duyên là Hoàn là nhân viên chở ga, đi ăn đêm qua con phố Khởi bị đòn. Biết Hoàn cũng hoàn cảnh, sống vất vả bên vợ con, Khởi đã bắt thân và trở thành đôi bạn khá thân thiết.

Khởi cũng dấn thân vào lô đề, đến nỗi công ty cũng quyết định sa thải vì anh lơ đễnh trong công việc. Món nợ Khởi đi vay để chiêu đãi, làm tình phí dày lên, không có cơ trả. Anh không dám chìa tay vay cha mẹ, mà đến gặp anh rể, đang bám trụ đất quê, đồng bãi. Anh rể là nông dân chính hiệu, lành hiền, chất phác, cần cù. Anh khuyên: "Cậu đã ngoài ba mươi, nên tỉnh ngộ. Nhiều lần khuyên cậu rồi, giờ cậu phải nghe anh". Sau nhiều đêm bĩ cực, vùi đầu vào rượu, nghĩ suy, bị nỗi cô đơn vò xé, Khởi tự xóa nhòa tự ti, sự xấu hổ và đi đến quyết định về quê. Cha Khởi bảo: "Về quê là con đường đúng đắn của con".

Sẵn có những ô đầm, khu ruộng người khác làm chưa hiệu quả, hoặc còn bỏ hoang, Khởi tự nhủ, phải bắt đầu từ đó. Nhưng trong mênh mông làng quê ấy, đâu phải cứ bắt đất đai "đẻ" ra hoa trái, ra tiền là được. Ta phải bắt đầu từ đâu? Từ đâu? Khởi hỏi kinh nghiệm cha, kinh nghiệm anh rể. Sẵn có sự đáo để trong người, Khởi cũng đi hỏi han những người đang làm giàu trên đất đồng chiêm trũng. Khởi chia ô, nơi này cấy sen, nuôi cá, ô kia nuôi ốc nhồi, trên bờ sẽ chăn gà, vịt. Anh rể và những người bạn nơi quê hết lòng đỡ đần. Người chỉ cho nơi mua giống, phân bón, người chia sẻ kinh nghiệm chăm cá, cách thu hoạch. Làng quê mở rộng vòng tay với Khởi. Vùng hoa sen tưới vào lòng anh sự mát ngọt của nghĩa tình, sự sáng tươi của đời hoa. Anh bảo chính mình, về làng, lấy sự chăm chỉ cần mẫn mà đối đãi với đất đai, không được thất bại. Láng giềng lại giới thiệu cho Khởi người tâm đầu ý hợp để làm vợ. Niềm vui an cư đến với anh, ít nhất là không phải "đứng núi này trông núi nọ". Khởi nói với mình: "Đúng ra, ta phải về quê sớm hơn".

***

Lần giã từ thành phố phồn hoa để về quê, Khởi cũng không liên hệ với Hoàn. Anh xóa bỏ con người cũ của mình bằng việc bỏ các số điện thoại cũ. Khởi tiếp nhận các mối quan hệ mới và chỉ chú tâm một điều, phải làm giàu trên đất quê.

Thoáng đó mà đã hơn chục năm trôi qua. Đầu Khởi và Hoàn đã điểm sợi bạc. Vợ chồng Hoàn sòn sòn ba con. Cách đây ít ngày, Hoàn dò trên "phây búc" và biết được thông tin của Khởi. Anh quyết tâm về quê tìm Khởi mà không báo trước.

- Sau hai mươi năm ở phố, tôi vẫn là anh chở ga Khởi ạ. Nhìn thấy bạn thế này, tôi mừng lắm.

Câu nói của Hoàn chạm vào nỗi day dứt trong Khởi. Phố xá mở vòng tay cho bất cứ ai, nhưng đâu phải ai cũng ổn định. Khởi bảo:

- Phố không chọn ta, thì ta về quê. Cha tôi dạy tôi rất hay là, ở đâu thì chúng ta cũng phải làm bằng sự thông minh và cần cù, ở đâu chúng ta cũng phải sống. Ở vùng quê ông bạn, tình trạng thổ nhưỡng thế nào?

Nhấp ngụm trà sen, Hoàn đưa mắt ra bạt ngàn hoa sen.

- Cũng rất màu mỡ. Nhiều nông dân bỏ ruộng. Ruộng quê tôi có thể xin làm không mà chẳng phải mất tiền thuê. Việc đấu thầu ao đầm cũng rất tiện và được ủng hộ.

Khởi vỗ tay xuống bàn:

- Vậy là tuyệt rồi. Ông bạn tính đưa vợ con về đi. Tiện, tôi sẽ xuống thăm, ta cùng bàn thêm các phương án.

Cuối chiều, Khởi cùng thế giới sen của mình tiễn Hoàn. Thâm tâm Khởi biết rằng, không chỉ quê hương là chùm khế ngọt, mà hương sen ngọt cũng nâng niu mỗi ai biết trân trọng sức lao động và vẻ đẹp bình dị quê nhà. **N.V.H**

da, chúng tôi về Hà Nam học quân sự, phía bên cạnh là những núi đá hấp nhiệt, trên trời nắng gắt như không bao giờ tắt. Cả mấy tuần, không có lấy một giọt mưa, đám sinh viên rủ nhau ra ngoài hành lang nằm ngủ, tay cầm quạt mà miệng "chóp chép" nhìn quả dưa mới được người nhà bạn cùng phòng gửi lên. Đi quân sự làm gì có tủ lạnh, mua tạm vài chục nghìn đá, rồi đứa bổ đôi quả dưa hấu, đứa dùng thìa dằm thịt dưa hấu cho nhuyễn ra thành nước, đứa chạy vạy đi xin xỏ hàng xóm vài thìa sữa ông Thọ. Cốc thì không có, thìa một cái để trộn, bốn, năm cái ống hút trong tay chực chờ. Vỏ dưa hấu thành cái tô, nước dưa hấu đỏ, trộn sữa đặc và túi đá lạnh, đám sinh viên thi nhau dùng hút, uống lấy, uống để như một món coktail tuyệt hảo. Uống đến no căng cả bụng xong, đứa nào đứa nấy nằm ườn ra trước hành lang của phòng, ngửa mặt nhìn trời giống như những "đức vua" trên hòn đảo mát rượi.

Đi một chốc ở ngoài chợ, mẹ lại gửi xe, dắt tôi vào bên trong để mua vài cái tô, cái thau đựng đồ cho gia đình. Chợ ồn ào, người đi qua, đi lại, hàng hóa chất chứa đầy một góc. Tôi ôm theo quả dưa hấu, tay cầm túi nước đậu bước vội theo mẹ. Bên trong chợ khác bên ngoài, bầy biện chủ yếu là đồ dùng gia đình, như nồi niêu, xoong chảo, giày, dép, vỏ gối, túi, balo… Bên trong, lối đi hẹp hơn, hàng hóa sít nhau hơn, không khí mùa hè oi nồng hơn. Giữa chợ, khoảng trống bắt đầu xuất hiện nhiều hơn. Tôi phát hiện ra một xe kem bảy màu được bày bán. Mẹ con chúng tôi "hấp háy" mắt nhìn nhau. Rồi cả hai mỉm cười rúc rích đi đến mua. Thời còn nhỏ xíu, khi mẹ tôi rảnh rỗi, bà sẽ dắt tôi đi chợ vào buổi chiều, khi trời nóng nực, đến sạp kem này, hai mẹ con sẽ đều dừng lại mua. Kem bảy màu đựng trong một cái thùng lạnh, kem chia làm ba cục, màu trắng tượng trưng vị vani, màu xanh vị cốm, màu tím vị khoai môn, màu đen vị chocolate. Nói là bảy màu, chứ chỗ tôi chỉ có bốn màu này, người bán dùng cái múc, bào một dải cả bốn vị kem cho lên cây ốc quế. Ăn vào đủ thứ mùi, kem ít đá, nhiều sữa hơn, mềm mềm, ngọt ngọt, tuy không "sang chảnh" như mấy cây kem Hàn Quốc, Thái Lan,… thời nay, nhưng vị tuổi thơ, vị ngọt mềm, mùi béo không sao thoát được. Lúc còn nhỏ, tôi không thích ăn ốc quế, mẹ còn thường mang chiếc hộp to, mua cả ụ to đầy kem về để tôi có thể nhâm nhi. Tôi thường cắt chuối, trộn thêm quả dâu ta, cân bằng vị ngọt chua đậm đà, hoặc đến mùa đào, tôi thường trộn chúng vào với nhau ăn vừa ngọt, vừa mát lại có mùi hương thanh nhẹ của đào.

Nắng lên cao, trời hôm nay dự báo sắp mưa, có lẽ mà oi lại càng oi hơn. Mẹ và tôi mang những chiến lợi phẩm vừa thu hoạch xong từ chợ, cùng nhau rảo bước ra bãi gửi xe chuẩn bị về nhà. Xa xa, có một xe chở đầy bỏng gạo, những túi vàng, túi trắng lấp lánh ánh mặt đường. Đâu đó, tôi nghe tiếng đám trẻ con đang đạp xe theo mẹ, ríu rít đòi lấy những món quà ngon. Có lẽ thời nào cũng vậy, dù có là trẻ con hay người lớn thì cũng sẽ có những kí ức về những thức quà nơi phố chợ thân thuộc, chộn rộn và nao lòng đến thế…

HƯƠNG NGỌC

ĐỌC SÁCH

"NGƯỜI BẠN PHI THƯỜNG"

Kể về thời thơ ấu và niên thiếu của Elena và Lila. Hai cô bé sống trong một khu phố nghèo đầy rẫy bạo lực thuộc thành phố Napoli, nước Ý vào những năm 1950. Dù đều rất thông minh nhưng học hành không phải con đường đầy hứa hẹn với hai cô bé. Hết cấp một, Lila phải bỏ học để phụ việc trong tiệm sửa giày của gia đình, còn Elena may mắn hơn, được đi học tiếp nhờ sự giúp đỡ của cô giáo. Từ nhỏ, Elena đã luôn ngưỡng mộ tài năng, trí thông minh và tính liều lĩnh của Lila. Đến tuổi dậy thì, cô bạn Lila vốn gầy còm và xấu xí bỗng trở nên xinh đẹp và được nhiều chàng trai săn đón, sự kiện ấy làm dấy lên trong Elena vô vàn cảm xúc phức tạp, ghen tị có, ngưỡng mộ có, nhưng hơn cả có lẽ là nỗi lo sợ mất đi người bạn thân nhất của mình.

Câu chuyện lấy bối cảnh nước Ý thời kỳ bùng nổ kinh tế hậu Thế chiến thứ hai. Công nghiệp phát triển như vũ bão, nhà nhà bắt tay vào mua sắm. Tuy nhiên, chính trị và hành chính lại không theo kịp những biến chuyển của kinh tế - xã hội, từ đó dẫn đến cả một thập niên căng thẳng, xung đột giữa các phe phái.

Hai cô gái nhỏ Elena và Lila sinh ra trong bối cảnh như thế, tại khu phố nghèo thuộc Napoli, thành phố trơ ì bởi cái nghèo cùng cực và những bất công xã hội, bởi tư tưởng trọng nam khinh nữ. Như tác giả từng viết qua lăng kính trẻ thơ của Elena:

Chính tại khu phố nơi cán cân quyền lực và bạo lực thống trị, hai cô gái nhỏ sát lại gần nhau để mạnh mẽ hơn trong thế giới đầy khắc nghiệt, đặc biệt là với phụ nữ, vì họ đã được định sẵn là phải lấy chồng sớm, phải làm mẹ hiền, vợ đảm, không được có bất kỳ tham vọng nào và nhất là không được tỏ ra thông minh.

Hai cô gái sát bên nhau để tự giải phóng, theo cách của mỗi người, khỏi định kiến ác nghiệt chống lại quyền của phụ nữ. Khát vọng ấy góp phần tạo nên một tình bạn phi thường mà phức tạp. Chúng khâm phục nhau, nhưng có lúc giận tức nhau, rồi càng thân nhau hơn nữa. Bất chấp mọi điều, tình bạn ấy đem lại cho hai cô bé nhiều sức mạnh và nghị lực, tỏa sáng rực rỡ trước hiện thực tối tăm.

"Chúng tôi mới mười hai tuổi và đang đi bộ không biết đâu là điểm dừng, dọc những con đường nóng hầm hập của khu phố, giữa lũ ruồi và khói bụi phả từ những chiếc xe tải xập xệ đi lại ngang dọc, giống như hai bà lão vừa nắm chặt tay nhau vừa điểm lại cuộc đời đầy thất vọng của mình. Không ai hiểu được chúng tôi, chỉ có hai đứa chúng tôi - tôi tự nhủ - là hiểu được nhau".

Elena Ferrante là một cây bút có phong cách rất riêng cùng ngôn ngữ ấn tượng. Câu từ súc tích, giản dị và đầy thanh lịch, xen lẫn những đặc trưng tiếng địa phương vùng Napoli đã tạo nên tinh thần tự do phóng khoáng cho tác phẩm, một cuốn tiểu thuyết thực thụ đầy mạnh mẽ và sâu sắc. Tờ Il Manifesto của Ý nhận xét: "Ngày nay, gần như không thể tìm được một nhà văn có thể đưa mùi vị, cảm xúc và những đam mê đầy mâu thuẫn vào trang sách của mình. Nhưng dường như Elena Ferrante có thể làm được điều đó một mình".

Elena Ferrante là nhà văn ẩn danh người Ý, sinh ra ở thành phố Napoli. Bà (xin giả định tác giả là nữ) nổi tiếng với bộ tiểu thuyết bốn tập mà cuốn đầu tiên là "Người bạn phi thường", xuất bản lần đầu năm 2011, ngay lập tức trở thành best-seller ở Ý và được dịch ra nhiều thứ tiếng trên thế giới. Xê ri này đã được chuyển thể thành phim truyền hình My Brilliant Friend. Elena Ferrante được tạp chí Time của Mỹ xếp vào danh sách 100 nhân vật ảnh hưởng nhất thế giới năm 2016. **UYÊN NA**

Khi trẻ bị "phơi nhiễm" VỀ TÂM LÝ

Gần đây, ngày càng nhiều những câu chuyện đau lòng về trầm cảm, hay thậm chí là tự tử ở học sinh xuất hiện, là hồi chuông cảnh báo cho thực trạng sức khỏe tâm thần của trẻ em và trẻ vị thành niên cần được quan tâm đúng cách nhiều hơn.

● *Học sinh cần được quan tâm đến sức khoẻ tâm lý tại nhà và ở học đường.*

Học sinh đối diện với stress khi đến trường

Liên tiếp thời gian vừa qua, dư luận đã bàng hoàng về nhiều vụ tự tử ở trẻ vị thành niên tại nhà. Trong tháng 4/2022, Khoa Sức khỏe Vị thành niên (Bệnh viện Nhi Trung ương) tiếp nhận đến 4 trường hợp trẻ tự tử đến cấp cứu. Một trong số đó là cháu bé 14 tuổi nhập viện trong tình trạng li bì, hôn mê, do trước đó đã uống 1 lượng lớn thuốc ngủ để tự tử. Sau khi được các bác sĩ xử trí cấp cứu, rửa dạ dày… trẻ đã tỉnh, và đến nay sức khỏe đã ổn định. Theo như chia sẻ của bệnh nhi này, nguyên nhân cháu tự tử là do không có mục tiêu trong cuộc sống, bố mẹ áp đặt quá nhiều, đặc biệt là kỳ vọng vào kết quả học tập cao, trong khi bản thân trẻ lại sợ học. Khi mất phương hướng, không biết chia sẻ cùng ai, trẻ đã tìm đến cái chết.

Khi giãn cách qua đi, cha mẹ và thầy cô phần lớn bàn tính ngay đến việc cho con trở lại trường học. Tuy nhiên, việc hỗ trợ sức khỏe tâm thần và thể chất của bọn trẻ lại chưa được nhắc tới thường xuyên, trong khi đây là vấn đề rất bức bách sau giai đoạn trẻ phải ở trong bốn bức tường, học online qua màn hình máy tính, điện thoại.

Bà Nguyễn Thu Anh, Hiệu trưởng Trường THCS-THPT Nguyễn Tất Thành (Trường ĐH Sư phạm Hà Nội) chia sẻ từ đợt dịch đầu tiên năm 2020, khi hết giãn cách xã hội và HS trở lại trường, bà đã nhận thấy sự tương tác, giao tiếp của các em với thầy cô, bạn bè, trong các hoạt động chung của nhà trường đều bị ảnh hưởng rất nhiều. "Kết quả kiểm tra giữa học kỳ 2 khi HS quay trở lại trường khiến chúng tôi, nếu nói nhẹ thì là "choáng" mà nặng hơn phải là "sốc", vì kết quả giảm sút quá nhiều so với kiểm tra cùng kỳ cách đây 2 năm", bà Thu Anh nói. Điều đó phản ánh rất rõ những hậu quả để lại về kết quả học tập sau thời gian cách ly của học sinh, trong đó có nguyên nhân quan trọng là những căng thẳng tâm lý.

Áp lực từ việc học chỉ phản ánh một phần, cái chính học sinh đang quá tải về các mối quan hệ với giáo viên (GV), bạn bè và những đối tượng tương đồng khác. Tình trạng bạo lực học đường vẫn tiếp diễn trong khi nhiều học sinh không có người chia sẻ đủ tin cậy, an toàn. "Mình nhớ rõ hồi lớp 5, bạn gái nổi bật nhất lớp đã kêu gọi các bạn khác bắt nạt mình vì "nhìn không vừa mắt". Mỗi lần đi học, mình phải đối diện với ánh mắt thiếu thân thiện và lời mỉa mai của mọi người. Nhưng người lớn chỉ xem đó là chuyện trẻ con "trêu đùa" nhau chứ không có gì to tát. Đã có lần mình bị giáo viên lờ đi khi giơ tay báo cáo chuyện bị chọc phá trong giờ học", Mai Hạnh (21 tuổi, TP HCM) chia sẻ.

Ngày 18/12/2017, Bộ GD-ĐT ban hành Thông tư số 31 về việc hướng dẫn công tác tư vấn tâm lý cho HS. Đây là tín hiệu vui, giúp cho các học sinh an tâm, có nơi để "giãi bày tâm sự" với người làm công tác tư vấn tâm lý học đường. Tuy nhiên thực tế hiện nay công tác tư vấn học đường vẫn còn là hình thức. Nhiều trường không có phòng tư vấn, hay có nhưng tên gọi cũng rất khác nhau: nơi gọi là phòng "tham vấn tâm lý", nơi khác là phòng "tham vấn học đường", có nơi là phòng "tư vấn hướng nghiệp"… Vì chưa coi trọng đúng mức nên sự đầu tư nguồn nhân lực và tài chính hoạt động này còn hạn chế. Đội ngũ cán bộ các phòng tham vấn tâm lý đều rất mỏng, có nơi chỉ có một người và phải kiêm nhiệm, không có chuyên môn nên chưa đáp ứng được nhu cầu tư vấn của học sinh. Cơ sở vật chất thiếu thốn, thậm chí có nơi bố trí chung với các phòng chức năng khác, hoặc đặt ở nơi có nhiều người qua lại, trong khi phòng tham vấn tâm lý đòi hỏi phải có không gian gần gũi, ấm cúng, riêng tư và bí mật để học sinh đến chia sẻ.

Hỗ trợ sức khỏe tinh thần cho học sinh đúng cách như thế nào?

Trước những thực trạng đáng báo động về vấn đề tâm lý của học sinh tại nhà và tại học đường hiện nay, giải pháp tốt nhất mà các chuyên gia tâm lý đề nghị đó chính là nên thực hiện tư vấn tâm lý học đường cho trẻ ngay từ khi chúng còn đang ngồi trên ghế nhà trường, đặc biệt chú ý tới giai đoạn trẻ dậy thì. Tham vấn tâm lý có thể giúp học sinh tháo gỡ được những vướng mắc, khó khăn trong học tập, cuộc sống, từ đó sẽ không cảm thấy quá căng thẳng, áp lực, nặng nề, mệt mỏi.

Tuy nhiên, phòng tham vấn tâm lý sẽ không thể phát huy tối đa công năng nếu không có sự đồng hành, hỗ trợ từ cả phía cha mẹ và thầy cô như một chiếc kiềng ba chân. Việc lắng nghe, quan tâm trẻ đúng cách, cho trẻ không gian được chấp nhận, tôn trọng và giãi bày là rất quan trọng để ngăn ngừa những trường hợp đáng tiếc xảy ra.

Theo ông Nguyễn Trọng Khoa, Phó cục trưởng Cục Khám chữa bệnh (Bộ Y tế), ưu tiên số 1 phải là phòng ngừa thay vì điều trị; thứ hai là phải phát hiện, can thiệp sớm thì hiệu quả cao hơn. Người có thể phát hiện, can thiệp sớm các dấu hiệu sức khỏe tâm thần của trẻ có vấn đề, không ai khác chính là cha mẹ các em, sau đó là GV rồi mới đến cộng đồng.

Trong bối cảnh hiện nay, so với việc sẽ cho trẻ học trên trường như thế nào, người lớn cần ưu tiên tới sức khỏe tinh thần của học sinh, phục hồi những tổn thương và giúp nhau trở nên bền bỉ, mạnh mẽ hơn trước diễn biến dai dẳng của COVID-19. Không chỉ vậy, cha mẹ và thầy cô thờ ơ với những vấn đề tinh thần của bọn trẻ bởi chính họ cũng đang thờ ơ với những tổn thương của bản thân. Người lớn cũng phải tìm cách để tự giúp mình, học cách lắng nghe bản thân, chuyển hóa những sự căng thẳng, lo âu, những nỗi đau vốn âm ỉ bấy lâu nay bị khuếch đại bởi dịch bệnh. Khi đó, họ không những giúp được cho trẻ, mà người hưởng lợi đầu tiên là chính mình.

THANH MAI

Cần tháo gỡ những " nút thắt"

Theo Tổ chức Y tế Thế giới năm 2017, cứ bốn học sinh từ 14-15 tuổi lại có một em gặp vấn đề về sức khỏe tâm thần như trầm cảm, rối loạn lo âu, rối loạn cư xử... Tại Việt Nam, báo cáo nghiên cứu về Sức khỏe tâm thần và tâm lý xã hội của trẻ em và thanh niên tại Việt Nam do ODI, Unicef phối hợp Bộ Lao động và Thương binh Xã hội nghiên cứu năm 2018 cũng chỉ ra, tỷ lệ trẻ em và vị thành niên hiện nay mắc các vấn đề sức khỏe tâm thần chung là từ 8% đến 29%. Các loại hình vấn đề sức khỏe tâm thần phổ biến gồm hướng nội (lo âu, trầm cảm, cô đơn) và các vấn đề hướng ngoại (tăng động và giảm chú ý). Việc gặp phải những vấn đề về tâm lý có thể dẫn tới suy giảm chất lượng học tập, chất lượng sống kém, ảnh hưởng đến các mối quan hệ, thậm chí dẫn tới nguy cơ tự sát cao.

Trong bối cảnh hiện nay, sau hơn 2 năm đại dịch COVID-19 tràn qua, không thể phủ nhận nhiều người gặp phải rất nhiều khó khăn về tâm lý, đặc biệt là trẻ em. Đã có học sinh giảm sút trong học tập do các em không tập trung được vì học trực tuyến, phải ở trong nhà quá lâu, thiếu không gian chơi phù hợp với lứa tuổi, thiếu tương tác với thế giới bên ngoài, với môi trường tự nhiên, do đó càng nhận được nhiều áp lực học tập từ phía cha mẹ. Các em cũng cảm thấy lo lắng khi có sự đứt gãy mối quan hệ, giao tiếp với bạn bè, thầy cô giáo. Bên cạnh đó, việc ở nhà lâu cùng bố mẹ cũng phát sinh mâu thuẫn giao tiếp và mối quan hệ giữa cha mẹ - con cái.

Đại dịch đã và đang khiến cuộc sống cha mẹ gặp nhiều khó khăn, căng thẳng. Nếu không có khả năng hóa giải những nút thắt tinh thần của mình, theo cơ chế lan truyền, nơi hấp thụ những cơn sang chấn của cha mẹ rất có thể là căn phòng của lũ trẻ. Việc giữ bọn trẻ ở trong nhà hàng tháng trời dường như giữ được bọn trẻ an toàn về mặt thể lý với dịch bệnh, nhưng rất có thể đang khiến chúng "phơi nhiễm" những rủi ro đối với vấn đề sức khỏe tâm thần. Trẻ phải chịu đựng những tổn thương kép từ chính trải nghiệm của chúng với biến cố dịch bệnh và cả căng thẳng thứ cấp hấp thụ từ sang chấn của cha mẹ, khiến ít nhiều đã làm trầm trọng thêm vấn đề tâm lý xã hội ở trẻ em.

Những đứa trẻ hạnh phúc không hẳn là... *ngoan*

Theo một khảo sát của tạp chí Ceoworld vào năm 2021, tại Hà Lan, hầu hết các bố mẹ đều dành nhiều thời gian chăm lo cho con cái hơn bất kỳ quốc gia nào ở châu Âu. Điều đó phần nào giải thích tại sao trẻ em Hà Lan là những đứa trẻ hạnh phúc nhất thế giới.

● *Đôi khi những đứa trẻ hạnh phúc không phải những đứa trẻ ngoan.*

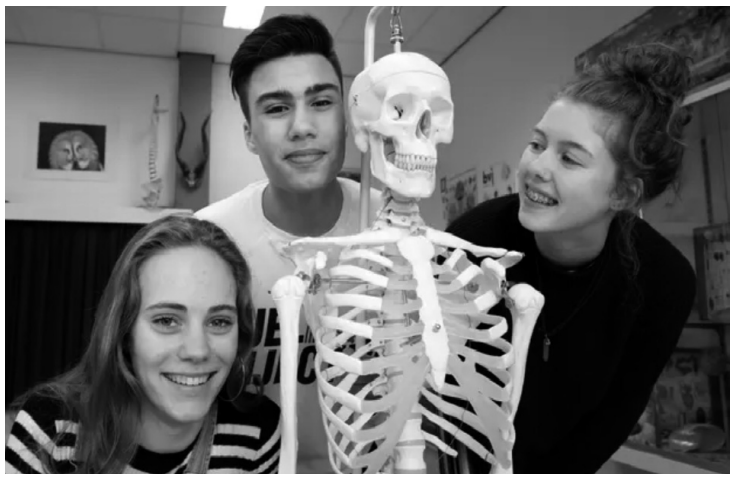

● *Những người trẻ Hà Lan lớn lên trong môi trường hạnh phúc và tôn trọng.*

● *Bố mẹ Hà Lan dành rất nhiều thời gian cho con cái.*

Những đứa trẻ hạnh phúc nhất thế giới

Hà Lan – đất nước có những đứa trẻ hạnh phúc nhất thế giới, hoàn toàn trái ngược với bức tranh toàn cảnh ở các quốc gia phát triển khác như Anh – nơi trầm cảm và lo âu xã hội đang gia tăng trong giới trẻ và Mỹ – nơi tỷ lệ tự tử đang tăng mạnh ở độ tuổi thanh, thiếu niên, đặc biệt trong bối cảnh đại dịch toàn cầu. Câu hỏi là tại sao đất nước 17 triệu dân này lại có thể mang đến cho người trẻ tuổi một thái độ lạc quan với cuộc sống như vậy?

Tiến sĩ Simone de Roos, một nhà nghiên cứu tại Viện Nghiên cứu Xã hội Hà Lan (SCP), cho biết mức độ hài lòng về cuộc sống ở thanh, thiếu niên đã không có dấu hiệu giảm sút kể từ năm 2013. Ông giải thích: "Trẻ em Hà Lan thường xuyên tương tác tích cực với môi trường xã hội xung quanh chúng, từ gia đình, bạn bè đến trường lớp. Phụ huynh Hà Lan thường hỗ trợ con cái rất nhiều, ít khi kiểm soát cuộc sống của chúng. Tại trường lớp, giáo viên không độc đoán mà chấp nhận cảm xúc của học sinh và ngược lại các học sinh cũng tin tưởng giáo viên, thiết lập dựa trên sự tôn trọng và bình đẳng".

Trong một nghiên cứu của Tổ chức Y tế thế giới (WHO) về Sức khỏe hành vi của trẻ em trong độ tuổi đi học (HBSC) đối với những trẻ em trong độ tuổi 11, 13 và 15, cho thấy trẻ em Hà Lan luôn nằm trong tốp những đứa trẻ hạnh phúc nhất thế giới. Theo đó, người trẻ tuổi Hà Lan cho biết họ luôn được ăn sáng đầy đủ, được xem truyền hình hơn hai tiếng mỗi ngày, có những người bạn tốt và có thể chia sẻ với cha mẹ. Bên cạnh đó, giới trẻ nước này cũng ít bị béo phì, ít có xu hướng nghiện chất rượu, bia và quan hệ tình dục trước 15 tuổi, họ cũng ít bị bắt nạt ở trường hay cảm thấy căng thẳng trong học hành.

Nhiều nghiên cứu khác, bao gồm nghiên cứu năm 2016 của Văn phòng Thống kê Hà Lan với những người trẻ trong độ tuổi 12-25, báo cáo năm 2018 của Chương trình đánh giá học sinh quốc tế (PISA) do Tổ chức hợp tác và phát triển kinh tế (OECD) chỉ đạo,… đều cho thấy chỉ số hạnh phúc của giới trẻ Hà Lan luôn đạt mức cao, cùng với đó là sự hài lòng với cuộc sống.

Giáo sư Ruut Veenhoven - Giám đốc Cơ sở dữ liệu Thế giới về Hạnh phúc, tin rằng những người trẻ tuổi ít bị gánh nặng phải trở thành "con ngoan, trò giỏi, người thành đạt" sẽ cảm thấy hạnh phúc hơn. Ông cho biết thêm: "Nhìn khắp châu Âu, có thể thấy người Hà Lan và Đan Mạch là những người nền nã và khoan dung nhất, họ tập trung vào tự chủ, tự giác hơn là sự phục tùng, nghe lời – điều này cũng là gốc rễ của xã hội. Trẻ em được tự do làm những gì chúng muốn, phát triển ý tưởng về những gì chúng thực sự thích và những kỹ năng xã hội chúng cần. Một cậu bé hạnh phúc đôi khi không phải một cậu bé ngoan".

Hệ thống trường học của Hà Lan hầu như hoàn toàn được tài trợ công. Mỗi năm, các nhà chức trách về giáo dục sẽ có những cải tiến để giảm thiểu những tiêu chuẩn quá khắt khe, giảm thiểu những căng thẳng và áp lực mới phát sinh cho học sinh, giảm tỉ lệ bất bình đẳng và các vấn nạn trong nhà trường. Đáng nói, giáo dục giới tính cho trẻ em bắt đầu từ khi chúng lên bốn tuổi. Bố mẹ Hà Lan cũng dễ dàng chào đón bạn trai hoặc bạn gái của con mình hơn, thay vì cố gắng cấm đoán chúng quen nhau. Tỷ lệ mang thai ở tuổi vị thành niên ở Hà Lan cũng thấp nhất trong Liên minh Châu Âu.

Bí quyết của bố mẹ Hà Lan

Để nuôi dạy những đứa trẻ trong môi trường hạnh phúc, điều hiển nhiên là những phụ huynh Hà Lan cũng những người hạnh phúc nhất thế giới.

Vào năm 2013, một nghiên cứu từ Tạp chí Tâm lý học Phát triển châu Âu đã chỉ ra sự khác biệt về tính khí giữa trẻ sơ sinh Hoa Kỳ và Hà Lan như sau: "Trẻ sơ sinh Hà Lan hay cười, thích gần gũi và được âu yếm hơn các trẻ em Mỹ". Sở dĩ, trẻ sơ sinh Hà Lan có tính khí bình tĩnh hơn phần lớn đến từ lịch trình ngủ nghỉ điều độ hơn và các hoạt động cường độ thấp hơn. Trong khi các bậc cha mẹ Mỹ thích cho con cái tiếp xúc với nhiều trải nghiệm mới, thì các bậc cha mẹ Hà Lan lại tập trung vào các hoạt động thường ngày ở nhà, coi trọng việc nghỉ ngơi và điều độ hơn hết. Trẻ sơ sinh được nghỉ ngơi đầy đủ cho phép cha mẹ cũng được nghỉ ngơi đầy đủ. Nghiên cứu cũng chỉ ra rằng, trung bình người Hà Lan ngủ nhiều hơn bất kỳ ai khác trên thế giới, kể cả trong thời kì chăm con, trung bình 8 giờ 12 phút mỗi đêm.

Một điều hiển nhiên khác chính là một đứa trẻ lớn lên trong sự yêu thương của cha mẹ luôn cảm thấy hạnh phúc hơn. Một khảo sát năm 2021 của tạp chí Ceoworld đã chỉ ra, cha mẹ Hà Lan dành nhiều thời gian cho con cái hơn hầu hết bậc cha mẹ ở các nước châu Âu. Sở dĩ bố mẹ Hà Lan có thể làm được như vậy thì phải cảm ơn Chính phủ Hà Lan đã nhận thức được điều này từ rất sớm. Năm 1996, Chính phủ nước này đã ban hành quy định chu cấp bình đẳng giữa các nhân viên làm việc bán thời gian và toàn thời gian, tạo tiền đề cho sự cân bằng giữa công việc và cuộc sống đối với người dân của họ.

Văn hoá làm việc bán thời gian là một lý do khác khiến người Hà Lan hạnh phúc hơn. Với các tuần làm việc 29 giờ, Hà Lan có tuần làm việc ngắn nhất thế giới dành cho các chuyên gia kinh doanh, theo một nghiên cứu của OECD năm 2018. Gần một nửa dân số trưởng thành Hà Lan làm việc bán thời gian, với 26,8% nam giới làm việc dưới 36 giờ tối đa một tuần và 75% phụ nữ làm việc bán thời gian - và điều này xảy ra ở tất cả các lĩnh vực, từ lao động phổ thông đến chuyên nghiệp. Hầu hết các ông bố Hà Lan chỉ làm đủ 8 tiếng trong bốn ngày trong tuần. Điều này cho phép họ dành ít nhất một ngày mỗi tuần để dành thời gian cho con cái của họ. Thời gian nghỉ này thường được gọi là "Papadag", có nghĩa là "Ngày của bố".

Bố mẹ Hà Lan luôn khuyến khích con bày tỏ ý kiến của riêng mình. Mọi người trong gia đình, kể cả một đứa trẻ lên ba và bắt đầu học nói, cũng có những ý kiến riêng mình. Việc luôn luôn phải giải thích cho trẻ con mọi điều để chúng hiểu và chấp nhận có thể là điều mệt mỏi, thách thức sự kiên nhẫn của nhiều bậc cha mẹ. Tuy nhiên, điều này sẽ giúp ích khi con cái lớn lên, chúng sẽ có sự tự tin để bày tỏ quan điểm cá nhân trước người khác. Một điều đặc biệt trong gia đình Hà Lan chính là mỗi buổi sáng các gia đình đều quây quần bên nhau để cùng ăn sáng. Ăn sáng không chỉ có ý nghĩa về mặt sức khỏe, giúp trẻ em học tập tốt hơn ở trường mà còn gắn kết gia đình.

Trong tất cả các quyết định nuôi dạy con cái, việc chọn trường dường như là một trong những điều cơ bản nhất của các bậc cha mẹ. Nhưng ở Hà Lan, điều đó không phải là tất cả, điểm trung bình cao và các trường đại học ưu tú không phải là áp lực chính mà mọi đứa trẻ phải trải qua. Nói cách khác, giáo dục được coi là con đường dẫn đến sự phát triển cá nhân và hạnh phúc của một đứa trẻ chứ không phải là mục tiêu cuối cùng của chúng. Cũng chính vì vậy, trẻ em Hà Lan ít cảm thấy áp lực phải vượt trội hơn những đứa trẻ khác. Thay vì vậy, chúng có thể phát triển những tình bạn tốt đẹp, giúp đỡ và hỗ trợ nhau học tập tốt.

Một điều đáng chú ý khác ở đất nước Hà Lan, đó chính là trẻ em không thích đi xe ô tô mà được khuyến khích đi xe đạp. Bên cạnh đó, đất nước này cũng phát triển một mạng lưới đường sá bằng phẳng dành cho xe đạp. Thậm chí vào mùa đông, có những ngày nhiệt độ giảm xuống âm 4 độ C, bố mẹ Hà Lan đơn giản là mặc cho con quần áo ấm, áo khoác chống thấm nước và ủng đi mưa rồi dặn chúng cẩn thận khi đạp xe tới trường. Đó cũng là một cách để dạy chúng đối mặt với khó khăn, không bỏ cuộc, cũng như trân trọng, gần gũi với thiên nhiên và không gian bên ngoài, thay vì chỉ "bó hẹp" bản thân trong những "chiếc hộp".

Nói tóm lại, bố mẹ Hà Lan không phải không có kỳ vọng cao đối với con cái. Tuy nhiên, quan điểm nuôi dạy con của họ là coi hạnh phúc là một phương tiện để thành công, chứ không phải thành công là một phương tiện để hạnh phúc. Theo đó, hạnh phúc được coi là "cửa ngõ" dẫn đến nhận thức của đứa trẻ về bản thân, động lực để phấn đấu, sự độc lập và phát triển mối quan hệ tích cực với cộng đồng. **ĐỖ TRANG**

Màu "áo xanh" thầm lặng tại SEA Games 31

Hơn tuần nay, không khí Ngày hội thể thao lớn nhất khu vực đã hiện hữu trên từng tuyến phố, trong sự chào đón của người dân khi sự kiện SEA Games 31 đang được tổ chức và diễn ra tại Việt Nam. Góp phần tạo nên thành công của Đại hội là đóng góp không nhỏ của đội ngũ tình nguyện viên trẻ tuổi.

● *Ngô Thị Linh và Dương Thị Lê (phải) – tình nguyện viên tại Trung tâm Báo chí.*

Vòng tuyển chọn trong mơ

Sau 2 năm chống chọi với đại dịch COVID-19, cũng như 19 năm kể từ kỳ SEA Games 2003, triệu con tim yêu thể thao Việt Nam mới lần nữa lại được hoà chung một nhịp đập hướng về SEA Games 31. SEA Games 31 được tổ chức tại Việt Nam đang là đề tài nóng hổi khắp trong nhà, ngoài ngõ, bởi chúng ta không chỉ khẳng định được vị thế đội chủ nhà với loạt thành tích đáng nể mà còn cho thấy nỗ lực tổ chức Đại hội an toàn, thành công.

Để có được thành công của Đại hội Thể thao Đông Nam Á - SEA Games 31, bên cạnh Ban Tổ chức, có một lực lượng đóng vai trò không nhỏ đó chính là các tình nguyện viên (TNV). Trong nhiều ngày qua, hàng nghìn TNV trẻ tuổi tại 13 tỉnh, thành phố đã và đang tiếp tục dốc sức mình cho thành công của Đại hội. Được biết, những TNV hầu hết đều là sinh viên các trường đại học, được lựa chọn từ những vòng tuyển chọn gắt gao của Ban Tổ chức.

Thủ đô Hà Nội, nơi tổ chức Lễ khai mạc, bế mạc và 18 môn thi đấu tại 14 địa điểm là địa bàn trọng điểm trong kỳ Đại hội lần này. Công tác tuyển chọn TNV cho Thủ đô đã được bắt đầu từ tháng 2/2022 với khoảng 5.000 đơn do các bạn trẻ đăng ký. Trong đó, hơn 3.000 TNV đã được Ban Tổ chức đánh giá và lựa chọn kỹ càng dựa trên các tiêu chí về ngoại hình, khả năng ngoại ngữ, tinh thần trách nhiệm và phải đảm bảo về mặt sức khỏe.

Các TNV chủ yếu là sinh viên thuộc các trường đại học tại Hà Nội, được tham gia đào tạo và huấn luyện bài bản để có thể đáp ứng nhu cầu của Đại hội. "Em đã phải rất quyết tâm để có thể trở thành một phần nhỏ của SEA Games 31", đó là những lời chia sẻ của bạn Dương Thị Lê (18 tuổi, sinh viên Trường Đại học Mở Hà Nội) - TNV tại Trung tâm Báo chí. Đối với Lê, đây là giấc mơ mà nhất định em phải làm được, bởi sau nhiều năm SEA Games mới trở lại Việt Nam và em không muốn bỏ lỡ cơ hội này.

"Lần đầu tiên Việt Nam đăng cai tổ chức SEA Games là vào năm 2003, cũng chính là năm sinh của em và đây chính là lần thứ hai Việt Nam mình lại đăng cai. Em cảm thấy rất hào hứng, tự hào vì điều đó, khi được thầy cô giới thiệu thì em không ngần ngại đăng kí tham gia vào công việc tình nguyện cho SEA Games 31", Lê chia sẻ.

Để hoàn thành được ước mơ đó, Lê đã phải trải qua 2 vòng tuyển chọn gắt gao, bao gồm vòng đơn và vòng phỏng vấn trực tiếp. Đối với vòng phỏng vấn trực tiếp, Lê thậm chí còn phải phỏng vấn bằng tiếng Anh 100%. Cùng với khả năng ngoại ngữ, các ứng viên còn phải thể hiện được những kinh nghiệm mà mình đã có và cuối cùng là một tinh thần sẵn sàng "cháy" hết mình cho một mùa SEA Games 31 thành công.

Không chỉ riêng Lê mà rất nhiều sinh viên khác đều sẵn sàng mang nhiệt huyết tuổi trẻ của mình đến với SEA Games 31 nếu có cơ hội. Ngô Thị Linh (24 tuổi, cử nhân Trường Đại học Hà Nội) – trưởng nhóm TNV tại Trung tâm Báo chí, dù đã tốt nghiệp nhưng khi nghe thông tin tuyển chọn TNV, bạn vẫn quyết định đăng kí tham gia với tinh thần học hỏi, trải nghiệm và mong muốn góp sức mình cho Đại hội.

"Lần đầu tiên em biết đến SEA Games là vào năm 2003, khi linh vật chú Trâu Vàng xuất hiện trên phố phường, cùng giai điệu bài hát "Vì một thế giới ngày mai" vang lên trên những con đường khi bố mẹ đón em đi học về. Khi ấy em chỉ hiểu rằng đây là một sự kiện quan trọng của đất nước. Gần 20 năm sau, lần thứ hai Việt Nam đăng cai tổ chức Đại hội Thể thao Đông Nam Á, lúc này đã có những hiểu biết nhất định, em cảm thấy bản thân muốn được đóng góp một phần nhỏ bé sức mình vào sự kiện lớn của đất nước cũng như khu vực", Linh tâm sự.

Có thể thấy với nhiều bạn trẻ, TNV tại SEA Games 31 không chỉ là một công việc tự nguyện hay là một phong trào thi đua, đối với các bạn đây là cơ hội được hiện thực hoá ước mơ của mình, cơ hội được học hỏi, trải nghiệm, tiếp xúc với các nền văn hoá trong khu vực và quan trọng hơn cả là được cống hiến hết mình cho Đại hội nói riêng và Tổ quốc nói chung.

"Cũng như câu slogan của SEA Games 31 – "vì một Đông Nam Á mạnh mẽ hơn", chúng em sẽ cố gắng hết sức mình cho kỳ Games 31 thành công, nhằm truyền cảm hứng và lan tỏa tình đoàn kết, tinh thần thể thao mạnh mẽ tới người dân trong khu vực Đông Nam Á", bạn Dương Thị Lê chia sẻ.

● *Hình ảnh đẹp của các tình nguyện viên tại Lễ khai mạc SEA Games 31.*

Trải nghiệm khó quên của tuổi trẻ

Sức trẻ luôn đem lại những nguồn năng lượng tích cực và chính sức trẻ của các TNV đã góp phần không nhỏ mang đến một mùa SEA Games 31 thành công như hiện tại. Trong nhiều ngày qua, hình ảnh đẹp của màu áo xanh tình nguyện xuất hiện ở khắp mọi nơi càng khẳng định tinh thần xung kích của tuổi trẻ, xây dựng hình ảnh thanh niên Việt Nam thanh lịch, văn minh trong mắt bạn bè quốc tế.

Để làm được như vậy, các TNV luôn phải "đi sớm, về khuya", luôn là người có mặt sớm nhất và ra về muộn nhất. Vì đa phần đều là các bạn sinh viên nên để có thể tham gia tình nguyện họ phải sắp xếp việc học, thức khuya, dậy sớm vì công việc này. Như các TNV tại Cung Thể thao Quần Ngựa thường sẽ có mặt lúc 6 - 7h giờ để hỗ trợ công tác hậu cần, hướng dẫn các đội tuyển và họ sẽ rời nhà thi đấu vào lúc 21 - 22h.

Bên cạnh việc hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, các TNV cũng được chuẩn bị sẵn tâm lý khi có tình huống phát sinh, đòi hỏi các bạn phải có cách giải quyết hợp lý và kịp thời. Như ngày khai mạc SEA Games, trước lúc bắt đầu Lễ thời tiết khá xấu và có mưa lớn, các TNV đã dọn dẹp, làm sạch sân khấu, đảm bảo cho buổi lễ được diễn ra an toàn và thành công. Sau khi kết thúc chương trình, các bạn cũng ở lại nhặt rác, vệ sinh và kiểm tra khán đài xem có ai để quên đồ gì hay không. Hôm đó, các TNV đã phải làm việc từ 15h chiều đến 22h giờ tối trong thời tiết mưa gió.

Có thể nói, những người trẻ ấy, họ không quản khó khăn, không quản vất vả và luôn cố gắng hết sức mình cho công việc với mong muốn Đại hội thành công tốt đẹp. Khối lượng công việc nhiều cộng với thời gian làm việc dài như vậy nhưng các TNV luôn có thái độ vui tươi, tích cực. Dù rất mệt nhưng các bạn không than vãn và luôn động viên nhau bằng những nụ cười của sức trẻ đầy nhiệt huyết.

Bởi dù có vất vả một chút nhưng họ thật tự hào vì những gì mình đã góp sức cho Đại hội. Đồng thời đây còn là cơ hội giúp họ học hỏi, trau dồi thêm nhiều kỹ năng. Bạn Ngô Thị Linh chia sẻ: "Qua quá trình làm tình nguyện, em đã học hỏi được thêm nhiều điều. Đầu tiên là hãy luôn cố gắng giữ thái độ chuyên nghiệp trong khi làm nhiệm vụ. Bởi em hiểu rằng khi khoác lên mình chiếc áo TNV, chúng em cũng đang là một hình ảnh đại diện cho đất nước trong mắt bạn bè quốc tế. Tiếp theo, đó là khả năng xử lý và tổng hợp thông tin từ nhiều nguồn khác nhau. Ngoài ra, kỹ năng lãnh đạo và làm việc nhóm của em cũng được củng cố và cải thiện hơn rất nhiều"...

Bên cạnh đó, quý báu hơn cả còn là những kỷ niệm sẽ còn mãi… Bạn Dương Thị Lê nhớ lại: "Cho đến bây giờ nếu nói về kỷ niệm thì cũng có nhiều, nhưng mà đáng nhớ nhất chính là Lễ khai mạc SEA Games 31 tại sân vận động Mỹ Đình. Khi có cơ hội được xem Lễ khai mạc trực tiếp như vậy em rất xúc động và hạnh phúc khi được hoà mình vào âm nhạc, vào không khí tại sân vận động, mà đã rất lâu rồi em cũng như rất nhiều khán giả mới cảm nhận được sau một thời gian dài do ảnh hưởng của đại dịch COVID-19. Các tiết mục nghệ thuật được trình diễn trên sân Mỹ Đình thật sự khiến em cảm thấy rất tự hào, nghệ thuật của nước nhà cũng không thua kém gì với bạn bè quốc tế". Có lẽ tất cả những kỷ niệm mà các TNV có được trong kỳ SEA Games này đều thật đẹp và đáng nhớ.

Khi được hỏi, nếu có cơ hội, các bạn sẽ tiếp tục tham gia những hoạt động tương tự, tất cả câu trả lời nhận được đều là có. "Công việc tình nguyện có cả những niềm vui và những khó khăn, nhưng sau này chúng đều sẽ là kỷ niệm khó quên trong tuổi trẻ. Nếu có cơ hội và thời gian, em nghĩ rằng em sẽ vẫn tiếp tục tham gia những hoạt động tương tự, cũng như khích lệ bạn bè cùng tham gia", Linh trả lời.

Có lẽ SEA Games 31 sẽ là kỳ Đại hội Thể thao đặc biệt mang đầy ý nghĩa đối với các TNV. Vì đây là lần thứ hai Việt Nam đăng cai sự kiện thể thao lớn nhất khu vực Đông Nam Á. Các bạn đã và đang hoà vào dòng chảy chung để tạo nên thành công của kỳ SEA Games này và dòng lịch sử trọng đại của đất nước…

LINH CHI

Chàng trai xứ Nẫu "đưa" ba mẹ đi khắp nước Nhật

Lê Đức Nhân (29 tuổi, xứ Nẫu - Bình Định) được biết đến là chàng trai ấm áp, vui vẻ và có nhiều tài lẻ. Không chỉ nấu ăn giỏi, anh còn vẽ tranh, trang trí nội thất. Đức Nhân sinh sống tại thị trấn Kusatsu - Gunma (Nhật Bản) trong ngành khách sạn - du lịch. Điều đặc biệt, chàng trai được biết đến nhiều hơn cả với việc đi du lịch cùng di ảnh của ba mẹ…

● *Lê Đức Nhân, chàng trai xứ Nẫu trên hành trình không gục ngã của mình.*

Hành trình "cõng cha mẹ lên trời"

Trên trang cá nhân "Nẫu ơi", Nhân thường chia sẻ những chuyến đi, những câu chuyện của mình. 7 năm sinh sống, học tập và làm việc tại Nhật Bản, Lê Đức Nhân (sinh năm 1993) mang theo di ảnh của cha mẹ trên hành trình đi hết 47/47 tỉnh, thành của "xứ sở hoa anh đào".

Năm 2014, Đức Nhân đặt chân đến Nhật Bản: "Đến giờ, mình vẫn không tin nổi bản thân đã đi du học Nhật, đã sinh sống tại đây được 8 năm. Bởi trước khi xuất ngoại, cuộc sống của mình đã trải qua nhiều biến cố với gam màu xám xịt", Đức Nhân nói.

Năm Đức Nhân 11 tuổi, ba mẹ đều lần lượt qua đời vì tai nạn giao thông. Chỉ chưa đầy hai tháng, Nhân đã biết nỗi đau xé lòng khi hai người ruột thịt đã mãi mãi rời xa. Cuộc sống khi đó vốn đã khốn khó lại lao đao hơn gấp bội. Bố mẹ mất, 3 chị gái đều đã có gia đình riêng nên Đức Nhân được gửi đến ở nhà cậu mợ từ lớp 6 đến lớp 12.

Sau khi đã hoàn thành chương trình phổ thông, Đức Nhân được nhận vào nuôi ở Trung tâm bảo trợ xã hội và nuôi dưỡng trẻ mồ côi Hướng Dương ở Bình Dương. Nhờ chăm chỉ học tập, Đức Nhân nhận được giấy báo đỗ vào Trường Đại học Sư phạm kỹ thuật TP HCM và tiếp đó là học bổng toàn phần của Báo Asahi (Nhật Bản).

Sang Nhật Bản, Đức Nhân theo học ngành du lịch và khách sạn quốc tế tại Trường Du lịch và Khách sạn JTB, Tokyo. Ngoài học tập tại trường, Đức Nhân phải trang trải cuộc sống bằng nhiều công việc khác nhau như phát báo, làm quán nhậu, bán mì, làm bếp,...

Nhiều năm sau đó, Đức Nhân chỉ ngủ khoảng khoảng 3-4 tiếng/ngày. Có những ngày, chàng trai phải ra khỏi nhà từ 8h sáng và trở về nhà vào 6h sáng hôm sau. Cũng có những ngày, Đức Nhân phải tranh thủ chợp mắt trong giờ nghỉ giải lao ở chỗ làm, tranh thủ học bài trên đường di chuyển trong tàu điện vì vừa học vừa làm 2-3 việc cùng lúc. Thế nhưng, Đức Nhân vẫn được trao bằng khen tỉ lệ đến lớp 100% không đi trễ hay nghỉ học dù là 1 buổi trong cả một năm học.

"Nhiều lúc, mình cảm thấy tủi thân bởi cuộc sống nơi đất khách không người thân, khi ốm khi đau phải tự mình làm hết mọi thứ. Lúc có chuyện vui, mình thường gọi về khoe với gia đình nhưng khi gặp chuyện buồn thì một mình mình giữ lấy và gặm nhấm. Cũng đã có lúc mình nghĩ rằng hay là bỏ cuộc, chấp nhận dừng lại và trở về. Nhưng những lần như thế mình lại tự hỏi lại lý do bắt đầu của bản thân là gì?", Đức Nhân tâm sự.

Sau khi tốt nghiệp ĐH, Đức Nhân làm việc tại một khách sạn có tiếng ở tỉnh Gunma. Và không lâu sau đó, chàng trai được đề bạt làm phó quản lý bộ phận nhà hàng của khách sạn.

Ngoài mong muốn học hỏi được nhiều điều, Đức Nhân còn mang theo một ước mơ từ ngày đầu đặt chân đến Nhật Bản, đó là được đi du lịch khắp nước Nhật "cùng" bố mẹ. Đức Nhân kể, càng lớn, càng được đi nhiều nơi, được tiếp xúc với nhiều người thì lại càng thấm thía hai chữ gia đình: "Khi mình nhìn thấy những gia đình quây quần bên nhau, cùng nhau đi du lịch thì mình lại cảm thấy có một khoảng trống lớn trong tim. Mình nảy ra suy nghĩ sẽ mang di ảnh của bố mẹ đi khắp mọi nơi, vừa để bố mẹ thấy mình đã trưởng thành, đang sống hạnh phúc, vừa giúp mình cảm thấy bố mẹ vẫn luôn bên cạnh".

Vậy nên, trong 8 năm sống tại Nhật Bản, Đức Nhân đã "đưa" bố mẹ đi khắp muôn nơi, đi ngắm cỏ chuyển sắc Kochia, đi tham quan Himeji - toà lâu đài được công nhận là di sản văn hoá thế giới, ngắm tượng nàng Tatsuko tại hồ Tazawa,...

Một trong những chuyến đi khiến Đức Nhân nhớ nhất là lần "cõng" bố mẹ lên trời, chinh phục đỉnh Phú Sĩ. "Chuyến đi đó mình chỉ đi một mình chứ không có đồng đội. Khi lên gần đến đỉnh núi, trời tối đen như mực, vừa lạnh vừa mưa, thế nhưng mình vẫn quyết tâm chinh phục bằng được, vì mình tin rằng bố mẹ vẫn đang bên mình và luôn bên mình. Và cuối cùng, mình đã làm được", chàng trai xúc động.

Sẽ trở về quê hương một ngày không xa

Trong 47 tỉnh, thành mà Đức Nhân đã đặt chân tới, Okinawa là tỉnh để lại cho anh nhiều cảm xúc nhất. Okinawa là tỉnh cực Nam của Nhật Bản. Nơi đây được mệnh danh là vua đảo vì sở hữu hàng trăm đảo lớn nhỏ thuộc quần đảo Ryukyu. Được thiên nhiên ưu đãi, nơi đây nổi tiếng là vùng đất của những bông hoa nhiều màu sắc, sở hữu các bãi biển nước trong xanh, bờ cát trắng.

Thế nhưng, "Điều khiến mình yêu Okinawa là vì nơi đây có nhiều nét tương đồng với Việt Nam. Mình cảm nhận văn hoá, cảnh vật, ẩm thực đều có gì đó rất thân thuộc. Đặc biệt, đây còn là nơi duy nhất tại Nhật Bản trồng cây chuối, loại cây mà nhìn thôi cũng khiến mình nhớ quê nhà", Đức Nhân nói.

Mỗi một câu chuyện trong hành trình đi khắp nước Nhật cùng di ảnh bố mẹ đều được Đức Nhân cập nhật lên trang mạng xã hội như một cách lưu giữ kỷ niệm. Anh cho biết, thời gian đầu bị trầm cảm vì đọc được những bình luận tiêu cực như: "Bố mẹ nó mất đi để cho nó mấy tỉ thì nó làm gì chả được"; "Nó cầm ảnh bố mẹ nó đi để câu like đó";... Thế nhưng, bên cạnh những bình luận tiêu cực cũng có những lời cảm ơn, sự sẻ chia đối với câu chuyện của Đức Nhân. "Bây giờ thì mình nghĩ đó không còn là câu chuyện của cá nhân nữa, mà mình muốn chia sẻ cho mọi người và nhắn nhủ rằng hãy luôn yêu quý, kính trọng đấng sinh thành khi còn có thể. Đừng để đến một lúc nào đó khi nhìn lại, bản thân phải hối hận và nói: "Ước gì ngày đó,...", Đức Nhân chia sẻ.

Trong ký ức của Đức Nhân thì hồi nhỏ nhà Nhân nghèo, đồ ăn, thức uống trong nhà chẳng mấy khi dồi dào nên bố mẹ đến tận lúc mất cũng chưa biết ăn ngon là gì. Bởi vậy, việc làm đồ ăn ngon của Nhân đôi khi cũng là để cổ vũ tinh thần cho chính mình, rằng bây giờ đã sống rất tốt để bố mẹ không phải lo lắng nữa. "Mình nghĩ vậy nên cái gì cũng tập cho biết để mai mốt còn phụ vợ. Mình ở một mình nhưng luôn cố gắng ngăn nắp, nhiều lúc hơi lười nhưng vẫn quyết phải nấu ăn. Và để cho cuộc sống không nhàm chán thì mình chọn Plating để làm mới những món ăn mà mọi người vẫn xem nó là bình dân trong những bữa ăn hàng ngày".

"Mình luôn tập thói quen yêu thương bản thân, yêu những người mình cần yêu thương và yêu những điều giản dị nhất xung quanh mình. Chỉ khi nào mình thật sự hạnh phúc từ chính bên trong bản thân thì khi đó mình sẽ đủ tự tin để mang lại hạnh phúc cho người đồng hành. Vì đơn giản là những điều xuất phát từ trái tim luôn chân thành và tuyệt đẹp"…

Lê Đức Nhân viết lời chú thích cho album ảnh đặc biệt trên Facebook cá nhân, rằng "Trong cuộc đời, rồi ai cũng sẽ viết riêng cho mình một cuộc hành trình. Con trai cũng vậy. Hành trình lớn nhất của con là đưa ba má đi khắp thế gian này. Không hiện hữu nhưng vẫn luôn ở bên nhau, con trai luôn tin là như thế...".

Nhân cho biết, anh luôn muốn chia sẻ những điều tích cực đến mọi người. Anh sống một mình, cũng hay tự tạo niềm vui cho bản thân thông qua việc nấu nướng hay decor nhà cửa. Tất cả những kĩ năng về decor, nấu ăn hay chụp ảnh đều do anh tự tìm tòi, không học qua trường lớp nào.

Anh dành riêng một góc trong nhà để trưng bày những bức ảnh về hành trình du lịch cùng ba má và thành tích học tập. Mọi thứ đều thật chỉn chu và ngăn nắp, để mỗi ngày trôi qua, anh đều vui vẻ và hạnh phúc với nó.

Quan điểm sống của Đức Nhân gói gọn trong 4 chữ: tâm, tầm, tài, tình. Anh muốn sống bằng cả trái tim, luôn đặt cho mình những mục tiêu và cố gắng nhìn xa hơn mỗi ngày, không ngừng trau dồi những kĩ năng cũng như kiến thức. Đặc biệt là luôn yêu thương mọi thứ xung quanh.

Sau khi đã đi hết 47/47 tỉnh, thành của Nhật Bản, Đức Nhân dự định sẽ trở về Việt Nam sinh sống và làm việc. Bởi với Đức Nhân, điều hạnh phúc nhất trong cuộc sống là được ở bên gia đình, được cống hiến cho quê hương…

MIÊN THẢO

" ***"Nẫu ơi, đừng gục ngã"***

"Và giờ đây, nhìn lại hành trình 7 năm qua, dù có nhiều cảm xúc, vui buồn đủ cả, thành công, thất bại đều có. Nhưng sau tất cả Nẫu không hề cảm thấy hối hận hay hoài nghi về lựa chọn của bản thân mình và thầm cảm ơn vì mọi thứ. Nhớ lại những ngày tháng du học, những ngày chỉ ngủ 3, 4 tiếng suốt nhiều năm liền hay những lúc ăn vội, ngủ vội trên tàu điện để đến chỗ làm thêm hay đến lớp học. Những lúc cô đơn, lạc lõng một mình những ngày lễ, tết. Những khi nước mắt lưng tròng khi đau bệnh không một ai bênh cạnh. Nhớ lại những ngày tháng trời mùa đông lạnh đến thấu xương lái xe máy phát báo giữa tuyết trắng lúc 1,2h sáng mà đến giờ vẫn còn không hiểu vì sao mình có thể vượt qua được. Hay có những lúc đi làm thêm đói bụng chỉ mong dọn bàn còn đồ ăn thừa của khách để ăn. Mọi thứ thật sự không hề dễ dàng nhưng Nẫu luôn tin vào lựa chọn của mình, cũng bởi vì thế mà bản thân đã cố gắng vượt qua...

"Nẫu ơi, đừng gục ngã" sẽ là tự truyện viết về chính cuộc đời Nẫu, cuộc đời của một cậu bé mồ côi ba má từ rất sớm, trải qua nhiều mất mát và đau thương, cậu bé ấy luôn kiên cường, nỗ lực, vượt qua nghịch cảnh để sống một cuộc đời ý nghĩa nhất có thể. Và cả hành trình mang di ảnh ba má đi khắp thế gian đầy xúc động của cậu con trai Út dành cho đấng sinh thành của mình. Nẫu mong câu chuyện của mình sẽ truyền cảm hứng sống tích cực, sống có lý tưởng tới những mảnh đời khó khăn, bất hạnh và cả những bạn trẻ đang mất phương hướng về cuộc sống. Dẫu biết cuộc sống nhiều lúc không như ta muốn nhưng tuyệt đối đừng gục ngã. Một ngày nào đó cuốn sách này có thể xuất bản thì 100% lợi nhuận thu được sẽ dành tất cả cho thiện nguyện"… **"**

Trả giá của những kẻ lừa "chạy án"

Nắm được tâm lý của những người vướng vào vòng lao lý, muốn được giảm án hoặc để được cải tạo không giam giữ, không ít đối tượng đã tiếp cận người thân của họ để giúp "chạy án". Mục đích của những đối tượng này là chiếm đoạt tiền để tiêu xài cá nhân. Hậu hành vi này, những kẻ lừa "chạy án" phải trả giá đắt cho hành vi của mình.

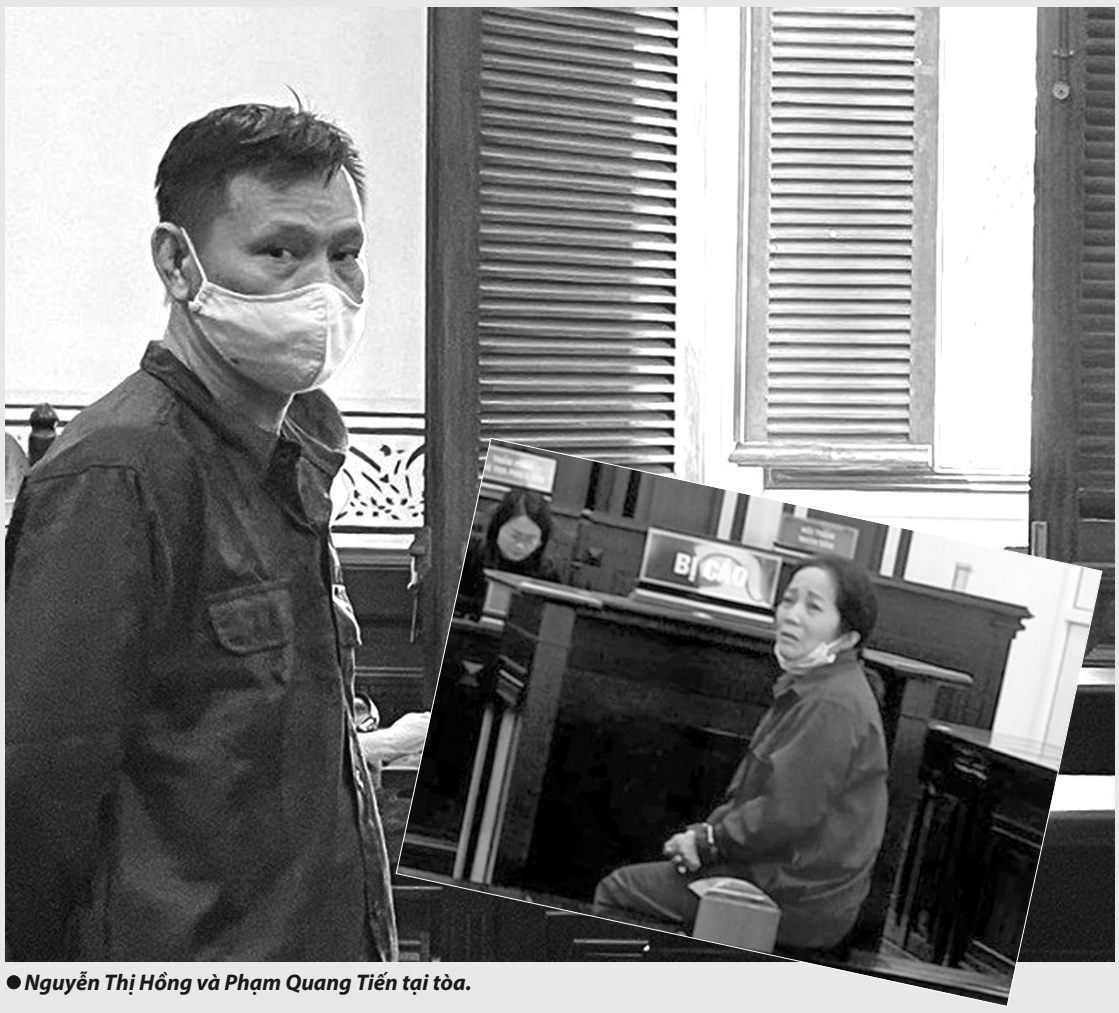

● *Nguyễn Thị Hồng và Phạm Quang Tiến tại tòa.*

Người phụ nữ lừa "chạy trắng án"

TAND TP Hà Nội đã đưa bị cáo Nguyễn Thị Hồng (SN 1960, ở Xuân Đỉnh, quận Bắc Từ Liêm, Hà Nội) ra xét xử về tội "Lừa đảo chiếm đoạt tài sản". Sau khi nghị án, HĐXX đã tuyên phạt bị cáo Hồng 14 năm tù theo đúng tội danh bị truy tố.

Theo cáo trạng, ngày 12/4/2018, Phạm Anh Tuấn bị Công an quận Hà Đông (Hà Nội) bắt giữ về hành vi vận chuyển trái phép chất ma túy. Biết tin con bị bắt, bố đẻ của Tuấn đã nhờ người giới thiệu và biết đến Nguyễn Thị Hồng.

Hồng không có việc làm ổn định. Tuy nhiên, người phụ nữ này vẫn tự giới thiệu bản thân là cán bộ ở cơ quan Trung ương, có mối quan hệ với nhiều lãnh đạo cấp cao. Hồng hứa trong thời gian 1 tuần sẽ xin cho Phạm Anh Tuấn được trả tự do, không bị xử lý hình sự với chi phí 1,5 tỷ đồng. Tin lời Hồng nói là thật, gia đình Tuấn đồng ý đưa tiền cho Hồng để "chạy trắng án" cho Tuấn.

Tài liệu điều tra thể hiện, ngày 18/4/2018, bố Tuấn đã đưa cho Hồng số tiền 800 triệu đồng để thực hiện việc "chạy án". 5 ngày sau, Hồng nói với gia đình Tuấn là cần thêm tiền để lo việc cho Tuấn. Gia đình Tuấn đã chuyển thêm cho Hồng 600 triệu đồng. Tuy nhiên, đến ngày 28/5/2018 và ngày 5/6/2018, Hồng tiếp tục yêu cầu gia đình Tuấn phải chuyển thêm tiền. Cực chẳng đã, gia đình Tuấn đã chuyển thêm cho Hồng 37 triệu đồng. Tổng số tiền gia đình Tuấn đã đưa cho Hồng là gần 1,5 tỷ đồng.

Sau khi gia đình Tuấn đưa tiền cho Hồng, đến ngày 15/7/2018 họ không thấy Tuấn được thả tự do như hứa hẹn. Do đó, gia đình Tuấn đã yêu cầu Hồng lập 1 bản cam đoan, hứa hẹn giúp cho Tuấn được tại ngoại và không bị xử lý hình sự. Thấy Hồng không thực hiện như đã cam kết nên gia đình Tuấn đã nhiều lần yêu cầu Hồng trả tiền. Hồng không trả và bỏ trốn khỏi nơi cư trú. Do vậy, gia đình Tuấn đã làm đơn tố giác Hồng đến cơ quan công an. Sau đó, Hồng bị cơ quan điều tra bắt giữ theo lệnh truy nã.

Quá trình điều tra, cơ quan chức năng xác định ngày 14/4/2018, Cơ quan Cảnh sát điều tra – Công an quận Hà Đông ra Quyết định khởi tố vụ án, Quyết định khởi tố bị can và Lệnh tạm giam đối với Phạm Anh Tuấn về tội "Vận chuyển trái phép chất ma túy". Trong quá trình điều tra vụ án, không có cá nhân, tổ chức nào tác động theo hướng có lợi cho bị can Phạm Anh Tuấn.

Tại cơ quan điều tra, Nguyễn Thị Hồng khai sau khi nhận tiền của gia đình Tuấn, Hồng đã bỏ thêm 63 triệu đồng vào cho đủ 1,5 tỷ đồng. Số tiền này Hồng đã đưa cho đối tượng tên Đệ để xin cho Phạm Anh Tuấn được thả tự do và không truy cứu trách nhiệm hình sự. Hồng nói không biết nhân thân, lai lịch của Đệ, không nhớ số điện thoại Hồng liên hệ với Đệ cũng như không nhớ số điện thoại của Đệ. Việc Hồng đưa tiền cho Đệ, không có ai làm chứng, không có tài liệu chứng minh, nếu gặp lại Hồng cũng không nhận ra Đệ… nên cơ quan điều tra xác định lời khai của Hồng là không có căn cứ.

Cầm tiền "chạy án" rồi bỏ trốn

Tương tự Nguyễn Thị Hồng, vừa qua, Công an huyện Diễn Châu (tỉnh Nghệ An) đã ra quyết định khởi tố đối tượng Hoàng Ngọc Hạnh (SN 1996, ở xã Diễn Hồng, huyện Diễn Châu) về tội "Lừa đảo chiếm đoạt tài sản".

Theo Công an, Hoàng Ngọc Hạnh có nhiều biểu hiện bất minh về kinh tế. Dù không có nghề nghiệp ổn định nhưng Hạnh thường xuyên rủng rỉnh tiền bạc tiêu xài cá nhân. Cùng với đó, cơ quan công an nhận được thông tin Hạnh có hành vi nhận tiền để "chạy án" cho một số bị cáo nên xác lập chuyên án để đấu tranh.

Quá trình điều tra, bước đầu cơ quan chức năng xác định, ngày 28/5/2021, bà N.T.X (SN 1979, ở huyện Quỳnh Lưu) bị toà án tuyên phạt 9 tháng tù về tội "Đánh bạc". Sau đó, bà X làm đơn kháng cáo xin giảm nhẹ hình phạt.

Trong thời gian chờ xét xử phúc thẩm, thông qua các mối quan hệ bạn bè, bà X đã liên lạc với Hoàng Ngọc Hạnh để nhờ "chạy án". Hạnh đã hướng dẫn bà X làm đơn tạm hoãn xét xử và hứa hẹn quen biết một số người có khả năng lo việc "chạy án treo". Hạnh cam kết sẽ trả lại tiền nếu không thực hiện được.

Sau đó, TAND tỉnh Nghệ An mở phiên toà phúc thẩm, xét xử vắng mặt đối với bà X và tuyên y án sơ thẩm. Vậy nhưng cùng ngày, Hoàng Ngọc Hạnh lại gọi điện cho bà X thông báo đã "chạy án" xong, bà X được hưởng án treo. Do tin tưởng, bà X đã chuyển 450 triệu đồng cho Hoàng Ngọc Hạnh. Nhận tiền, Hạnh đã tiêu xài cá nhân.

Về phía bà X, khi nhận được thông báo về việc thi hành án phạt tù, người phụ nữ này mới biết mình bị lừa. Bà X đã nhiều lần liên lạc với Hoàng Ngọc Hạnh để yêu cầu trả lại tiền nhưng Hạnh tắt máy và bỏ trốn khỏi địa phương. Đến ngày 15/3 vừa qua Hạnh mới về địa phương, bị bắt sau đó.

Cầm tiền, cựu cán bộ công an cũng phải trả giá

Nếu những người vô công rồi nghề như Hồng, như Hạnh vì "túng quá hóa liều" đáng chê trách bao nhiêu thì việc cựu cán bộ công an TP HCM Phạm Quang Tiến "nhúng chàm" lại đáng trách bấy nhiêu. Bởi hơn ai hết, Tiến là người hiểu luật, biết hành vi của mình là sai trái nhưng vẫn thực hiện.

Theo hồ sơ vụ án, tháng 11/2018, Nguyễn Duy (ở huyện Bình Chánh, TP HCM) gọi điện thoại cho mẹ nuôi là bà Trần Thị Diệu Trang thông tin Duy đang bị Công an quận Tân Phú truy bắt vì có liên quan đến một vụ trộm cắp tài sản. Duy nhờ bà Trang tìm giúp người "lo lót" để Duy không bị công an bắt.

Bà Trang đồng ý và nhờ Phạm Quang Tiến (bạn của em gái Trang) giúp đỡ. Khi đó, Tiến là cán bộ Phòng Cảnh sát Quản lý hành chính về trật tự xã hội Công an TP HCM. Tiến đồng ý và báo giá 300 triệu đồng.

Trang gọi lại cho Duy, nói đưa 320 triệu đồng để "chạy án". Cùng ngày Duy gọi điện kể lại sự việc cho chị ruột là Nguyễn Vũ Thanh Thủy và nhờ Thủy báo lại với gia đình để lo sẵn tiền. Sau đó, Thủy và Nguyễn Long (em trai) đã trực tiếp đến khách sạn L.D. (tại phường Bình Hưng Hòa A, quận Bình Tân) do bà Trang làm chủ đưa tiền.

Nhận đủ 320 triệu đồng, bà Trang gói lại rồi đưa cho Long giữ. Sau đó, bà Trang cùng Long, T.T.D.L. (em gái bà Trang) đến một quán cà phê gần sân vận động Thống Nhất (phường 6, quận 10) để gặp Tiến. Tại đây, qua sự giới thiệu của bà Trang, Long trực tiếp nhờ Tiến giúp đỡ lo cho em trai không bị công an bắt và đưa gói tiền cho Tiến.

Dù đã đưa 320 triệu đồng nhờ "chạy án" nhưng Nguyễn Duy vẫn bị công an truy bắt. Thủy và Long nghi ngờ đã bị bà Trang lừa đảo nên nộp đơn tố cáo ra công an. Sau đó, những người liên quan bị khởi tố, truy tố và đưa ra xét xử.

Ngày 19/4, TAND TP HCM đưa vụ án trên ra xét xử lại và tuyên phạt Phạm Quang Tiến 6 năm tù về tội "Lừa đảo chiếm đoạt tài sản", Trần Thị Diệu Trang 4 năm 6 tháng tù về tội "Môi giới hối lộ". Nguyễn Vũ Thanh Thủy và Nguyễn Long cùng lĩnh 3 năm tù nhưng cho hưởng án treo về tội "Đưa hối lộ".

Bởi theo cơ quan tố tụng, Tiến không có thẩm quyền giải quyết vụ án trộm cắp liên quan đến Nguyễn Duy. Quá trình điều tra, Tiến khai ban đầu nói với Trang là "chuyện này phức tạp lắm, đừng dính vào". Tuy nhiên, Trang năn nỉ quá nên Tiến gọi điện thoại trao đổi với một người, trước đây là cán bộ tại VKSND quận 10, nay công tác tại VKSND TP HCM nhờ giúp. Tiến có cung cấp đoạn ghi âm để chứng minh việc đã giao toàn bộ số tiền đã nhận cho người này.

Cáo trạng kết luận trong đoạn ghi âm trên Tiến không nói rõ về nguồn gốc số tiền, mục đích và thực tế số tiền đã đưa cho ông H là bao nhiêu. Trong khi ngoài Tiến, không có ai biết hoặc từng liên hệ với người này. Tiến cũng không cung cấp được chứng cứ, tài liệu nào khác để chứng minh nên cơ quan điều tra không có căn cứ xác định ông H nhận tiền để "chạy án" như lời khai của Tiến. Do đó, không có cơ sở để xem xét, xử lý đối với người này. **HỒNG MÂY**

Theo một luật sư, nguyên nhân dẫn đến tội phạm lừa đảo chiếm đoạt tài sản liên quan đến "chạy án" vẫn tồn tại và có xu hướng ngày càng tăng bởi để đổi lại sự tự do, không ít đối tượng và đặc biệt là người thân của họ sẵn sàng vay mượn, bỏ ra số tiền hàng trăm triệu, thậm chí hàng tỉ đồng để nhờ người "chạy án". Đối tượng trong lĩnh vực này cũng vì thế mà hết sức đa dạng, từ những người không nghề nghiệp, có tiền án, tiền sự đến cán bộ, công chức cũng lao vào, dẫn đến vướng vòng lao lý. Để không "tiền mất, tật mang", người dân cần nâng cao cảnh giác trước các thủ đoạn lừa đảo nhằm chiếm đoạt tài sản của tội phạm, nhất là tội phạm liên quan đến vấn đề "chạy án" vốn đang nhức nhối trong thời gian gần đây.

Trang phục được vẽ bằng sáp ong độc đáo

Trong cuộc sống hiện đại, trang phục các dân tộc đang mai một nhanh chóng. Nhiều tộc người không còn giữ được bản sắc văn hoá của trang phục truyền thống. Hiện nay, một số địa phương đã tìm cách níu giữ, phục dựng nghề dệt và tuyên truyền người dân mặc và tự hào trang phục dân tộc mình.

● *Kỹ thuật trang trí vải bằng sáp ong.*

● *Phụ nữ Dao Tiền luôn tự hào với trang phục dân tộc truyền thống.*

● *Phụ nữ Dao Tiền tỉ mẩn trong từng công đoạn làm trang phục*

● *Trang phục được trang trí hoàn toàn thủ công.*

Người Dao Tiền tự hào với trang phục mình

Thực hiện theo Đề án "Bảo tồn, phát huy trang phục truyền thống các dân tộc thiểu số Việt Nam trong giai đoạn hiện nay" của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, huyện Nguyên Bình (tỉnh Cao Bằng) đang xây dựng kế hoạch, tổ chức tuyên truyền đến các xóm, thôn bản và xã có người biết dệt thêu thổ cẩm, động viên người dân mặc trang phục dân tộc mình và mang sản phẩm tham gia các hội chợ triển lãm, học hỏi cách tiếp cận thị trường...

Một trong những điểm nhấn tạo nên dấu ấn riêng biệt của người Dao Tiền (Cao Bằng) đó là trang phục. Tuy không rực rỡ nhưng trang phục dân tộc Dao Tiền nhã nhặn, tinh tế và ẩn chứa nhiều giá trị văn hóa đặc sắc. Khác với người Dao Đỏ hoạ tiết trong trang phục chủ yếu là màu đỏ thì người Dao Tiền màu sắc chủ đạo là màu chàm và màu trắng rất hài hòa.

Các hoa văn chủ đạo trong trang phục truyền thống của người Dao Tiền phản ánh sâu sắc tình yêu thiên nhiên, cây cỏ như hình cây lúa, hoa mặt trời. Bên cạnh đó còn có các hình vật nuôi như: con chó, con gà… những con vật gần gũi và thân thuộc với cuộc sống của người dân thể hiện cuộc sống ấm no, vui tươi, sung túc.

Theo Tiến sĩ Bàn Tuấn Năng (Viện Văn hóa và Phát triển, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh) cho biết, các họa tiết trang trí của người Dao đều là những ký ức văn hóa, thể hiện nhân sinh quan của dân tộc này. Theo quan niệm của người Dao, cá chính là con vật có nhiệm vụ đưa linh hồn người chết về với tổ tiên. Còn chim Phượng Hoàng có trách nhiệm đưa thư cho 2 cõi, từ trần gian lên thượng giới. Trong khi đó, cúc áo bằng bạc của người Dao cách điệu bông hoa, trên đó có hình ngôi sao tám cánh là tượng trưng cho 4 phương tám hướng của trời đất. Trang phục của người Dao Tiền với những hình thêu cầu kỳ, tinh tế rõ ràng ngoài giá trị sử dụng, tính thẩm mỹ cao còn là những câu chuyện dài về lịch sử cội nguồn dân tộc Dao.

Trang phục truyền thống của phụ nữ Dao Tiền gồm áo dài, dây lưng, váy, khăn đội đầu và phụ kiện đi kèm là chiếc túi đựng trầu, trang sức bằng bạc. Trong đó, chiếc túi đựng trầu ẩn chứa giá trị sâu xa về văn hóa từ những họa tiết trên túi. Chiếc túi không chỉ là vật trang sức mà còn biểu thị vị thế, giá trị của người phụ nữ. Nam giới thường mặc áo chàm, đầu đội khăn đen hoặc mũ nồi.

Những cụ bà, cô thôn nữ ngồi trước sân nhà tỉ mẩn in hoa văn sáp ong lên thổ cẩm như những họa sĩ vẽ tranh. Vừa in sáp ong, chị Chu Thị Hạnh (Hoài Khao, Nguyên Bình, Cao Bằng), 30 tuổi ân cần giới thiệu nghề truyền thống hàng trăm năm của dân tộc mình. Phụ nữ người Dao Tiền ai cũng biết dệt vải, thêu thùa và được dạy từ lúc còn nhỏ hoặc khi về nhà chồng. Những lúc mùa nông nhàn chị em thường học tập nhau về cách nhuộm vải, thêu hoa làm những bộ trang phục đẹp.

Để hoàn thiện một bộ trang phục, đặc biệt là trang phục cô dâu mất gần một năm chuẩn bị. Cầu kỳ nhất là công đoạn thêu thùa, để tạo hoa văn trước tiên phải dùng dụng cụ vẽ. Với đôi bàn tay khéo léo hoa văn, họa tiết trên trang phục đã tạo nên những điểm nhấn riêng biệt cho trang phục phụ nữ Dao Tiền. Kỹ thuật in hoa văn trên vải bằng sáp ong của người Dao Tiền rất độc đáo. Dụng cụ khắc họa hoa văn bằng sáp ong là chiếc bút gắn ngòi đồng hoặc chiếc que tre bẻ thành hình tam giác. Loại to để tỉa tót hoa lá, loại vừa chuyên vẽ hình vuông, hình tròn, chim, ốc. Sau khi nấu chảy sáp ong họ sẽ nhúng đầu bút vẽ hoa văn lên vải.

Nhuộm chàm là công đoạn tiếp theo sau khi in bằng sáp ong. Trước khi nhuộm vải, cần ngâm vải vào nước lã rồi ngâm tiếp vào nước chàm, vải ngâm trong nước chàm khoảng 30 phút rồi vắt bớt nước đem phơi nắng, làm như vậy nhiều lần đến khi được màu vải ưng ý mới thôi. Để có tấm vải chàm đẹp, công đoạn nhuộm vải phải kéo dài từ 10 đến 15 ngày.

Vải nhuộm có màu vừa ý thì đem nhúng vào nồi nước nóng để sáp ong khô chảy ra được hoa văn màu chàm rất đẹp. Có nhiều dân tộc cũng in hoa văn, thêu vải thổ cẩm như Tày, H'Mông, Nùng... nhưng cách in hoa văn này hiện nay chỉ còn thấy ở nhóm người Dao Tiền.

Mặc dù cùng là một kỹ thuật in hoa văn bằng sáp ong, song do làm hoàn toàn bằng thủ công nên mỗi tấm vải do mỗi người làm ra sẽ có phong cách riêng, mang nhiều ý nghĩa khác nhau.

Chiếc đai lưng cũng là một trong những vật dụng quan trọng của bộ trang phục. Đai lưng là những sợi vải dài màu trắng và xanh chàm, được tết lại với nhau theo phương pháp thủ công, mỗi chiếc đai lưng có khoảng 7 – 9 sợi vải dài, mỗi sợi dài từ 2 – 2,5m, mỗi người quấn 3 vòng quanh eo. Giống với đai lưng, người Dao Tiền quấn chân bằng mảnh vải chàm đã khắc họa dài khoảng 1 – 1,5m.

Khăn đội đầu của phụ nữ Dao Tiền có màu trắng, hai đầu khăn có hai mảng hoa văn hình vuông. Khi đội khăn phụ nữ thường búi tóc tạo nét gọn gàng, duyên dáng, hài hòa phù hợp với điều kiện tự nhiên. Theo quan niệm của người Dao Tiền, khi cô gái về nhà chồng, ngoài váy, áo tự thêu dệt, còn có của hồi môn là những đồ trang sức bằng bạc do cha mẹ tặng. Những đồ trang sức này sẽ được giữ lại như bảo vật của gia đình, dòng họ và sẽ trao lại cho con cháu sau này. Người Dao Tiền luôn có ý thức giữ gìn bản sắc dân tộc thông qua các trang phục truyền thống.

Bản sắc riêng không trộn lẫn

Mỗi người phụ nữ thường có từ 10 đến 20 bộ váy để mặc trong các dịp lễ hội, lễ cấp sắc, ngày cưới xin… Bởi vậy, mọi phụ nữ Dao Tiền đều thành thạo kỹ thuật in hoa văn bằng sáp ong.

Phải mất đến 6 tháng tới 1 năm để có thể hoàn thành một bộ trang phục truyền thống của người phụ nữ Dao Tiền theo lối thủ công. Kỹ thuật chấm sáp ong trên vải được những người phụ nữ Dao Tiền khẳng định: "không quá phức tạp", nhưng để có được độ sắc nét, không nhòe, đều mịn lại phụ thuộc rất nhiều vào sự kiên nhẫn cũng như hoa tay của mỗi người. Chính vì điều đó nên chỉ có phụ nữ Dao Tiền mới đảm nhận việc in vải sáp ong, còn đàn ông thì giúp thu hoạch sáp ong.

Một bộ trang phục hoàn chỉnh của người Dao Tiền gồm: Áo, yếm, xà cạp, dây lưng, khăn vấn đầu, váy dài cùng đồ trang sức vàng bạc. Phụ nữ Dao Tiền rất thích trang sức, chủ yếu là các đồng bạc trắng hay kim loại, vòng bạc trắng được dùng để trang trí, làm các khuy bạc có đường kính từ 6 đến 7cm đính nổi bật ở trên áo chàm. Tên gọi Dao Tiền xuất phát từ việc ở cổ áo có đính 6 đến 12 đồng tiền bạc, tượng trưng cho vía của thần Đế Mẫu, vị thần đã có công che chở, nâng đỡ cho người Dao Tiền từ khi còn là bào thai trong bụng mẹ cho đến khi người Dao Tiền trở về với tổ tiên. Cả bộ trang sức có khi nặng đến vài ki-lô-gam. Một bộ trang phục đẹp hoàn chỉnh cùng với trang sức vòng bạc giá trị gần trăm triệu đồng. Vì vậy một số xóm ở huyện Nguyên Bình còn có nghề chạm bạc để làm trang sức cho trang phục Dao Tiền.

Vào thời gian nông nhàn hay các dịp Lễ, Tết, tạm gác lại việc đồng áng, nương rẫy, các bà, các chị người Dao Tiền lại tranh thủ mang những món dụng cụ được coi như "báu vật" của mình ra, tập trung thành từng nhóm để ngồi thêu hoa văn trên váy áo. Họ vẫn giữ thói quen và tự hào khi tự may trang phục và mặc trang phục truyền thống trong tất cả các dịp lễ hội, đi chợ hay trong lễ truyền thống, lễ cấp sắc.

Bộ trang phục của người phụ nữ Dao Tiền đòi hỏi sự tỉ mỉ, khéo léo và kiên nhẫn và được nhiều nghệ nhân gìn giữ và truyền dạy. Giá trị văn hóa trên bộ trang phục của người Dao Tiền là một nét riêng không trộn lẫn với bất kì dân tộc nào, đại diện cho văn hóa cội nguồn dân tộc mình.

BẢO CHÂU

Những thầy cô "mang thế giới" lên vùng cao

Mang ngoại ngữ lên miền núi cao, dạy cho những học sinh dân tộc thiểu số và dẫn lối các em đến với cánh cửa giao lưu của thế giới, những thầy cô ấy đã vượt qua muôn ngàn khó khăn.

● *Cô giáo Hà Ánh Phượng với những lớp học ngoại ngữ vùng cao.*

● *Học sinh miền núi gặp nhiều khó khăn trong việc học Tiếng Anh.*

● *Những thầy, cô giáo tâm huyết "mang thế giới" lên vùng cao.*

Khó khăn chồng khó khăn

Cô giáo Hà Ánh Phượng (Phú Thọ) là một trong những giáo viên nổi bật với hoạt động dạy học, đưa Tiếng Anh gần gũi hơn với những học sinh vùng cao. Cô từng là một trong 50 người được Tổ chức Giáo dục Varkey Foundation vinh danh giáo viên toàn cầu xuất sắc nhất năm 2020. Kể về chặng đường mang ngoại ngữ lên vùng cao, cô chia sẻ, dạy ngoại ngữ cho học sinh, vốn đòi hỏi rất nhiều điều kể cả về năng lực giáo viên, trình độ hiểu biết của học sinh hay những trang thiết bị dạy học đầy đủ đáp ứng được nhu cầu phát triển. Thế nhưng, việc dạy Tiếng Anh ở vùng cao lại càng khó khăn hơn nhiều.

Không chỉ là những trở ngại về điều kiện dạy học, khó khăn bội phần khi phần lớn những học sinh này đều thuộc vùng dân tộc thiểu số, quá trình học tập của các em cũng gặp nhiều vất vả. Đa phần các em đều thuộc đồng bào dân tộc thiểu số, phát âm Tiếng Anh chưa rõ ràng. Trình độ và năng lực học tập của các em còn nhiều hạn chế, còn rụt rè, e ngại trong việc giao tiếp. Điều này đòi hỏi các thầy cô dành nhiều thời gian và công sức hơn cho học sinh trong mỗi buổi lên lớp.

"Về cơ bản thì môn Tiếng Anh vốn dĩ đã rất khó học với không ít học sinh ở miền xuôi hoặc thành phố, nơi có đủ điều kiện học tập. Thế nên, với các học sinh người dân tộc thiểu số khó khăn còn nhân lên gấp nhiều lần", cô cho biết. Đó là những hạn chế về sự tiếp cận với ngôn ngữ Tiếng Anh của các học sinh nơi đây. Bởi lẽ, hầu hết điểm trường vùng miền núi đều xa trung tâm huyện nên không có nhiều trung tâm Tiếng Anh để các em có thể tham gia học nâng cao và bổ sung thêm kiến thức ngoài những giờ học ở trường. Hoặc nếu có các trung tâm thì cũng rất ít gia đình ở đây có đủ kinh phí trang trải cho các em theo học. Ngoài ra, phụ huynh, người thân trong gia đình các em cũng không biết nhiều về tiếng Anh để có thể hướng dẫn, hỗ trợ thêm các em học Tiếng Anh tốt hơn. Bên cạnh đó, đời sống của phần đông người dân nơi đây còn khó khăn nên rất ít gia đình có thể trang bị được các phương tiện truyền hình có phát ngôn ngữ Tiếng Anh từ các đài truyền hình nước ngoài, hay các bản tin bằng Tiếng Anh".

Không dạy học như hình thức truyền thống, cô đổi mới sáng tạo phương thức dạy học để khiến học sinh hứng thú hơn trong mỗi giờ Tiếng Anh. Chỉ với một màn hình, một máy chiếu, học sinh của cô Phượng sau khi vượt qua những rụt rè ban đầu, giờ có thể tự tin thuyết trình, giao lưu văn hóa, giới thiệu di sản văn hóa thế giới như hát xoan đến học sinh các nước trên thế giới. Dù là học sinh ở một tỉnh vùng cao nhưng các học sinh của cô Phượng ở Trường THPT Hương Cần hoàn toàn tự tin khi giao tiếp bằng Tiếng Anh với bạn bè quốc tế. Những tiết học Tiếng Anh của cô Phượng không còn nhàm chán và đáng ngại mà hết sức hấp dẫn; học sinh của cô được phát triển tất cả 4 kỹ năng: nghe, nói, đọc, viết.

Cũng bởi sinh ra và lớn lên ở miền núi, tuổi thơ gắn với hình ảnh đồi núi và cánh đồng, cô hiểu, dù có thể cơ sở vật chất không đủ điều kiện như ở những miền xuôi, thế nhưng tinh thần học của những đứa trẻ miền núi ấy luôn rất cao, luôn là động lực rất lớn để những giáo viên như cô tiếp tục gắn bó với buôn bản, với những rẻo cao nơi còn có nhiều học sinh gặp khó khăn.

Kể về lý do lựa chọn con đường riêng cho mình khi còn nhiều cơ hội lớn phía trước, cô Phượng chia sẻ về một phần động lực hình thành từ trong tuổi thơ mình. Trong điều kiện khó khăn về mọi mặt chung như bao học sinh miền núi khác, để nuôi dưỡng niềm đam mê với môn Tiếng Anh, cô Hà Ánh Phượng đã tận dụng mọi cơ hội để tiếp cận với môn ngoại ngữ này như xem những bản tin trên truyền hình, tìm mua những tờ báo tiếng anh cũ... Tuổi thơ của Phượng đã lớn lên trong niềm ấp ủ một ngày nào đó sẽ trở thành cô giáo dạy Tiếng Anh, góp phần thay đổi nhận thức của những con người sống tại vùng miền núi nghèo khó quê mình.

Những lớp học hạnh phúc

Thầy giáo Nguyễn Văn Đường (Trường THCS Cúc Phương – Ninh Bình) cũng là một trong những người trăn trở với việc đưa con chữ ngoại ngữ lên vùng cao. Ngày tốt nghiệp đại học và được giao nhiệm vụ tại Trường Cúc Phương, thầy Đường hăm hở trở về quê hương với bao khát vọng được cống hiến, nhưng thầy giáo trẻ Nguyễn Văn Đường cũng phải đối diện với nhiều khó khăn khi chính các bậc phụ huynh và học sinh vẫn chưa nhận thức đầy đủ ý nghĩa của môn học ngoại ngữ. Bằng nhiệt huyết, năng động của tuổi trẻ và sự tận tâm, yêu nghề, thầy giáo Nguyễn Văn Đường tích cực nghiên cứu các tiết học mẫu, tham khảo kinh nghiệm của đồng nghiệp đi trước để từ đó tìm ra cách dạy phù hợp.

Có những thầy, cô giáo tìm cách đưa Tiếng Anh đến với học trò vùng cao theo cách tốt đẹp nhất. Ba năm qua, những tiết học Tiếng Anh kết nối theo mô hình "Lớp học không biên giới" được cô giáo Trần Thị Mai Khanh, Trường Tiểu học Bắc Cường (TP Lào Cai, Lào Cai) tổ chức thường xuyên. 8 năm trước, khi được tiếp cận và nhận thấy những giá trị hữu ích của "Lớp học không biên giới" cô Trần Thị Mai Khanh đã tâm đắc và mày mò tìm cách kết nối các tiết dạy học Tiếng Anh ở Trường Tiểu học Bắc Cường. Tuy nhiên, để có được tiết dạy Tiếng Anh kết nối với giáo viên, lớp học nước ngoài thời gian đầu không dễ dàng bởi bản thân cô Khanh chưa tham gia nhiều hoạt động chuyên môn với nhóm giáo viên quốc tế nên không thể trao đổi, giao lưu cần thiết. Tiết dạy học Tiếng Anh kết nối mà cô Khanh tổ chức không chỉ tốt cho học sinh trên mọi mặt, mà giáo viên cũng được tiếp cận nhiều hơn với kiến thức, được tiếp xúc với đồng nghiệp, học sinh nước ngoài, nâng cao kỹ năng nghe nói, thuyết trình, xử lý các vấn đề...

Xác định dạy Tiếng Anh cho học sinh miền núi, điểm số hay thành tích không còn là những áp lực quá nặng nề. Với nhiều thầy cô, mong muốn duy nhất chỉ là để các em hiểu và thật sự hào hứng với ngoại ngữ. Bởi vậy, không quản ngại bao vất vả, khó khăn, các thầy cô vẫn hết mình "mang thế giới" đến gần hơn với những đứa trẻ bên gần biên giới, nơi vùng cao còn vất vả.

Nếu như xã hội hiện đại, áp lực "con ngoan, trò giỏi" đè nặng lên chiếc ba lô của những đứa trẻ mới lớn thì ở đây, niềm vui, tình yêu thương, thấu hiểu và chia sẻ lại là sợi dây gắn kết, là tinh thần được lan tỏa rộng rãi. Không giây phút nào ngớt tiếng cười, không còn là những gương mặt gồng mình vì những buổi thi cử. Với những thầy cô, khó khăn nhất có lẽ là việc phải luôn theo dõi, sát sao việc học của các em hằng ngày. Bởi có những khi sĩ số học sinh nghỉ học đã bằng một nửa lớp thường ngày. Các em có thể khó khăn trong việc đi lại, vì những suy nghĩ từ gia đình, vì cuộc sống vất vả phải đi lao động từ sớm mà lỡ dở việc học. Bởi vậy, không chỉ là một giáo viên, các thầy cô còn đóng vai trò như những người đồng hành, luôn hỗ trợ, chia sẻ và động viên các em cùng gia đình tiếp tục theo con đường tri thức.

Cũng bởi sinh ra trong hoàn cảnh khó khăn đó, có những học sinh đã bộc lộ tư chất với ngoại ngữ, sớm đạt được thành công. Điển hình là cậu sinh viên Khang A Tủa, từng là người khiến cả rẻo cao quê mình tự hào khi là người Mông đầu tiên đỗ vào Đại học Fullbright. Cô giáo Hà Ánh Phượng chia sẻ: "Nhìn những ánh mắt lấp lánh, tự tin khi giao tiếp tiếng Anh của học trò, tôi tin rằng các em sẽ trở thành những công dân toàn cầu trong tương lai". **THÁI NGÂN**

Thanh âm vang vọng buôn làng Đăk Răng

Vừa bước tới đầu buôn làng Đăk Răng, tiếng cồng chiêng, hát xoang rộn rã cuốn hút đoàn lữ hành vào thăm. Trong văn hóa của người Giẻ Triêng, âm nhạc luôn gắn liền với cuộc sống hàng ngày, trong những lúc lên nương, lên rẫy, hay trong những lễ như mừng lúa mới, đám cưới, tỏ tình và đón du khách phương xa…

● ***Thanh âm của người Giẻ Triêng vang vọng đại ngàn.*** *(ảnh to)*
● ***Cồng chiêng không thể thiếu trong âm nhạc Giẻ Triêng.***

● ***Nghệ nhân ưu tú - Già làng Đăk Răng - Brol Vẽ đang trình diễn nhạc cụ dân tộc Giẻ Triêng.***

● ***Trẻ nhỏ Giẻ Triêng với điệu múa xoang.***

Tiếng cồng, tiếng chiêng rộn ràng giữa đại ngàn

Các thế hệ của người Giẻ Triêng sinh ra và lớn lên trong tiếng cồng chiêng, bên ánh lửa bập bùng, cùng những điệu múa xoang truyền thống. Dân tộc Giẻ-Triêng là một trong những dân tộc có văn hóa rất độc đáo và giàu bản sắc. Di sản văn hóa truyền thống của dân tộc Giẻ Triêng vừa mang dấu ấn của cư dân Tây Nguyên vừa in đậm sắc thái Trường Sơn.

Làng văn hóa Đăk Răng (xã Đăk Dục, huyện Ngọc Hồi, Kom Tum) có 120 hộ, gần 400 nhân khẩu, trong đó đồng bào dân tộc Giẻ Triêng chiếm trên 95%. Ngôi làng có cảnh quan thiên nhiên hài hòa, hội tụ đầy đủ các yếu tố cảnh quan chung của vùng đất Tây Nguyên và đặc biệt rất mến khách.

Du khách được buôn làng chào đón bằng những tiếng cồng, tiếng chiêng vang dội với những điệu múa xoang mềm mại, uyển chuyển. Cồng chiêng của người Giẻ Triêng có 1 bộ gồm 3 loại: 1 ống nứa, một trống nhỏ và một chiêng bằng đồng, khi bộ ba hợp âm này vang lên thì tất cả mọi người trong làng nắm tay nhau, cùng nhau "uống rượu, nhảy rạp", nhảy cho hết ngày và đêm, say sưa với đất trời.

Cồng chiêng xuất hiện trên mảnh đất Tây Nguyên chan hòa nắng gió từ bao giờ không ai rõ. Nó như mạch nước ngầm thấm đẫm hơi thở cuộc sống. Cồng chiêng là linh hồn của các lễ hội, gắn liền với đời sống văn hóa, tâm linh của dân tộc. Từ khi sinh ra, người dân đã nghe tiếng cồng tiếng chiêng ngân vang khắp núi rừng trong các dịp lễ hội truyền thống như khi gieo hạt lúa, lúc gọi linh hồn người về rừng, khi gọi hồn lúa....

Đến với Tây Nguyên, ai cũng muốn được thưởng thức những âm thanh trầm bổng, vang vọng của cồng chiêng giữa núi rừng đại ngàn. Cồng chiêng Tây Nguyên không chỉ có sức hấp dẫn đặc biệt bởi sự đa dạng độc đáo của kỹ thuật diễn tấu, mà còn là tiếng nói tâm linh, là biểu tượng cho cuộc sống của con người nơi đây.

Không gian văn hóa cồng chiêng Tây Nguyên được UNESCO công nhận là Kiệt tác truyền khẩu và Di sản văn hóa phi vật thể của nhân loại ngày 25/11/2005, đã trở thành một điểm nhấn về văn hóa, du lịch, góp phần phát triển kinh tế-xã hội của vùng đất cao nguyên đầy nắng gió.

Những bộ chiêng cổ là "vật chứng sống" tượng trưng cho sự trường tồn của bản làng trước những thay đổi của nhịp sống mới. Hầu hết người trong làng hôm nay đều một lòng gìn giữ, nối truyền, đồng thời tiếp tục duy trì những lễ hội, phong tục, tập quán tốt đẹp để cho tiếng cồng, tiếng chiêng luôn có dịp được vang lên.

Không chỉ mang tính chất nghi lễ, nếu không có cồng chiêng, ngày tết, ngày lễ hội sẽ không vui, không tập trung được lũ trẻ, trai gái và buôn làng. Tuỳ vào từng lễ nghi mà giai điệu chiêng khác nhau, có khi thong thả, nhịp nhàng khoan thai; có khi rộn ràng, sôi nổi; có khi trầm buồn.

Nghệ nhân ưu tú - Già làng Đăk Răng - A Brol Vẽ (sinh năm 1945) mời du khách vào thăm "bảo tàng âm nhạc mini" của mình với sự tự hào khó giấu. Bộ nhạc cụ truyền thống của người Giẻ Triêng gồm 14 món là: Đoar, Pin, Ring, Oong Eng Nhâm, Pin Pui, Khèn, Đinh Tút, Ong Eng Ọt, Đâl Đô, Gar, Pun Pâu, Ta Linh, Ta Lẻ và Tơ Lun… đều được già làng trưng bày, nâng niu tại "bảo tàng âm nhạc mini" này. Các loại nhạc cụ này chủ yếu được làm từ gỗ, tre, nứa, giang… được lấy trên rừng gần làng. Để làm được nhạc cụ, nghệ nhân cần có tay nghề cao, cẩn thận, tỉ mỉ; bởi sự tinh tế cần thiết trong việc đục, đẽo, khoét lỗ. Qua đó, tạo ra những nhạc cụ có chất lượng âm thanh tốt, đạt tiêu chuẩn.

Mỗi loại nhạc cụ đều có ý nghĩa và sử dụng trong một ngữ cảnh riêng. Đơn cử như: Tơ Lun sẽ được dùng để thổi khi lên nương, lên rẫy, nhằm giảm đi mệt mỏi; Ta Lẻ dùng để thổi khi đi lên rừng nhằm xua đuổi thú dữ; Khèn dùng cho các đôi nam nữ tỏ tình với nhau; Oong Eng Nhâm dùng để thể hiện nỗi nhớ chồng đi làm xa của người phụ nữ trong gia đình. Cha kẹt là một loại nhạc cụ được làm bằng sừng trâu, hình dáng giống như tù và. Lúc thổi, người sử dụng như hóa thân vào vị thủ lĩnh oai hùng có sức mạnh vô biên trấn giữ cho làng bình an...

Để chứng minh thanh âm núi rừng, già làng U80 nhanh nhẹn lấy các nhạc cụ, lần lượt trình diễn các loai nhạc cụ và ngân nga điệu hát của dân tộc Giẻ Triêng. Già làng người Giẻ Triêng còn có bộ chiêng sum bảy lá của gia đình treo trên vách. "Nó là bộ chiêng quý thật đấy, được đánh trong các hội làng, nhưng cả bộ không bằng hai lá chiêng đang cất trong nhà". Nói đoạn già làng Brol Vẽ đi vào nhà trong, lát sau đi ra, trên hai tay già làng cầm hai lá chiêng, cái lớn chừng 50cm, cái nhỏ 40cm khoe: "Cả hai xã Đăk Dục và Đăk Nông bây giờ, chỉ còn có mỗi mình nó. Đến giờ, người làm chiêng này càng hiếm, bởi kỹ thuật làm chiêng thành bí truyền. Bộ chiêng của già Brol Vẽ nguyên bộ có bốn lá, gồm Ko, Kon, Tray, Sao, do dòng họ đổi từ 8 con trâu với người Lào và giao cho cha của Brol Vẽ cất giữ.

Giữ "hồn" Giẻ Triêng

Để có thêm cồng chiêng chào đón du khách và giao lưu các dân tộc, cả làng chắt chiu góp tiền, góp thóc sắm cồng chiêng. Trong ngôi làng nhỏ bé, cứ 1 tháng 2 lần, đội nghệ nhân nam, nữ với khoảng 50 người trong sắc phục truyền thống cùng ôn lại những bài múa xoang, cồng chiêng và sáng tác thêm những điệu múa mới, dựa trên âm thanh vang vọng núi rừng.

"Ngày trước, già làng Brol Vẽ và Bloong Lê vận động bà con mình tập, thành lập đội nghệ nhân. Nhờ sự truyền lửa của các nghệ nhân đến bây giờ, 2 đội nghệ nhân phát triển mạnh. Già trẻ, gái trai cùng hăng say tập luyện, giao lưu văn hóa với các dân tộc khác ở trong và ngoài tỉnh" – chị Y Loan nói.

Người dân buôn làng Đăk Răng còn tham gia Ngày hội văn hóa, thể thao các dân tộc, Liên hoan văn hóa cồng chiêng, liên hoan dân ca dân vũ với nhiều quy mô khác nhau… Các hoạt động này đã góp phần quan trọng vào việc bảo tồn, phát huy các di sản văn hóa cho dân tộc Giẻ Triêng.

Những năm qua, nhà của già Brol Vẽ đã đón tiếp hơn 100 khách du lịch trong và ngoài nước đến tham quan, tìm hiểu văn hóa dân tộc bản địa. Già làng xem đó như một phần trách nhiệm của mình, và sẽ còn làm cho đến khi nào không còn làm được nữa mới thôi. Nhìn ông say sưa trong điệu nhạc với âm thanh biến đổi, khi trầm bổng, du dương, rộn ràng như một nghệ sĩ thực thụ mới biết tình yêu ông dành cho văn hóa, âm nhạc dân tộc là vô cùng.

Nhiều người rất thích chiếc đàn T'roan – loại đàn này được làm từ một sợi dây mây rừng, thân tre thân lồ ô. Đây là nhạc cụ được bà con tự chế và đặt ở nương rẫy để xua chim chóc xuống ăn lúa. Nhạc cụ này phát ra âm thanh là nhờ sức gió đẩy các thanh tre, lồ ô va vào nhau tạo ra tiếng nhạc. Đàn T'roan có nhiều kích thước, dài bao nhiêu tùy ý thích mỗi người, nếu đàn được làm càng dài, chứng tỏ ruộng rẫy của gia chủ rộng lớn, cần âm thanh phát vang xa.

Ai cũng ngạc nhiên thích thú và cả khâm phục tâm huyết giữ gìn văn hóa làng của dân làng. Bên cạnh thưởng thức trình diễn nhạc cụ ngay tại làng, du khách có thể mua nhạc cụ của người Giẻ Triêng làm kỷ niệm. Việc tạo ra các nhạc cụ vừa giúp thế hệ trẻ "giữ lửa" trong giữ gìn và bảo vệ nét đẹp của văn hóa dân tộc, vừa góp phần tăng thu nhập vào mùa nông nhàn cho nhiều hộ gia đình.

…Những âm thanh khi ngân nga sâu lắng, khi thôi thúc trầm hùng, hòa quyện với tiếng suối, tiếng gió và với tiếng lòng, đã sống mãi cùng đất trời và con người Giẻ Triêng Tây Nguyên.

BẢO CHÂU

Triều Tiên huy động nguồn lực trước "biến cố lớn lao" mang tên COVID-19

Hãng Thông tấn Trung ương Triều Tiên (KCNA) mới đây đưa tin, hàng nghìn nhân viên y tế đã tình nguyện tham gia công tác phòng, chống dịch trên khắp Triều Tiên, sau khi nhà lãnh đạo Kim Jong-un tuyên bố đất nước đang đối mặt với "biến cố lớn lao" do sự lây lan của COVID-19.

● *Hình ảnh Triều Tiên huy động quân đội chống dịch COVID-19.*

Theo Bộ Chỉ huy phòng dịch khẩn cấp Triều Tiên, hơn 269.510 người có triệu chứng sốt và 6 trường hợp tử vong đã được ghi nhận trong ngày 16/5, nâng tổng số người chết lên 56 người. Cũng tính tới ngày 16/5, tổng số người có triệu chứng sốt là hơn 1,48 triệu người; hơn 819.090 người hồi phục hoàn toàn và ít nhất 663.910 người đang được điều trị.

Theo một số nhà quan sát, đợt bùng phát dịch bệnh COVID-19 lần này có thể liên quan đến cuộc duyệt binh lớn ở Bình Nhưỡng vào cuối tháng Tư. Cuộc duyệt binh quy mô lớn thu hút hàng chục nghìn binh sĩ và người dân tập trung lại. Hầu hết mọi người tham gia đều không đeo khẩu trang. Các bức ảnh đều thấy sự tham gia của hàng chục hoặc hàng trăm người.

Từ ngày 12/5, ông Kim Jong-un kêu gọi áp đặt lệnh phong tỏa toàn quốc - bao gồm toàn bộ tỉnh, thành trong nước - sau khi quốc gia này tuyên bố ghi nhận ca mắc COVID-19 đầu tiên. Đối mặt "sự xáo trộn lớn kể từ khi thành lập đất nước", Triều Tiên cho đóng cửa các nhà máy, doanh nghiệp và người dân ở trong nhà để ngăn chặn hoàn toàn dịch bệnh.

Trước bối cảnh này, nhà lãnh đạo Kim Jong-un đã chỉ đạo khẩn cấp cung cấp kịp thời thuốc từ nguồn dự trữ quốc gia cho hệ thống nhà thuốc. Ông Kim Jong-un đã chỉ trích mạnh mẽ các quan chức y tế vì điều mà ông gọi là "phản ứng vô hiệu đối với công tác phòng chống dịch", cụ thể là việc không mở cửa các hiệu thuốc 24/7 để phân phát thuốc.

Mặc dù được đào tạo bài bản, song hệ thống y tế Triều Tiên hiện không đáp ứng đủ các xét nghiệm đối với COVID-19, vì vậy số ca mắc không thể phát hiện và thông báo sớm. Giới quan sát nhận định, số ca tử vong mà nước này công bố được xem là thấp đối với một quốc gia 26 triệu dân và hầu hết không được tiêm chủng cũng như đối mặt với tình trạng khan hiếm thuốc men.

Triều Tiên đang nỗ lực triển khai hệ thống khẩn cấp cao nhất để kiểm soát dịch bệnh. Cụ thể, quân đội nước này được huy động để phân phát vật tư y tế. Trong diễn biến chống dịch mới nhất, KCNA đưa tin, "một lực lượng hùng hậu" gồm quân y của quân đội đã ngay lập tức được triển khai để cải thiện nguồn cung cấp thuốc ở Thủ đô Bình Nhưỡng, trung tâm của dịch bệnh, theo lệnh của nhà lãnh đạo Kim Jong-un.

Cùng với sự gia tăng ổn định của số bệnh nhân có triệu chứng sốt, chính quyền Bình Nhưỡng đã triển khai nghiêm túc chiến dịch khám và điều trị khoa học, chuyên sâu; đồng thời tăng cường kiểm tra các bệnh viện, phòng khám, nhà thuốc, kho lương thực để kịp thời hỗ trợ người dân.

Trong bối cảnh Triều Tiên đang tăng cường đội ngũ cán bộ y tế chống dịch, khoảng 11.000 cán bộ, giáo viên và sinh viên các cơ sở đào tạo y tế trên cả nước đã xung phong tham gia đợt khám sức khỏe chuyên sâu cho toàn bộ người dân để phát hiện và điều trị người có triệu chứng sốt.

Trong khi đó, các nhà máy dược phẩm và nhà máy thiết bị y tế tại Triều Tiên đã tăng cường sản xuất để đáp ứng tối đa tình hình phòng chống dịch khẩn cấp, song song với việc duy trì sản xuất, xây dựng trong nước để đảm bảo phát triển kinh tế.

Ngày 16/5, Thứ trưởng Bộ Y tế Công cộng Triều Tiên Kim Hyong-hun cho biết, hiện quốc gia này đã chuyển từ cách tiếp cận tập trung vào cách ly sang hệ thống điều trị để đối phó với tình hình hàng trăm nghìn ca mắc triệu chứng sốt mỗi ngày. Truyền thông Triều Tiên cũng đăng tải cảnh các nhân viên y tế đeo khẩu trang mở cửa sổ, lau bàn ghế, máy móc và khử khuẩn.

Triều Tiên cũng khuyến nghị người dân sử dụng thuốc giảm đau, hạ sốt như ibuprofen; thuốc amoxicillin và các loại thuốc kháng sinh khác - tuy không chống lại virus nhưng đôi khi được kê đơn cho các trường hợp nhiễm khuẩn thứ phát. Ngoài ra, một số biện pháp khác được khuyến nghị bao gồm súc họng nước muối, uống trà thảo dược 3 lần/ngày.

Trong đoạn phóng sự của truyền thông Triều Tiên, một người phụ nữ khẳng định: "Các phương thức điều trị truyền thống là tốt nhất"; còn người chồng cho biết đã yêu cầu các con súc họng nước muối mỗi sáng và tối.

Một cụ bà tại Bình Nhưỡng chia sẻ đã được hỗ trợ điều trị COVID-19 bằng trà gừng và thông khí trong phòng. "Lúc đầu, tôi khá hoảng sợ trước COVID-19, nhưng sau khi tuân theo lời khuyên của bác sĩ và điều trị phù hợp, mọi chuyện cũng không quá khó khăn", cụ bà cho biết.

Theo hãng AP, nhà lãnh đạo Kim Jong-un trước đó đã từ chối hàng triệu liều vaccine do chương trình COVAX của Liên Hợp quốc hỗ trợ. Tuy nhiên, thời điểm đó dịch bệnh có thể chưa bùng phát ở nước này. Giờ đây khi phải đối mặt với "biến động lớn", dịch COVID-19 có thể bùng phát mạnh mẽ, nhà lãnh đạo Kim Jong-un tuyên bố Triều Tiên và các quan chức phải nghiên cứu cách Trung Quốc – đồng minh lớn duy nhất của đất nước đang đối phó với đại dịch.

Hiện phía Hàn Quốc đã đề nghị thực hiện các cuộc đối thoại để hỗ trợ vật tư y tế, trong đó bao gồm vaccine và bộ kit xét nghiệm giúp Triều Tiên chống dịch. Phía Mỹ cũng lên tiếng "ủng hộ và khuyến khích các nỗ lực của các tổ chức y tế và viện trợ của Mỹ cũng như quốc tế trong việc tìm cách ngăn chặn và ngăn chặn sự lây lan của COVID-19 tại Triều Tiên". Nga tuyên bố sẽ nhanh chóng xử lý bất cứ yêu cầu viện trợ vaccine nào từ phía Triều Tiên.

Trong bối cảnh nguy cơ dịch bùng phát mạnh mẽ, cùng với hạn hán và lũ lụt từ lâu đã đặt ra mối đe dọa với Triều Tiên, Ủy ban Trừng phạt 1718 của Hội đồng Bảo an Liên Hợp quốc, cơ quan chuyên giám sát lệnh cấm vận Triều Tiên, cho biết Tổ chức Nông Lương Liên Hợp quốc (FAO) được phép vận chuyển máy móc và sản phẩm nông nghiệp tới Triều Tiên nhằm "đảm bảo an ninh lương thực cho nước này thông qua cải thiện năng lực ngành nông nghiệp để đối phó với thiên tai" đến ngày 6/5/2023. Số hàng hóa bao gồm máy bơm nước di động, máy tuốt lúa, máy kéo nông nghiệp, đường ống cấp nước cùng nhiều hàng viện trợ khác có giá trị tổng cộng 105.500 USD.

Hội đồng Bảo an Liên Hợp quốc cũng đã ban hành 4 lệnh miễn trừ trừng phạt cho Triều Tiên trong năm nay. Lần miễn trừ gần nhất vào tháng 4, cho phép một tổ chức phi lợi nhuận của Hàn Quốc vận chuyển thiết bị sản xuất than để "ngăn chặn các bệnh lệnh truyền qua nguồn nước và thực phẩm" tại thành phố Goseong gần biên giới liên Triều.

THU THƯƠNG

Mới đây, Đại sứ Việt Nam tại Triều Tiên Lê Bá Vinh đã có chia sẻ thông tin về tình hình người Việt tại Triều Tiên trong đợt dịch COVID-19 đầu tiên.

"Từ khi dịch COVID-19 bùng phát tại Triều Tiên, Đại sứ quán luôn nhận được sự quan tâm chỉ đạo của Bộ Ngoại giao và các cơ quan trong nước. Hiện toàn bộ thành viên của Đại sứ quán đã được xét nghiệm PCR và đều có kết quả âm tính. Trong thời gian phong tỏa hiện nay, các cơ quan của Triều Tiên luôn đảm bảo cung cấp đầy đủ thực phẩm theo yêu cầu của Đại sứ quán", Đại sứ Lê Bá Vinh nêu rõ.

Đại sứ Lê Bá Vinh cũng cho biết, không có người Việt Nam định cư tại Triều Tiên. Ông bày tỏ rất an tâm và tin tưởng khi chứng kiến lực lượng quân y Triều Tiên được triển khai hỗ trợ phòng dịch.

Pháp có nữ Thủ tướng đầu tiên sau 3 thập kỷ

● *Bà Elisabeth Borne trở thành nữ Thủ tướng Pháp đầu tiên sau 3 thập niên.*

Hồi tuần qua, Bộ trưởng Lao động Elisabeth Borne đã được Tổng thống Pháp Emmanuel Macron bổ nhiệm, trở thành nữ Thủ tướng Pháp đầu tiên giữ chức vụ này sau hơn 30 năm, tạo tiền đề cho một cuộc cải tổ nội các toàn diện.

Hãng tin Reuters đưa tin, trong thông báo của Điện Elyseé, bà Elisabeth Borne, 61 tuổi, sẽ thay thế ông Jean Castex trong vai trò Thủ tướng Pháp. Trước đó, cùng ngày, Điện Elyseé thông báo Thủ tướng Jean Castex đã nộp đơn từ chức. Bà Borne trở thành người phụ nữ thứ hai từng giữ chức Thủ tướng Pháp kể từ khi Thế chiến II kết thúc. Bà Borne trước đây từng là Bộ trưởng Môi trường, Giao thông vận tải và lao động.

Trong phát ngôn đầu tiên kể từ khi thông tin bổ nhiệm được công bố, bà Borne bày tỏ: "Tôi muốn dành sự kiện này để nói với mọi cô gái rằng 'Hãy theo đuổi ước mơ!'. Không gì có thể ngăn cản cuộc chiến giành vị trí của phụ nữ trong xã hội của chúng ta".

Với vị trí mới, bà Borne sẽ lãnh đạo Chính phủ Pháp triển khai các vấn đề ưu tiên được đưa ra trong chiến dịch vận động tranh cử của Tổng thống Macron, bao gồm cải cách hưu trí và nhân rộng các chính sách chống biến đổi khí hậu.

Nhận xét về bà Borne, nữ Thủ tướng đầu tiên của nước Pháp Edith Cresson cho hay, Thủ tướng Borne là người đáng chú ý với kinh nghiệm tuyệt vời trong lĩnh vực nhà nước và tư nhân. Thủ tướng Borne có năng lực đàm phán bậc thầy với các công đoàn trong lúc Tổng thống Macron bắt đầu loạt cải cách xã hội mới, bao gồm tăng độ tuổi nghỉ hưu, quyết định gây nguy cơ châm ngòi biểu tình.

"Đã đến lúc phải có một người phụ nữ nắm giữ vị trí đó. Tôi biết bà Borne là một người có nhiều kinh nghiệm. Theo tôi, đó là một lựa chọn rất tốt", bà Cresson chia sẻ trên kênh truyền hình BFM.

Từ lâu phụ nữ đã không giành được nhiều quyền lợi trong nền chính trị Pháp. Họ chỉ được đảm bảo quyền bầu cử và đảm nhận chức vụ từ năm 1944, muộn hơn nhiều so với Đức và Mỹ. Mặc dù cuộc bầu cử tổng thống năm nay đánh dấu mốc trong lịch sử với số lượng ứng cử viên nữ ở vòng sơ bộ, khi có tới 4 trong tổng số 12 người tranh cử là phụ nữ, các câu hỏi liên quan đến quyền phụ nữ hầu như không được đề cập trong chiến dịch tranh cử.

THU HOÀI